



تعداد صفحات  
۸۳



آخرین بروزرسانی  
۲۱ مهر ۱۴۰۴

## جزوه خلاصه

# قانون برنامه هفتم توسعه

- ✓ ویژه آزمون کادر اداری قوه قضاییه و آزمون طرح زین الدین
- ✓ پوشش دهی مباحث مهم و پرکاربرد به زبان ساده و روان
- ✓ شامل خلاصه کتاب با قابلیت مطالعه در کمترین زمان ممکن



## لینک های مفید آزمون استخدامی قوه قضاییه

خرید سوالات برنامه هفتم توسعه	سوالات رایگان قوه قضاییه با پاسخنامه
خرید سوالات قوه قضاییه	سوالات رایگان طرح زین الدین با پاسخنامه
خرید سوالات شب آزمون طرح زین الدین	خرید سوالات زین الدین
خرید جزوه قوه قضاییه	خرید جزوه طرح زین الدین
منابع آزمون قوه قضاییه	منابع آزمون زین الدین
شبکه های اجتماعی ایران عرضه (فایل های رایگان + تخفیفات هفتگی + اخبار)	
(برای مشاهده هر بخش روی آن بزنید 🖱️)	

## فهرست مطالب

- ❖ فصل اول: خلاصه قانون برنامه هفتم توسعه تالیف ایران عرضه - صفحه ۴
- ❖ فصل دوم: نکات مهم قانون برنامه هفتم توسعه تالیف ایران عرضه - صفحه ۸۰



## ❖ فصل اول: خلاصه قانون برنامه هفتم توسعه تالیف ایران عرضه

لایحه برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران

(۱۴۰۳-۱۴۰۷)

ماده ۱ تعاریف و اختصارات

الف- برنامه: برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت (۱۴۰۳-۱۴۰۷)

ب- سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور

پ- دستگاه های اجرایی: وزارتخانه ها موسسات دولتی و شرکت های دولتی از جمله شرکتهایی که شمول قانون بر آنها

مستلزم ذکر یا تصریح نام است. موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب (۱۳۸۹/۷/۸)

ت- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ث- مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی: مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موضوع ماده (۳) قانون مدیریت خدمات

کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور و تبصره آن مصوب ۱۳۹۶/۶/۱

ج- مجلس: مجلس شورای اسلامی

فصل ۱ رشد اقتصادی

ماده ۲- در اجرای بند ۱- سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم ابلاغی ۱۴۰۱/۶/۲۰ از سوی مقام معظم رهبری و به منظور

تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام میشود:

جدول شماره (۱)- اهداف کمی سنجههای عملکردی رشد اقتصادی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	متوسط رشد سالانه در برنامه
رشد اقتصادی	درصد	۸
رشد بهره‌وری کل عوامل تولید	درصد	۲٫۸

سنگه عملکردی	واحد متعارف	متوسط رشد سالانه در برنامه
		(سهام سی و پنج درصدی (۳۵٪) در تأمین رشد اقتصادی هشت درصدی (۸٪))
خالص رشد شاغلان	درصد	۳,۹ (متوسط سالی، یک میلیون شغل)
رشد صادرات نفتی	درصد	۱۲
رشد صادرات غیرنفتی	درصد	۲۳
رشد بخش نفت	درصد	۹
رشد بخش آب و برق و گاز	درصد	۸
رشد بخش حمل و نقل و انبارداری	درصد	۱۰
رشد بخش معدن	درصد	۱۳
رشد بخش صنعت	درصد	۸,۵
رشد بخش ساختمان	درصد	۹
رشد بخش کشاورزی	درصد	۵,۵
رشد بخش ارتباطات	درصد	۱۱
رشد بخش سایر خدمات	درصد	۶,۵

**تبصره-** به منظور بهره وری کل عوامل تولید سازمان مکلف است با همکاری دستگاه های اجرایی ذی ربط نسبت به تهیه دستورالعمل های لازم برای ارتقای بهره وری به تفکیک بخشهای مختلف از طریق هسته های فناور شرکت های خصوصی و دانش بنیان تا پایان سال اول برنامه اقدام نماید و به صورت سالانه نسبت به پایش و گزارشگری بهره وری کل عوامل تولید و تحقق دستور العمل ها اقدام نماید. مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی نیز مشمول این تبصره می باشد. سازمان مکلف است گزارش سنگه های عملکردی رشد اقتصادی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

### تجهیز منابع

**ماده ۳-** در راستای تقویت تأمین منابع مالی تولید اقدامات زیر انجام می شود:

**الف-** وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان بانک مرکزی و سایر دستگاه های اجرایی تا پایان هر سال برنامه تأمین مالی رشد اقتصادی هدف در سال بعد از جمله میزان منابع مالی مورد نیاز و نحوه تأمین آن از بازار سرمایه منابع بانکی، سرمایه گذاری و تأمین مالی خارجی با رعایت اصل هشتادم (۸۰) قانون اساسی بیمه مولد سازی و فروش اموال و دارایی ها، منابع صندوق توسعه ملی و سایر منابع را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند و گزارش آن را هر سه ماه یک بار به مجلس ارائه کند.

مسئولیت تنظیم برنامه کارآمد و تحقق کامل منابع موضوع این بند بر عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی میباشد. آیین نامه اجرایی این بند توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان تهیه میشود و به تصویب هیات وزیران می رسد و مسئولیت اجرای کلیه وظایفی که به موجب این آیین نامه بر عهده سایر دستگاه های اجرایی گذاشته می شود، با عالی ترین مقام دستگاه اجرایی است.

ب- به دولت اجازه داده می شود به منظور تسویه بدهی های خود و شرکت ملی نفت ایران به صندوق توسعه ملی از طریق وزارت نفت بدون واگذاری مالکیت و حاکمیت و بدون بنگاه داری نسبت به عقد قرارداد با این صندوق در زمینه اکتشاف توسعه استخراج، تولید، فروش و صادرات نفت و گاز با اولویت میادین جدید با مشترک اقدام نماید.

پ- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون بستر مناسب برای سرمایه گذاری عموم مردم در طرح پروژه های دارای بازدهی یا ارز آوری بالا را در قالب عرضه عمومی سهام شرکت سهامی عام طرح (پروژه) و همچنین انتشار اوراق بدهی ارزی ریالی فراهم آورد و نسبت به رفع موانع تأمین مالی بخش خصوصی و تعاونی از جمله از طریق انتشار اوراق بدهی (ارزی ریالی) اقدام نماید.

ت- بانک مرکزی مجاز است ضمن اعطای مجوز به بانک ها برای انتشار اوراق گواهی سپرده مدت دار خاص به منظور تأمین مالی طرح (پروژه) ها و ابلاغ دستور العمل انتشار اوراق مذکور به شبکه بانکی، سقف مبلغ ریالی قابل انتشار این اوراق را تا پایان فروردین ماه هر سال تعیین و اعلام نماید.

### محیط کسب و کار

ماده ۴- به منظور بهبود محیط کسب و کار و تقویت تولید، اقدامات زیر انجام می شود:

الف - دولت موظف است ظرف سه ماه از اجرای قانون، حمایت های تعرفه ای را زمان دار کرده و نرخ سود بازرگانی واردات را مطابق سیاست های تجاری و صنعتی بازنگری کند.

ب - وزارت صنعت، معدن و تجارت تا پایان سال اول برنامه باید زمینه ایجاد و حمایت از شرکت های خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی فعال در صادرات (مانند شرکت های مدیریت صادرات و کنسرسیوم ها) را فراهم کرده و گزارش آن را هر شش ماه به مجلس ارائه دهد.

پ - برای جلوگیری از بیش از حد اظهار و کم اظهاری در واردات و صادرات:

۱. بانک مرکزی باید سیاست ها و زیرساخت های ارزی را اصلاح کند تا چنین تخلفاتی ممکن نباشد.

۲. گمرک موظف است هر سال برای ده قلم کالای وارداتی با بیشترین تعرفه و ده قلم کالای صادراتی با بالاترین ارزش، شناسه اختصاصی تعرفه (TSC) صادر و ارزش گذاری کند.

ت - سازمان امور مالیاتی و سازمان های بیمه گر باید تا پایان سال اول برنامه، وصول حق بیمه کارفرمایان را از طریق سازمان امور مالیاتی یکپارچه کنند تا واریزها مستقیم به حساب سازمان های بیمه گر انجام شود.



تبصره - سازمان تأمین اجتماعی باید تا پایان سال اول برنامه فرایند صدور مفاصاحساب را الکترونیکی کرده و نتایج را هر سه ماه به مجلس گزارش دهد.

ث - قوه قضائیه مکلف است ظرف شش ماه، سامانه‌ای برای استعلام برخط سوابق محکومیت‌های مالی قطعی و وضعیت اعسار افراد ایجاد کند تا استعلام پس از تأیید شخص مربوط برای متقاضی ارسال شود.

تبصره - محکومیت‌های غیرمالی یا مواردی که قاضی حکم به عدم انتشار داده است، از شمول این بند خارج است.

ج - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور باید از ابتدای سال دوم برنامه، سامانه الکترونیکی دفاتر تجاری را جایگزین مهر و موم دستی دفاتر کند.

چ - قوه قضائیه باید ممنوعیت خروج از کشور افراد را ظرف ۲۴ ساعت از طریق سامانه ابلاغ الکترونیک (ثنا) اطلاع دهد. همچنین، فرماندهی انتظامی مکلف است ابلاغ ممنوعیت خروج را بر اساس قانون گذرنامه انجام دهد.

تبصره - در مواردی که اطلاع‌رسانی ممنوعیت خروج موجب مفسده امنیتی شود، از شمول این بند مستثنی است.

### مردمی سازی اقتصاد

**ماده ۵-** به منظور گسترش مشارکت بخش خصوصی و کاهش تصدی‌های دولت و نهادهای عمومی غیردولتی، اقدامات زیر انجام می‌شود:

**الف -** دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند تمام سهام خود در شرکت‌های تولیدی، خدماتی و بازرگانی (به‌جز موارد منع‌شده در سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی) را حداکثر تا پایان سال دوم برنامه واگذار کنند.

**ب -** وزارت امور اقتصادی و دارایی باید با همکاری دستگاه‌های اجرایی تا پایان سال دوم برنامه، برای تطبیق میزان اختیارات مدیریتی دولت و نهادهای عمومی با سهم مالکیتشان اقدام کند و:

۱. با هدف تقویت نقش سهامداران خرد، سازوکاری برای ارائه پیشنهاد در هیئت‌مدیره و مجامع شرکت‌ها و شفافیت معاملات اشخاص وابسته فراهم کند.

۲. با تعیین ذی‌نفعان واحد شرکت‌های اصلی و جلوگیری از تملک متقاطع سهام، فهرست سهام قابل واگذاری را مشخص و واگذاری آنها را انجام دهد.

همچنین عضویت مقامات دولتی در هیئت‌مدیره شرکت‌های واگذارشده بیش از سهم دولت ممنوع است. گزارش اجرای این بند هر شش ماه به مجلس ارائه می‌شود.

**پ -** وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است تا پایان سال اول برنامه، برای جلب مشارکت بخش خصوصی و تسهیل واگذاری‌ها اقدام کند:

۱. واگذاری از طریق رد دیون به نهادهای عمومی یا صندوق‌های بازنشستگی ممنوع و باطل است.

۲. در واگذاری‌هایی که خریدار مقصر نیست، به جای ابطال باید قرارداد اصلاح شود و در صورت لزوم ابطال، جریمه متناسب پرداخت گردد.

۳. واگذاری دارایی‌های دولت به نهادهای عمومی تنها پس از دو نوبت فراخوان عمومی و عدم استقبال بخش خصوصی مجاز است. فهرست این واگذاری‌ها باید هر شش ماه به مجلس ارائه شود.

**بند الحاقی ۱-** برداشت یا تصرف غیرمجاز در اموال بانک‌ها، صندوق‌ها، دانشگاه آزاد و شرکت‌های دارای سهام دولتی در حکم اختلاس یا تصرف غیرقانونی است.

**بند الحاقی ۲-** دولت موظف است با بهره‌گیری از ظرفیت بخش خصوصی، تعاونی، گروه‌های جهادی و نهادهای مردمی، زمینه مشارکت مردم را در فعالیت‌های اقتصادی و عمرانی (نظیر مسکن، راه، بهداشت، کشاورزی، خدمات، فناوری و...) از طریق روش‌هایی چون مشارکت عمومی-خصوصی، خرید خدمات، اجاره و واگذاری مدیریت فراهم کند تا سالانه بخشی از تصدی‌های دولتی کاهش یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

## اشتغال

ماده ۶- به منظور توسعه اشتغال به ویژه اشتغال‌های حاصل از ایجاد کسب و کارهای خرد خانگی و کارگاه‌های خرد و کوچک با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی از سال اول برنامه اقدامات زیر انجام می‌گیرد.

**الف-** سازمان موظف است نسبت به تأیید صلاحیت مؤسسات، نهادها و شرکت‌های ارائه دهنده خدمات توسعه کسب و کار که وظایفی نظیر طراحی الگو (مدل) های کسب و کار برای ایجاد و توسعه بنگاه‌ها تسهیل فرایند تأمین مالی کسب مجوزهای لازم، تضمین مالی با بیمه ای برای کسب و کارها و تسهیل شکل‌گیری شبکه‌های تأمین تولید، بازاریابی و فروش با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۲/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی دارند اقدام نماید.

**ب-** وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرائی و مؤسسات نهادها و شرکت‌های ارائه دهنده خدمات توسعه کسب و کار برای ایجاد و توسعه کسب و کارهای خود خانگی تا دو نفر شاغل کارگاه‌های خرد تا هفت نفر شاغل و کوچک تا بیست نفر شاغل

**پ-** تسهیلات بانکی اعطانی به کسب و کارهای خرد خانگی و کارگاه‌های خرد به صورت قرض الحسنه و در مورد کارگاه‌های کوچک به صورت تسهیلات ارزان قیمت است.

تبصره ۱- مابه التفاوت نرخ تسهیلات ارزان قیمت اعطائی به کارگاه‌های کوچک از طریق مشارکت مالی دولت با بانک‌ها یا پرداخت مابه التفاوت نرخ تسهیلات تأمین میشود.

تبصره ۲- سازمان موظف است در سقف اهداف سالانه این نوع کسب و کارها که با پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب شورای عالی اشتغال میرسد و همچنین میزان تسهیلات مورد نیاز آنها منابع قرض الحسنه مورد نیاز و منابع بودجه عمومی برای کمک به زیرساخت، یارانه سود تسهیلات، کمک و تسهیلات و تلفیق با منابع بانکی را در لوائح بودجه سنواتی پیش بینی نماید.

تبصره ۳- بانک مرکزی موظف است ضمن تعیین سهم بانک‌های عامل در اعطای منابع قرض الحسنه، نسبت به توسعه روش‌های مالی زنجیره ای، افزایش دامنه شمول وثایق از قبیل احتساب مابه التفاوت ارزش وثیقه از مانده تسهیلات، منافع



حاصل از قراردادها و سایر دارایی های قابل توثیق، اصلاح سازوکارهای اعتبارسنجی، وثیقه گذاری، ضمانت و پذیره نویسی و ایجاد مشوق های لازم برای بانک ها در تسریع تشکیل پرونده اعطای تسهیلات و ایجاد شبکه (کانال) های ارتباطی با مردم اقدام نماید. مسؤولیت حسن اجرای این تبصره با بانک مرکزی میباشد.

تبصره ۴- اعطای تسهیلات بانکی به متقاضیان ایجاد و توسعه کسب و کارهای خرد خانگی صرفاً بر مبنای اعتبارسنجی و با اخذ سفته از متقاضی انجام میپذیرد.

بانک مرکزی مکلف است گزارش عملکرد تبصره های (۱)، (۳) و (۴) این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

## فصل ۲ اصلاح نظام بانکی و مهار تورم

جدول شماره (۲)- اهداف کمی سنجه های عملکردی اصلاح نظام بانکی و مهار تورم

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
رشد نقدینگی	درصد	۱۳٫۸
تورم	درصد	۹٫۵
کاهش سالانه ناترازی بانکها و مؤسسات غیربانکی (بر اساس معیارهایی که توسط شورای پول و اعتبار تعریف می شود)	درصد	۲۰
شاخص کفایت سرمایه بانکها و مؤسسات غیربانکی	درصد	حداقل ۸

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است سنجه های عملکردی اصلاح نظام بانکی و مهار تورم را سالانه به مجلس ارسال نماید.

## ساختار مالی نظام بانکی

### ماده ۸-

الف- به منظور اصلاح ساختار مالی نظام بانکی و حل و فصل ناترازی بانک ها و مؤسسات اعتباری اقدامات زیر انجام میگیرد:

۱- هیأت مدیره با تصویب مجمع عمومی فوق العاده هریک از بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی اعم از دولتی و غیردولتی که نسبت کفایت سرمایه آنها در زمان لازم الاجرا شدن این قانون، کمتر از نسبت مندرج در جدول شماره (۲) ماده (۷) این قانون میباشد، مکلف است ظرف دو ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، برنامه افزایش سرمایه بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی را جهت نیل به هدف مندرج در جدول یادشده به بانک مرکزی تسلیم کند. بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف دو ماه برنامه مذکور را عیناً یا با اعمال اصلاحات مورد نیاز برای اجرا به بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ کند.

۲- افزایش سرمایه بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی غیردولتی به ترتیب زیر انجام میشود:

۲-۱- بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی غیردولتی موظفند پس از ابلاغ بانک مرکزی، برنامه افزایش سرمایه ابلاغی بانک مرکزی را به تصویب مجمع عمومی فوق العاده خود رسانده و فرایند قانونی افزایش سرمایه را آغاز کنند.

۲-۲- در صورتی که پس از گذشت دو ماه از مهلت مجمع عمومی فوق العاده موضوع جزء (۱) این بند، به هر دلیل از جمله عدم برگزاری مجمع عمومی بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی غیردولتی، عدم تصویب افزایش سرمایه ابلاغی بانک مرکزی در مجمع عمومی فوق العاده یا عدم اجرای مصوبه مجمع عمومی فوق العاده؛ افزایش سرمایه بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی غیردولتی مطابق برنامه ابلاغی بانک مرکزی انجام نشود، اختیارات مجمع عمومی فوق العاده در افزایش سرمایه به بانک مرکزی منتقل میشود و بانک مرکزی موظف است از طریق عرضه سهام در بازار بورس و اوراق بهادار با روش سلب حق تقدم سهامداران فعلی نسبت به افزایش سرمایه بانک یا مؤسسه اعتباری غیر- بانکی غیردولتی موردنظر اقدام کند.

۳- افزایش سرمایه بانک های دولتی به ترتیب زیر انجام میشود:

۳-۱- وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان موظفند ظرف یک ماه از لازم الاجرا شدن این قانون برنامه افزایش سرمایه بانک های دولتی و چگونگی تأمین منابع مورد نیاز برای اجرای برنامه مذکور را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برسانند.

۳-۲- کلیه منابع ناشی از تجدید ارزیابی دارایی های بانک های دولتی که حسب تشخیص بانک مرکزی میتواند منجر به بهبود کفایت سرمایه بانک شود و سود خالص سالانه آنها تا زمان رسیدن نسبت کفایت سرمایه بانک به نسبت مندرج در جدول شماره (۲) فقط باید صرف افزایش سرمایه شود.

۳-۳- وزیر امور اقتصادی و دارایی مسؤول اجرای برنامه افزایش سرمایه و بهبود نسبت کفایت سرمایه بانک های دولتی است و بانک مرکزی مسؤولیت نظارت بر حسن اجرای برنامه مذکور را برعهده دارد.

ب- به منظور شفافیت فعالیت بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، اصلاح ترازنامه آنها و گسترش اشراف اطلاعاتی بانک مرکزی بر شبکه بانکی کشور:

۱- بانک مرکزی مکلف است ظرف یک ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، «سامانه املاک و مستغلات شبکه بانکی» و «سامانه سهامداری شبکه بانکی» را راه اندازی نموده، دستورالعمل اجرائی مربوط را به تصویب شورای پول و اعتبار برساند و دسترسی به سامانه- های مزبور را برای کلیه بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی فراهم کند.

مهلت ثبت اطلاعات مربوط به املاک، مستغلات و سهام بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در سامانه های موضوع این جزء، شش ماه پس از ابلاغ دستورالعمل بانک مرکزی در این زمینه است. پس از انقضای مهلت فوق چنانچه دارایی های متعلق به بانک ها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی کشف شود که در سامانه های موضوع این جزء ثبت نشده باشد، به موجب این قانون به شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی موضوع بند «پ» این ماده منتقل میشود و هرگونه نقل و انتقال یا توثیق آنها توسط بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی فاقد اعتبار و بالاثرب است.

املاک، مستغلات و سهامی که پس از انقضای مهلت یادشده به تملک بانک ها یا مؤسسات اعتباری در میآید، از حیث الزام به ثبت و آثار حقوقی ناشی از عدم ثبت آنها در سامانه های فوق، مشمول حکم این جزء خواهد بود

در صورتی که بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی به هر دلیل از جمله عدم وجود خریدار، امکان واگذاری املاک، مستغلات و سهام مازاد را نداشته باشد، میتواند دارایی های مزبور را به شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی (موضوع بند «پ» این ماده) واگذار کند. شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی موظف است در صورت درخواست بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، املاک، مستغلات و سهام متعلق به آنها را با قیمت های زیر خریداری کند:

- سهام بورسی که قیمت تابلو فعال دارند، حداکثر به قیمت تابلو

- سهام غیربورسی حداکثر به قیمت دفتری منهای پانزده درصد (۱۵٪)

- املاک، مستغلات، حداکثر به قیمت دفتری منهای پانزده درصد (۱۵٪)

پ- شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی ذیل صندوق ضمانت سپرده ها و با سرمایه آن صندوق با هدف مولد سازی بازاریابی و فروش دارایی های مازاد شبکه بانکی حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تأسیس می شود. اساسنامه و ضوابط ناظر بر تأسیس فعالیت و انحلال شرکت مدیریت دارایی های بانکی، نحوه قیمت گذاری و واگذاری دارایی ها و چگونگی تسویه حساب شرکت مزبور با بانک ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی توسط بانک مرکزی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می شود و پس از تأیید شورای پول و اعتبار به تصویب هیأت وزیران می رسد. هرگونه شناسایی درآمد، تجدید ارزیابی و نقل و انتقال دارایی های بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی به شرکت مدیریت دارایی های بانکی برای یکبار در طول برنامه مشمول مالیات با نرخ صفر است. رسیدگی به شکایات مربوط به این بند صرفاً در چهارچوب ماده (۲۲) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲/۳/۳۰ انجام می شود. چنانچه شاکی به موجب رأی قطعی دادگاه متضرر شناخته شود خسارات وارد شده در حدود مقرر در قانون و حکم دادگاه صرفاً به صورت مالی توسط بانک مرکزی جبران می شود. چنانچه خسارت، مستند به قصور یا تقصیر افراد باشد بانک مرکزی موظف است از طریق مراجع قانونی علیه افراد دخیل در ایجاد خسارت اقامه دعوی نماید.

ت- بانک مرکزی در رابطه با بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از اختیارات ذیل برخوردار است.

۱- الزام سهامدار عمده مالک واحد متخلف به کاهش میزان سهام از طریق واگذاری تمام یا بخشی از سهام تحت تملک خود در مهلت مقرر.

تبصره- در صورت عدم واگذاری سهام مورد نظر در مهلت مقرر، تمامی حقوق و اختیارات مالکانه سهامداران متخلف سلب و به صندوق ضمانت سپرده ها واگذار می گردد.

۲- الزام به افزایش سرمایه از جمله از طریق انتشار و فروش سهام جدید به اشخاص ثالث بدون نیاز به تصویب مجمع عمومی و در صورت لزوم با سلب حق تقدم سهامداران

۳- تبدیل مطالبات حال شده سهامداران عمده به سرمایه

۴- تبدیل بخشی از سپرده های عمده به سرمایه

۵- تبدیل بدهی های غیر سپرده ای به سهام

۶- فروش با انتقال تمام یا بخشی از دارایی ها و بدهی ها با انتقال تمامی تضمین ها و تعهدات مربوط عیناً به بانک یا موسسه اعتباری غیربانکی دیگر با شرکت های مدیریت دارایی های بانکی

ث- ماده (۹۵) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی در رابطه با صندوق ضمانت سپرده ها با لحاظ موارد زیر تنفیذ می شود.

۱- صندوق ضمانت سپرده ها موظف است سپرده های تضمین شده سپرده گذاران در بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در حال گزیر را پس از اعلام شورای پول و اعتبار پرداخت نماید.

۲- پس از پرداخت سپرده های تضمین شده کلیه حقوق و مطالبات سپرده گذاران تا سقف مبلغ پرداخت شده توسط صندوق ضمانت سپرده ها به این صندوق منتقل می شود. پرداخت مبالغ تضمین شده به سپرده گذاران منوط به موافقت کتبی آنان با این موضوع است.

۳- سقف تضمین سپرده های مشمول ضمانت صندوق با هدف ثبات و سلامت نظام بانکی و حمایت از حقوق مشتریان خود و با لحاظ نرخ تورم، حداقل هر دو سال یکبار با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای پول و اعتبار می رسد.

ج- جبران تعهدات و پرداخت بدهی های بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی حال گزیر از محل های زیر انجام می شود:

۱- دارایی های بانک با موسسه اعتباری غیربانکی در حال گزیر.

۲- دارایی هایی که سند آنها به نام بانک یا موسسه اعتباری غیربانکی در حال گزیر نیست اما بانک مرکزی با مدیر گزیر مدعی هستند که دارایی های مزبور در واقع متعلق به بانک یا موسسه اعتباری غیربانکی در حال گزیر می باشد با حکم دادگاه.

۳- حقوق صاحبان سهام با اولویت سهامداران مقصر.

۴- سایر دارایی های سهامداران و مدیران مقصر عنداللزوم و با حکم دادگاه.

۵- دارایی هایی که به نام سهامداران و مدیران مقصر نیست، اما بانک مرکزی یا مدیر گزیر مدعی هستند که دارایی های مزبور در واقع متعلق به سهامداران مقصر می باشد.

#### نظارت بر بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و بازارهای غیر متشکل پولی

ماده ۹- در راستای اعمال نظارت کامل و فراگیر بر بانک ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیر متشکل پولی و ارتقای شفافیت و سلامت و کاهش نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات موارد زیر انجام میگیرد.

الف- بانک مرکزی موظف است در چهارچوب قوانین تا پایان سال اول برنامه، دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را به تفکیک انواع، مشتمل بر جامع، تجاری، تخصصی، پس انداز و تسهیلات مسکن، توسعه ای و قرض الحسنه، متناسب با ماهیت و مقتضیات خاص هر یک تهیه و پس از تصویب در شورای پول و اعتبار، ابلاغ نماید.

ب- بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلفند صورتهای مالی و گزارشهای مالی خود را مطابق دستورالعمل موضوع بند «الف» این ماده تهیه و منتشر کنند. در صورتی که این دستورالعمل در مواردی مانند «حاکمیت شرکتی، نظارت (کنترل)

داخلی، مقررات احتیاطی، شیوه تهیه صورتهای مالی و رویه های گزارشگری مالی» با ضوابط ابلاغی از سایر نهادها و مراجع ذیربط در تعارض و تضاد باشد، بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلف به رعایت دستورالعمل یادشده هستند.

پ- بانک مرکزی موظف است نسبت به نظارت مستمر بانکی مشتمل بر مجموعه اقدامات ناظر بر مقررات گذاری، مجوزدهی، پایش عملیات و عملکرد، ارزیابی مخاطرات (ریسکها) و اعمال اقدامات نظارتی و اصلاحی بر بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و شعب بانک های خارجی در داخل کشور به صورت انفرادی و نیز مطابق با دستورالعمل فوق الذکر بر "گروه بانکی" به صورت یکپارچه اقدام نماید.

ح- بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلفند مطابق با دستورالعمل موضوع بند "الف" این ماده نسبت به تعیین تکلیف یا بستن حساب های سپرده بانکی راكد اقدام نمایند.

خ- بانک مرکزی موظف است به منظور تسهیل فرایند اعطای تسهیلات خرد، ترویج و گسترش سنت قرض الحسنه و قانونمند شدن فعالیت صندوق های قرض الحسنه تا پایان سال اول اجرای این قانون:

- ۱- نظام اعتبارسنجی و الگوی وثیقه گیری کالایی را تسهیل و تسریع نماید.
- ۲- دستورالعمل اجرائی تأسیس و فعالیت صندوق های قرض الحسنه را به منظور توسعه قانونمند این صندوق ها تهیه نموده و به تصویب شورای پول و اعتبار برساند.

### سیاست های پولی

به منظور اصلاح چارچوب و نحوه سیاست گذاری پولی، اقدامات زیر انجام می شود:

**الف)** بانک مرکزی حق اعطای اعتبار جدید به مؤسسات اعتباری بدون اخذ وثیقه را ندارد. نوع و میزان وثایق، توسط هیأت عالی بانک مرکزی تعیین می شود.

**ب)** برای تسویه بدهی دولت و شرکتهای دولتی به شبکه بانکی:

۱. معادل بدهی حسابرسی شده، اوراق مالی اسلامی با سررسید حداکثر پنج ساله منتشر و ظرف سه ماه در اختیار مؤسسات اعتباری قرار می گیرد.

۲. نرخ سود این اوراق برابر نرخ سود مصوب برای سپرده بلندمدت بانکی است.

۳. پرداخت سود اوراق بدهی دولت بر عهده خزانه و سود اوراق شرکتهای دولتی بر عهده شرکت بدهکار است؛ در صورت تأخیر، وجوه از حساب های آنان برداشت می شود.

۴. این اوراق فقط میان مؤسسات اعتباری و بانک مرکزی قابل مبادله است و تا پایان برنامه بازخرید یا جایگزین می شود.

۵. بانک مرکزی می تواند این اوراق را با ضریب توثیق مصوب به عنوان وثیقه بپذیرد.

۶. از زمان اجرای قانون، هرگونه استفاده دولت و شرکتهای دولتی از منابع بانکی تنها از طریق اوراق مالی اسلامی انجام می شود.

**تبصره -** عقود مربوط به اوراق باید به تأیید شورای فقهی بانک مرکزی برسد. سقف انتشار اوراق، ۲۵۰۰ هزار میلیارد ریال است (حداقل ۱۰۰۰ هزار میلیارد ریال توسط دولت).

(پ) بانک مرکزی برای اصلاح نظام تسهیلات مکلف است:

۱. نسبت تسهیلات به سپرده در استان‌ها و مناطق محروم را تا پایان برنامه حداقل ۲۰٪ افزایش دهد.
۲. با ابزارهایی چون گشایش اعتبار داخلی (LC)، فاکتورینگ و اوراق گواهی اعتبار مولد (گام)، منابع بانکی را به سمت تولید هدایت کند.

**(ت) برای انتظام بخشی عملیات بانکی:**

۱. مؤسسات اعتباری باید سامانه‌های خود را به گونه‌ای اصلاح کنند که اعطای تسهیلات بدون شناسه یکتای «سمات» ممکن نباشد.
  ۲. دریافت شناسه «سمات» منوط به تأیید طرف قرارداد است و اطلاعات قرارداد برای او قابل مشاهده خواهد بود. بانک مرکزی باید ظرف یک سال زیرساخت لازم را ایجاد کند.
  ۳. در صورت تخلف، مؤسسه و مدیران مسئول طبق قانون بانک مرکزی مجازات می‌شوند و سود و کارمزد چنین تسهیلاتی هزینه قابل قبول مالیاتی نخواهد بود.
  - ث) بانک مرکزی موظف است تا پایان سال اول برنامه، دستورالعمل اعطای تسهیلات اعتباری در حساب جاری به سرپرستان خانوار دارای درآمد منظم یا یارانه را تصویب کند.
  - ج) بانک مرکزی باید تا پایان سال سوم برنامه، صدور چک کاغذی را در نظام بانکی متوقف نماید.
- تبصره -** چک‌های کاغذی صادرشده پیش از آن تا مصرف کامل معتبر خواهند بود.

**سیاست های ارزی**

**ماده ۱۱**

**الف -** در اجرای بند (۱) سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم مبنی بر ایجاد ثبات در سطح عمومی قیمت‌ها و نرخ ارز دستگاه های اجرایی بانک ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی صرافی ها و صادر کنندگان دولتی یا وابسته به شرکت های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی و سایر صادر کنندگان حقیقی و حقوقی مکلفند کلیه اطلاعات مربوط به دارایی های ارزی و جریان درآمد ارزی تحت مالکیت خود را تحت ضوابط و مطابق با شیوه ای که بانک مرکزی مشخص میکند در اختیار این بانک قرار دهند.

دستگاه های اجرائی بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی صرافی ها و صادر کنندگان دولتی یا وابسته به شرکت های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی باید ارزشهای در اختیار خود را با هماهنگی بانک مرکزی در چهارچوب قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی عرضه نمایند.



ب- تصمیمات و اقدامات قانونی بانک مرکزی که بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار به منظور مدیریت نوسان های ارزی برای مداخله در بازار طلا و ارز اعم از رسمی و غیر رسمی انجام می پذیرد، لازم الاجر است.

### فصل ۳ اصلاح ساختار بودجه

ماده ۱۲- در اجرای بند (۳) سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می شود.

جدول شماره (۳) اهداف کمی سنجه های عملکردی اصلاح ساختار بودجه

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۲۵	درصد	نسبت اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای به بودجه عمومی
۴۰	درصد	نسبت بدهی دولت و شرکتهای دولتی با احتساب بدهی آنها به صندوق توسعه ملی به تولید ناخالص داخلی

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش نسبت بدهی دولت و شرکت های دولتی با احتساب بدهی آنها به صندوق توسعه ملی به تولید ناخالص داخلی را ماهانه به مجلس ارسال نماید.

### کلیات بودجه

ماده ۱۳- به منظور نظم بخشی و انسجام بودجه اقدامات زیر انجام می گیرد:

الف) لایحه و مصوبه بودجه سالانه نباید شامل احکام غیر بودجه ای بوده یا موجب اصلاح قوانین دائمی و برنامه های پیشرفت شود.

ب) سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی موظف است نظام یکپارچه و هوشمند مدیریت مالی دولت را ایجاد کند، با رعایت موارد زیر:

۱. تمام اعتبارات (هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای) به صورت اعتبار الکترونیکی تخصیص می یابد و پرداخت ها مستقیماً توسط خزانه داری کل کشور به ذی نفع نهایی انجام می شود.

تبصره - وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، نیروهای مسلح، نهادهای امنیتی و مؤسسات خارج از قوه مجریه از این حکم مستثنی اند.

۲. همه حساب های فرعی دستگاه ها (از جمله حساب عاملین ذی حساب و تنخواه گردان ها) باید ذیل حساب اعتباری اصلی دستگاه تعریف شوند و پرداخت ها از محل حساب پشتیبان اصلی انجام شود.

۳. موجودی باقی مانده حساب های اعتباری تملک دارایی سرمایه ای در پایان سال مالی، تا شش ماه بعد قابل پرداخت و مصرف است.

آیین نامه اجرایی این بند توسط سازمان با همکاری وزارت اقتصاد و بانک مرکزی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

پ) دستگاه‌های استفاده‌کننده از بودجه کل کشور که تکالیف برنامه‌ای دارند، موظفند هر سال تا پایان مرداد، برنامه عملیاتی سالانه شامل اهداف، شاخص‌های عملکرد، منابع، طرح‌های توسعه‌ای و گزارش عملکرد سال قبل را برای تدوین لایحه بودجه سال بعد به سازمان ارسال کنند.

سازمان موظف است بودجه سالانه را به صورت برنامه‌محور تنظیم و برای تصویب به مجلس ارائه کند؛ این برنامه‌ها مبنای تخصیص اعتبار و نظارت دیوان محاسبات خواهند بود.

**تبصره -** وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، نیروهای مسلح، شورای نگهبان، مجلس و سایر نهادهای خارج از قوه مجریه از شمول این بند مستثنی هستند.

#### ماده ۱۴ - درآمد نفت و گاز

الف - دولت مکلف است یک‌سوم از سه درصد (۳٪) درآمد صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی را بر اساس سهم هر استان از تولید این منابع، به استان‌های نفت‌خیز و گازخیز اختصاص دهد و دوسوم باقیمانده را بر پایه شاخص‌های توسعه‌نیافتگی، به شهرستان‌ها و مناطق کمتر توسعه‌یافته تخصیص دهد.

**تبصره ۱ -** توزیع سهم میادین نفت و گاز دریایی استان‌های ساحلی توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه همان استان تصویب و اجرا می‌شود.

**تبصره ۲ -** آیین‌نامه اجرایی بند (الف) توسط سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارت نفت تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب -

۱. دولت از طریق وزارت نفت مکلف است ماهانه حداقل ۶۰٪ از درآمد حاصل از فروش داخلی و صادراتی فرآورده‌های فرعی گازی (اتان، پروپان، بوتان، پنتان، گوگرد و مایعات گازی) را به حساب «سرمایه‌گذاری نفت و گاز کشور» نزد خزانه واریز نماید.
۲. باقیمانده این درآمد صرف نگهداری تأسیسات، پالایش، انتقال، توزیع گاز و گازرسانی به مناطق باقی‌مانده کشور می‌شود.
۳. منابع حساب فوق صرفاً باید برای تأمین مالی یا تضمین طرح‌های ذیل به کار رود:

- اکتشاف و توسعه میادین جدید و افزایش تولید میادین موجود با اولویت میادین مشترک (از جمله فشارافزایی پارس جنوبی).

- مشارکت در طرح‌های مصوب «ستاد راهبری تجارت منطقه‌ای انرژی».

- احداث و نوسازی زیرساخت‌های ذخیره‌سازی، انتقال، توزیع و صادرات نفت و گاز.

- تأمین تجهیزات و سامانه‌های هوشمند اندازه‌گیری مبادلات نفت و گاز.

- اجرای طرح‌های بهینه‌سازی و مدیریت مصرف انرژی به‌ویژه در حوزه گاز طبیعی.

۴. مانده حساب به سال بعد منتقل می‌شود. پنجاه درصد از بازپرداخت تسهیلات دوباره به این حساب افزوده شده و بقیه صرف بازپرداخت بدهی‌های وزارت نفت به صندوق توسعه ملی، بانک مرکزی و شبکه بانکی می‌شود.

۵. کارگروهی به ریاست وزیر نفت و با عضویت رئیس سازمان برنامه، وزیر اقتصاد و دو عضو ناظر از مجلس بر اجرای این بند نظارت دارد.

۶. وزیر نفت مسئول اجرای مصوبات و ارائه گزارش فصلی به کمیسیون‌های انرژی و برنامه و بودجه مجلس است.

پ - دولت مکلف است یارانه نفت‌گاز (گازوئیل) در معادن عمده و صنایع بالادستی نفت و گاز را به‌صورت تدریجی کاهش دهد؛ به‌گونه‌ای که نسبت به سال پایه ۱۴۰۲، در سال اول ۱۰٪ و تا پایان برنامه حداقل ۵۰٪ کاهش یابد.

**تبصره -** معادن عمده، معادنی هستند که مصرف سالانه نفت‌گاز آنها بیش از پنج میلیون لیتر باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف سه ماه از اجرای قانون توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌های نفت، صمت و اقتصاد تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

### ماده ۱۵ - مولدسازی

الف - وزارت نفت موظف است برای میادین در حال بهره‌برداری یا دارای قرارداد توسعه، قراردادهای جداگانه‌ای با شرکت ملی نفت ایران در قالب قراردادهای بلندمدت به تفکیک هر میدان یا مخزن منعقد کند. این قراردادها باید منطبق با الگوی مصوب شورای اقتصاد باشد.

تبصره - درخصوص قراردادهای بلندمدت پیش‌تر منعقدشده و تأییدشده توسط هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی، صرفاً قرارداد جدید برای تعیین سهم و تعهدات شرکت ملی نفت تنظیم می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی بند (الف) به پیشنهاد سازمان برنامه و وزارت نفت و با تصویب هیأت وزیران تهیه می‌شود.

ب - وزارت نفت در مورد سایر میادین، به‌ویژه میادین مشترک و گازی، موظف است از طریق سازوکارهای رقابتی و صدور پروانه (مطابق قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت) و بدون واگذاری مالکیت، نسبت به واگذاری فعالیت‌های توسعه، اکتشاف و بهره‌برداری به شرکت ملی نفت یا شرکت‌های غیردولتی دارای صلاحیت اقدام کند.

هدف این است که تا پایان سال سوم، حداقل ۲٪ و تا پایان برنامه، ۵٪ از توان تولید نفت کشور توسط شرکت‌های غیردولتی واجد صلاحیت انجام شود. برای گاز این نسبت دو برابر است.

**تبصره ۱ -** ارزیابی همه قراردادهای این ماده از نظر متن، حجم مالی، تعهدات و زمان اجرا بر عهده «هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی» است که دبیر آن رئیس سازمان برنامه است.

**تبصره ۲ -** وزارت نفت می‌تواند با مشارکت بخش خصوصی، در توسعه میادین گازی جدید سرمایه‌گذاری کرده و تولید حاصل را صادر کند. حداقل ۶۰٪ از درآمد صادرات گاز تا بازگشت سرمایه، متعلق به شرکت تابعه وزارت نفت خواهد بود و باقی‌مانده به خزانه دولت واریز می‌شود.

**تبصره ۳ -** صنایع انرژی‌بر و پتروشیمی‌ها در اولویت اجرای طرح‌های جمع‌آوری گازهای مشعل و توسعه میادین گازی هستند. تولید گاز این طرح‌ها متعلق به همان صنایع است و باید حساب خود را با دولت تسویه کنند.

## ماده ۱۶ - مدیریت دارایی‌ها و شفافیت اموال دستگاه‌های اجرایی

الف - همه دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند اطلاعات کامل اراضی، املاک و اموال غیرمنقول خود (اعم از دارای سند، فاقد سند، وقفی، اجاره‌ای و دارای حقوق انتفاع یا ارتفاق) را در سامانه جامع اموال دستگاه‌های اجرایی (سادا) ثبت کنند. هرگونه پرداخت بابت نگهداری یا تجهیز اموال ثبت‌نشده ممنوع است و تخلف مدیران محسوب می‌شود.

ب - وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری دستگاه‌ها، مالکیت دولت بر اموال غیرمنقول را شناسایی، مستندسازی و تثبیت کند و نسبت به صدور گواهی بهره‌برداری یا سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام نماید.

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است بنا بر اعلام وزارت اقتصاد، اسناد مالکیت دولتی را صادر نماید. وزارت اقتصاد به عنوان امین اموال دولت شناخته می‌شود.

تکالیف فوق صرفاً درباره اموال در مالکیت دولت اجرا می‌شود و شامل اموال وقفی، املاک مشروط وصیتی یا دارای شرایط خاص بهره‌برداری نیست.

وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است گزارش عملکرد اجرای این ماده را هر شش ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی ارائه دهد.

### سایر درآمدها

**ماده ۱۷-** به منظور افزایش درآمدهای دولت اقدامات زیر انجام می‌شود.

الف - تمامی وجوهی که به عنوان جزای نقدی یا جریمه بابت جرم‌ها و تخلفات توسط مراجع قضائی شبه قضائی انتظامی و اداری و شرکت‌های دولتی به موجب قوانین اخذ و به خزانه داری کل کشور واریز می‌شود به عنوان درآمد عمومی دولت تلقی می‌گردد و دستگاه‌های وصول‌کننده این درآمدها حق استفاده مستقیم از آن را به عنوان درآمد اختصاصی با درآمد هزینه ندارند. دولت مکلف است نیازمندی اعتباری دستگاه‌های مذکور را متناسب با ارقام و اعتبارات موجود و در حدود درآمدهای وصولی دولت در لوایح بودجه سنواتی از محل اعتبارات بودجه عمومی کشور پیش‌بینی نماید.

ب - ایجاد درآمد اختصاصی جدید به استثنای دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و اختصاصی نمودن درآمدهای عمومی موجود به هر نحو در طول اجرای برنامه جز در مواردی که در این قانون تصریح شده است. ممنوع می‌باشد. ایجاد درآمدهای جدید به شکل درآمد - هزینه امکان‌پذیر است.

پ - سازمان مکلف است نسبت به طراحی و استقرار نظام نوین درآمد هزینه استان‌ها با هدف افزایش پایدار درآمدهای استانی و بهبود تعادل‌های استانی در چهارچوب سازوکارهای انگیزشی کارا و اثربخش از طریق تفکیک وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرائی ملی و استانی و بازگشت نظام مند درآمدهای مازاد وصولی به استان‌ها اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

## اعتبارات هزینه ای

**ماده ۱۸-** به منظور کاهش هزینه های جاری، ارتقای بهره وری منابع و ارتقای شفافیت در هزینه کرد دستگاه های اجرایی اقدامات زیر انجام میشود:

**الف-** سازمان مکلف است تا پایان سال دوم برنامه نسبت به استقرار تدریجی نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در دستگاه های اجرایی ارائه دهنده خدمت و محصول اقدام نماید، به نحوی که پیش بینی و پرداخت اعتبارات بر اساس فعالیت ها محصولات و خدمات متناسب با قیمت تمام شده و حجم فعالیت صورت گیرد.

آیین نامه اجرایی این بند شامل اعطای اختیارات به مدیران اجرایی و سازوکارهای تشویقی و همچنین معیارها و فهرست دستگاه های اجرایی مشمول این حکم و ضوابط اجرایی مربوط با پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران میرسد.

**بند الحاقی-**

۱- حقوق، مزایا و دریافتی اعضای هیأت علمی و قضات مشمول قوانین استخدامی خاص خود است.

۲- حقوق، مزایا و دریافتی کارکنان وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و نیروهای مسلح مشمول قوانین مربوط است.

**ب-** در کلیه موارد قانونی، اعطای کمک به بخش غیردولتی با رعایت بند الف ماده (۳۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ در صورتی مجاز است که در راستای مأموریت ها و وظایف دستگاه های مربوط و متناسب با قیمت تمام شده محصول، کالا یا خدمات و برنامه کمک ارائه شده، باشد.

بخش غیردولتی نسبت به کمکهای دریافتی در مقابل دستگاه کمک کننده پاسخگو خواهد بود.

**پ-** ایجاد و تحمیل هرگونه بار مالی مازاد بر ارقام مندرج در قوانین بودجه سنواتی در دستگاه اجرایی، به اشکال مختلف تصویب نامه، بخشنامه، دستورالعمل، تغییر تشکیلات، تغییر احکام کارگزینی (به صورت تغییر ضرایب، جداول حقوقی) و طبقه بندی مشاغل افزایش مبنای حقوقی، اعطای مجوز هر نوع استخدام و بکارگیری نیرو، خرید تضمینی، جبران زیان، جایزه صادراتی و نظایر آن ممنوع است. مسئولیت اجرای این حکم بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی و یا مقامات مجاز و مدیران مالی مربوط است.

**ث-** ایجاد هرگونه تعهد مالی بدون تامین اعتبار مورد نیاز برای صندوق های بازنشستگی و بیمه ای، شهرداری ها و سایر موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی ممنوع است.

**طرح های تملک دارایی های سرمایه ای**

**ماده ۱۹-** منظور ساماندهی طرح های عمرانی، کاهش زمان اجرای آنها و ارتقای بهره وری منابع اختصاص یافته به این بخش اقدامات زیر انجام می شود:

**الف**

۱- در اجرای بند ۳ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم دولت مکلف است نسبت به تعیین تکلیف طرح های تملک دارایی های سرمایه ای مطابق آیین نامه ای که توسط سازمان تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران میرسد، اقدام نماید.

۲- دستگاه های اجرائی نسبت به واگذاری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای ملی و استانی و انتفاعی و یا قابل واگذاری و یا قابل مشارکت با بخش عمومی یا خصوصی یا تعاونی مطابق قراردادهای نمونه ابلاغی سازمان اقدام نمایند.

ب- شروع ساخت طرحها یا زیرطرح های تملک دارایی های سرمایه ای ملی و افزایش حجم طرحهای دارای مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۰۲/۰۴ بدون اخذ مجوز ماده مزبور ممنوع و به منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است.

**ماده ۲۰-** دستگاه های اجرائی مکلفند با همکاری سازمان، طرح های جدید، نیمه تمام و آماده بهره برداری و در حال بهره برداری تملک دارایی های سرمایه ای و طرحهای سرمایه ای خود که قابل مشارکت با بخش خصوصی و تعاونی است را مشخص و از طریق روش رقابتی و شفاف مناقصه یا مزایده اجرا نمایند.

**ماده ۲۱-** سازمان مکلف است سند نظام فنی- اجرائی یکپارچه کشور موضوع ماده (۳۴) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ را ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، برنامه با رویکرد مدیریت (کنترل) نهائی طرح اجرا شده مبتنی بر شاخص های قیمت تمام شده، کیفیت و زمان اجرا، بازنگری کند و به تصویب هیأت وزیران برساند. پس از تصویب سند نظام فنی - اجرائی یکپارچه کشور، تمام دستگاه هایی که به نحوی از وجوه عمومی کشور استفاده می کنند، مشمول سند مذکور هستند.

**ماده ۲۲-** با هدف رعایت استانداردهای زیست محیطی اقدامات زیر انجام می شود:

الف- کلیه طرح (پروژه) های بزرگ جدید و طرحهای توسعه ای بزرگ که توسط دستگاه های اجرائی، بخش های خصوصی، تعاونی و مؤسسات و نهاد های عمومی غیردولتی در پهنه سرزمین از جمله مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی اجرائی می شود، باید قبل از اجرا بر اساس شاخص ها، ضوابط و معیارهای زیست محیطی که به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست می رسد، توسط سازمان حفاظت محیط زیست مورد ارزیابی اثرات زیست محیطی قرار گیرد. سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است نظر خود را دایر بر تایید یا عدم تایید طرح پروژه ها با ذکر علل عدم تایید، ظرف سه ماه به صورت کتبی اعلام کند. عدم اعلام نظر ظرف مهلت مقرر به منزله تایید است. آیین نامه اجرائی این بند مشتمل بر شاخص ها، ضوابط، معیارهای زیست محیطی و مصادیق طرح پروژه های مشمول ارزیابی، ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران میرسد.

ب- دستگاه های اجرائی مکلفند طرح های کلان توسعه ای خود را مورد ارزیابی راهبردی زیست محیطی قرار داده و گزارش آن را برای تایید به سازمان حفاظت محیط زیست ارسال نمایند. آیین نامه اجرائی این بند مشتمل بر تعریف طرح های کلان توسعه ای، توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران میرسد.



پ- سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است از طریق آزمایشگاه های معتمد و همکار، بر میزان آلاینده های و ارزیابی خوداظهاری واحدهای آلاینده و واسنجی کالیبراسیون تجهیزات پایش آلاینده های منابع زیستی نظارت نماید. پرداخت تعرفه خدمات مذکور بر عهده واحدهای مشمول میباشد. آیین نامه اجرائی این بند مشتمل بر تعیین شاخص ها و معیارهای زیست محیطی و تعرفه های ارائه خدمات به واحدهای مشمول، توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه میشود و به تصویب هیات وزیران میرسد.

**ماده ۲۳-** هزینه خدمات مدیریت طرح های تملک دارایی های سرمایه ای شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، سازمان مجری ساختمان ها و تاسیسات دولتی و عمومی، شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران، شرکت مادر تخصصی توسعه و تجهیز مراکز بهداشتی درمانی و پزشکی کشور و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور تا دو و نیم درصد (۲/۵٪) عملکرد تخصیص اعتبارات ذیربط با احتساب کل وجوه دریافتی از بودجه عمومی اعم از وجوه نقد، اسناد خزانه و اوراق مشارکت، تعیین و از محل اعتبارات دستگاه مربوط پرداخت می شود.

### تعهدات و بدهی ها

**ماده ۲۴-** به منظور نظم بخشی به تعهدات و تادیه بدهی های دولت اقدامات زیر انجام می شود:

**الف-** ایجاد هرگونه بدهی یا تعهد توسط دستگاه های اجرائی صرفاً با رعایت شاخص پایداری بدهی های دولت منوط به تایید سازمان است سقف مانده بدهی دولت و شرکت های دولتی با احتساب بدهی به صندوق توسعه ملی در طول سال های اجرای برنامه حداکثر چهل درصد (۴۰٪) از تولید ناخالص داخلی است که سهم بدهی دولت حداکثر هجده واحد درصد این سهم می باشد.

**ب-** پذیرش بدهی های قطعی بر عهده دولت در موارد اختلاف، منوط به طی مراحل رسیدگی و حسابرسی ویژه مطالبات ادعایی اشخاص از دولت و ارائه شناسه تعهد دولت از سازمان است.

پ- دستگاه های اجرائی مکلفند اطلاعات مورد نیاز وزارت امور اقتصادی و دارایی را برای سنجش پایداری بدهی بخش عمومی ارائه نمایند.

**بند الحاقی-** وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است بدهی معوق به پیمانکاران طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای ملی و استانی را تا پایان سال اول برنامه به اوراق بهادار تبدیل نموده و برای آنها جریان نقدی با سررسید مشخص تعیین کند. این اوراق با سررسید حداکثر پنج ساله بر اساس برنامه ای که وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه میکند به تدریج تا پایان برنامه، قابل معامله در بازار سرمایه خواهد شد.

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است هر شش ماه یکبار گزارش عملکرد این بند را به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس ارسال نماید.

### شرکت های دولتی

**ماده ۲۵-** به منظور ساماندهی و افزایش کارایی و اثربخشی شرکت های دولتی و تسریع در واگذاری شرکت های قابل واگذاری اقدامات زیر انجام میشود:

**الف)** دولت مجاز است تا پایان سال دوم برنامه، دارایی های ثابت شرکت های دولتی زیان ده و دارای زیان انباشته را که صددرصد (۱۰۰٪) سهام آنها متعلق به دولت یا شرکت های دولتی است، یکبار تجدید ارزیابی نماید. سهم دولت از مبالغ حاصل از این تجدید ارزیابی، از مالیات معاف بوده و باید به عنوان افزایش سرمایه دولت یا شرکت دولتی سهامدار در حساب شرکت های مربوط ثبت شود. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است آیین نامه اجرایی این بند را ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن قانون، تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

**ب)** شرکت های دولتی مکلفند تمامی طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری با مبلغ بیش از شصت برابر نصاب معاملات متوسط را قبل از شروع اجرا، برای یکبار به تأیید شورای اقتصاد برسانند.

**پ)** دولت موظف است تا پایان سال اول برنامه، با رعایت قوانین مربوط، نسبت به بازنگری ترکیب نمایندگان سهام خود در مجامع عمومی شرکت های دولتی و شرکت هایی که در آنها سهام مدیریتی یا کنترلی دارد، با رویکرد رفع تعارض منافع اقدام کند.

**ت)** وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان، موظف است چهارچوب پاداش سالانه مدیرعامل، اعضای هیأت مدیره و مدیران شرکت های دولتی، مؤسسات اعتباری و بیمه ها را بر اساس معیارهایی مانند اندازه شرکت، تحصیلات، سوابق مدیریتی و بهره وری تدوین کرده و به تصویب هیأت وزیران برساند. حداکثر سقف پاداش سالانه معادل یک ماه حقوق و مزایا تعیین می شود.

#### فصل ۴ اصلاح نظام مالیاتی

**ماده ۲۶-** در اجرای بند ۴ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود.

جدول شماره ۴ اهداف کمی سنجه های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	درصد/سالانه	۱۰
نسبت مالیات به اعتبارات هزینه ای	درصد/سالانه	۸۰

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش سنجه های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

**ماده ۲۷-** به منظور افزایش سهم مالیات در بودجه عمومی کشور اقدامات زیر انجام می شود:

**الف-**

۱- وضع هرگونه تخفیف، ترجیح، بخشودگی، کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید بجز مواردی که با تشخیص سازمان، وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران منجر به افزایش یا رونق تولید و صادرات شود در سال های برنامه ممنوع است. اعتبار مالیاتی موضوع ماده ۱۱ قانون جهش تولید دانش بنیان مشمول این جزء نمی شود.

هرگونه نسخ، اصلاح و لغو احکام قانونی در حوزه مالیاتی با رعایت این جزء صرفاً از طریق قوانین و مقررات مربوط و با ذکر نام قانون ذیربط امکان پذیر است.

۲- در اجرای بند (۴) سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم مبنی بر رونق تولید و عدالت مالیاتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تا پایان سال اول برنامه تمهیدات قانونی انتزاع فرایندهای دادرسی مالیاتی از سازمان مالیاتی و دادرسی بیمه از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و ایجاد مراکز دادرسی مستقل مالیاتی و بیمه را فراهم نماید.

ت- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است به منظور شفافیت حمایتهای مالیاتی، به صورت سالانه فهرست تمامی تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را تهیه و میزان درآمد از دسترفته دولت حاصل از موارد مذکور را با توجه به استنادات قانونی مربوط به تفکیک محاسبه نماید. سازمان نیز موظف به انتشار آن در قالب پیوست بودجه سنواتی است.

ث- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری سازمان، ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، لوایح قانونی مورد نیاز برای کاهش تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را به منظور جذابیت زدایی از فعالیت های غیرمولد، ساماندهی معافیت های غیرضرور و تقویت معافیت های منجر به رشد تولید، تنظیم و ارائه نماید.

## فصل ۵- اصلاح صندوق های بازنشستگی

به منظور کاهش ناترازی مالی صندوق های بازنشستگی، جلوگیری از ناپایداری مالی، کاهش وابستگی به بودجه عمومی و اصلاح ساختار بیمه های اجتماعی، از سال اول اجرای برنامه اقدامات زیر انجام می گیرد:

**الف)** دولت مکلف است طی اجرای برنامه، در قالب بودجه های سنواتی، بدهی حسابرسی شده خود به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر را تأدیه کند. تمام وجوه پرداختی و کمک های دولت به صندوق ها، مازاد بر سهم کارفرمایی و دولت، به عنوان تأدیه بدهی دولت محسوب می شود. صندوق بازنشستگی فولاد نیز در صورت طلب قانونی از دولت، مشمول این حکم است. کمک های مازاد دولت بر بدهی ها، به عنوان مطالبه دولت از صندوق ها ثبت می شود. ایجاد هرگونه تعهد جدید برای تأمین اجتماعی و صندوق بیمه اجتماعی بدون تأمین منابع ممنوع است. دیون دولت پس از کسر کمک ها باید به تأیید سازمان حسابرسی کل کشور برسد.

**ب)** دولت مکلف است بدهی خود به سازمان تأمین اجتماعی را از محل روش های مختلف از جمله:

- پرداخت نقدی در بودجه سنواتی
  - اوراق بهادار اسلامی
  - واگذاری سهام و دارایی‌های مازاد بر نیاز دولت
  - تهاتر نفت، میعانات گازی، خوراک و انرژی واحدهای تولیدی متعلق به سازمان تأمین اجتماعی
  - اعطای ضمانت‌نامه‌های دولتی و واگذاری پروژه‌های دارای توجیه اقتصادی
- با رعایت اصل ۵۳ قانون اساسی پرداخت نماید.
- پ) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری سازمان، ضوابط سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی را ظرف شش ماه تدوین و به تصویب هیأت وزیران برساند. این ضوابط باید با هدف ارتقای ذخایر، حفظ حقوق بین‌نسلی، شفافیت، کاهش بنگاهداری، حرکت به سمت سرمایه‌گذاری بورسی و مدیریت ریسک تدوین شود.
- ت) صندوق‌های بازنشستگی کشوری، لشکری و تأمین اجتماعی مکلفند سهام متعلق به خود و شرکت‌های تابعه را که:
- سهم صندوق‌ها در آن‌ها بیش از ۲۰ درصد باشد
  - و ارزش آن کمتر از ۳۰۰ برابر نصاب معاملات متوسط باشد
- تا دو سال اول برنامه واگذار کنند.
- دولت موظف است ظرف سه ماه برنامه زمان‌بندی واگذاری را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند و هر شش ماه گزارش آن را به مجلس ارائه دهد. وزارت تعاون باید سازوکاری فراهم کند تا واگذاری‌ها به صورت کامل و قانونی انجام شود.
- ث) وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سایر نهادهای مرتبط مکلف است ظرف سه ماه، دستورالعمل احراز صلاحیت مدیران صندوق‌ها و شرکت‌های تابعه را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.
- از تاریخ ابلاغ دستورالعمل، انتصاب مدیران تنها بر اساس آن مجاز است. صندوق‌ها باید ظرف شش ماه مدیران فاقد شرایط را جایگزین کنند. متخلفان به انفصال از خدمات دولتی و عمومی به مدت دو سال محکوم می‌شوند.
- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است هر شش ماه گزارش اجرای بندهای پ، ت و ث را به کمیسیون‌های مجلس ارسال کند.
- ج) کارفرمایان حقیقی یا حقوقی غیردولتی که تحت پوشش بیمه بازنشستگی سایر صندوق‌ها نیستند، می‌توانند در زمره مشمولان قانون تأمین اجتماعی قرار گیرند. آیین‌نامه اجرایی شامل مشمولان، فرایند اجرایی و دستمزد مبنای کسر حق بیمه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.
- چ) ارائه‌دهندگان خدمات حمل‌ونقل بار و مسافر که از طریق پلتفرم‌های مجازی فعالیت دارند و بیمه بازنشستگی ندارند، مجاز به بیمه نمودن خود در سازمان تأمین اجتماعی هستند. آیین‌نامه اجرایی به پیشنهاد وزارت تعاون تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ح) معافیت سهم کارفرما از پرداخت کسور بازنشستگی بیش از سی سال خدمت برای افراد از تاریخ اجرای این قانون لغو می‌گردد.

خ) در راستای پایداری صندوق‌ها و کاهش وابستگی به بودجه عمومی:

- معافیت بیمه‌ای برای بیمه‌شدگان بدون کارفرما (از جمله قالیبافان و شاغلان صنایع دستی دارای شناسه) منوط به آزمون وسیع و قرار گرفتن در چهار دهک اول درآمدی است.
- برای دهک‌های پنجم به بعد، به ازای هر دهک افزایش، سالانه نیم واحد درصد از معافیت بیمه‌ای کاسته می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت تعاون با همکاری سازمان تهیه و تصویب می‌شود.

د) معافیت ۲۰ درصدی سهم کارفرمایی برای کارفرمایان با حداکثر پنج کارگر، در صورتی که درآمد سالانه آنان بیش از ۱۵ برابر معافیت مالیاتی ماده ۸۴ باشد، سالانه نیم واحد درصد کاهش می‌یابد.

آیین‌نامه اجرایی توسط وزارت تعاون تهیه و تصویب می‌شود. سهم دولت در پرداخت حق بیمه تنها معادل حداقل دستمزد است و مازاد آن بر عهده کارفرماست.

ذ) مدت خدمت وظیفه عمومی بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی و مشترکان سایر صندوق‌ها، با درخواست بیمه‌شده، در سوابق بیمه‌ای آنان محاسبه می‌شود.

مبنای پرداخت حق بیمه، درصدهای مقرر هر صندوق پس از کسر سهم درمان است. سهم دولت فقط برای حداقل دستمزد پرداخت می‌شود و مازاد آن بر عهده بیمه‌شده است.

ر-۱) دولت مکلف است برای عدالت در پرداخت حقوق و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان با ۹۰٪ حقوق شاغلان هم‌تراز، تا پایان سال سوم برنامه اقدام کند.

افزایش حقوق به این ترتیب است:

- سال اول: ۴۰٪ از مابه‌التفاوت
- سال دوم و سوم: هر سال ۳۰٪ تا رسیدن به سطح ۹۰٪
- آیین‌نامه اجرایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ر-۲) سازمان تأمین اجتماعی مکلف است در سه سال اول برنامه، مستمری بازنشستگان غیرحداقل‌بگیر را متناسب‌سازی کند تا نسبت مستمری به حداقل دستمزد سال، به ۹۰٪ نسبت اولیه برسد.

افزایش‌ها مشابه جزء (۱):

- سال اول ۴۰٪
  - سال دوم و سوم هرکدام ۳۰٪
- این حکم نافی حقوق حداقل‌بگیران نیست.

ر-۳) وزارت تعاون موظف است تا پایان سال دوم برنامه، نسبت به متناسب سازی مستمری صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر بر اساس محاسبات بیمه ای و اعتبارات بودجه ای اقدام نماید.

ز) برقراری مستمری بازنشستگان در تمامی صندوق ها بر مبنای میانگین دو سال آخر خدمت منتهی به بازنشستگی، با اعمال ضریب حقوق سال بازنشستگی انجام می شود.

**تبصره ۱)** موارد زیر در صورت مزایای بیشتر از حکم این ماده مستثنی است:

۱- بازنشستگان مشمول قوانین خاص خود.

۲- بازنشستگان مشمول بند «ب» ماده (۱۸) این قانون.

۳- ایثارگران مشمول قوانین ویژه خود.

**تبصره ۲)** معافیت از پرداخت کسور پس از ۳۰ سال خدمت، مانع از اعمال کامل مستمری بر مبنای میانگین دو سال آخر خدمت با ضریب سال بازنشستگی نمی باشد.

**ماده ۲۹-** به منظور کاهش ناترازی صندوق های بازنشستگی و تقویت توان آنها در انجام تکالیف، از ابتدای سال اول اجرای برنامه، تغییرات زیر در سنوات الزامی بیمه پردازی برای بازنشستگی اعمال می شود:

۱. بیمه پردازی با بیش از ۲۸ سال سابقه، افزایش سنوات الزامی ندارند.

۲. بیمه پردازی با ۲۵ تا ۲۸ سال سابقه، به ازای هر سال تا زمان بازنشستگی ۲ ماه به سنوات الزامی آنان افزوده می شود.

۳. بیمه پردازی با ۲۰ تا ۲۵ سال سابقه، به ازای هر سال تا بازنشستگی ۳ ماه افزوده می شود.

۴. بیمه پردازی با ۱۵ تا ۲۰ سال سابقه، به ازای هر سال تا بازنشستگی ۴ ماه افزوده می شود.

۵. بیمه پردازی با کمتر از ۱۵ سال سابقه، ۵ سال به سنوات الزامی بیمه پردازی آنان اضافه می شود.

**تبصره ۱-** اجرای احکام فوق منوط به این است که سن بازنشستگی از ۶۲ سال برای مردان و ۵۵ سال برای زنان تجاوز نکند.

در هر حال، حداکثر سنوات الزامی بیمه پردازی برای بازنشستگی ۳۵ سال برای مردان و ۳۰ سال برای زنان است.

**تبصره ۲-** اصلاحات فوق در قوانین صندوق های بازنشستگی (به جز صندوق هایی که حداقل سنوات الزامی آنها بیش از مقادیر مذکور است) به صورت دائمی اعمال می شود.

**تبصره ۳-** ایثارگران، معلولان و شاغلان در مشاغل سخت و زیان آور، مشمول قوانین خاص خود هستند.

**تبصره ۴-** افراد مشمول این ماده می توانند با رضایت خود و موافقت دستگاه مربوطه، تا سقف سن مقرر در قوانین موجود به خدمت ادامه دهند.

**تبصره ۵-** در صورت عدم نیاز دستگاه به خدمات کارکنان، با پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه و موافقت معاون اول رئیس جمهور می توان بدون لحاظ افزایش سنوات، حکم بازنشستگی صادر کرد.

**تبصره ۶-** افراد متقاضی بازنشستگی زودتر از موعد می توانند بدون رعایت افزایش های فوق بازنشسته شوند؛ در این حالت، حقوق بازنشستگی متناسب با نسبت سنوات واقعی به سنوات الزامی تعیین می شود.



آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف شش ماه توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

## فصل ۶- تامین اجتماعی، سیاست های حمایتی و توزیع عادلانه درآمد

**ماده ۳۰-** در اجرای بندهای ۱ و ۵ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود:

جدول شماره ۶ اهداف کمی سنجه های عملکردی نظام تامین اجتماعی، سیاست های حمایتی و توزیع عادلانه درآمد

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
ضریب جینی	-	۰,۳۵
ضریب پوشش بیمه های اجتماعی	درصد	۷۶
نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش روستایی	نسبت	۹,۳
نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش شهری	نسبت	۱۰,۳
فقر مطلق	درصد	۰

سازمان مکلف است گزارش سنجه های عملکردی این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

**ماده ۳۱-** به منظور ارتقای عدالت اقتصادی و بهبود توزیع درآمد، اقدامات زیر تا پایان سال اول برنامه اجرا می شود:

**الف -** وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مجاز است در سقف منابع بودجه ای، با طراحی نظام تأمین اجتماعی چندلایه مبتنی بر آزمون وسع و با هدف کاهش فقر مطلق، اقشار کم درآمد تا دهک هفتم را شناسایی کرده و بسته معیشتی پایه شامل اقلام ضروری را به صورت کالابرگ الکترونیکی مازاد بر یارانه های قانونی ارائه دهد.

**ب -** وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است پنجره واحد خدمات حمایتی و پرونده الکترونیک رفاهی خانوار را به طور کامل راه اندازی کند.

کلیه دستگاه های حمایتی موظفند حمایت های نقدی و غیرنقدی خود را از طریق این سامانه انجام دهند و متقاضیان نیز باید از طریق آن اقدام نمایند. گزارش عملکرد این بند هر شش ماه یکبار به کمیسیون اجتماعی مجلس ارسال می شود.

**پ -** وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با بهره گیری از شرکت های مردمی موظف است بانک زمان برای ارائه خدمات رایگان به سالمندان و معلولان راه اندازی کند تا افراد داوطلب بتوانند در قبال خدمات ارائه شده، در زمان نیاز خود یا وابستگانشان از خدمات مشابه بهره مند شوند.

**ت -**

۱. دولت موظف است برای ارتقای خدمات به خانواده های شهدا و ایثارگران، نسبت به اصلاح و تجمیع قوانین و مقررات خدمات رسانی به ایثارگران از جمله قوانین جامع خدمات رسانی، حالت اشتغال و تسهیلات استخدامی تا پایان سال اول برنامه اقدام نماید.

۲. مواد (۸۶) تا (۹۱) قانون برنامه ششم تنفیذ می‌شود با این توضیح که:

- احکام مربوط به سقف پرداختی حقوق و مزایا شامل ایثارگران نیست.
- مزایا و امتیازات به شهدا و جانبازان مدافع حرم و امنیت تسری می‌یابد.

ث - دولت مکلف است علاوه بر یارانه فعلی، مستمری مددجویان کمیته امداد و بهزیستی را سالانه و متناسب با سطح محرومیت، حداقل تا ۲۰٪ حداقل دستمزد مصوب افزایش دهد. منابع این بند از محل درآمد قانون هدفمندی یارانه‌ها با حذف خانوارهای پردرآمد تأمین می‌شود.

**تبصره:** کمیته امداد بر اساس اساسنامه خود در این خصوص اقدام می‌کند.

ج - کمیته امداد و سازمان بهزیستی موظفند برای توانمندسازی و اشتغال پایدار مددجویان و اقشار کم‌درآمد، طرح‌های اشتغال خرد و خانگی با رویکرد زنجیره‌های تولیدی را اجرا کنند. دولت نیز باید منابع مالی لازم شامل تسهیلات قرض‌الحسنه، کمک خیرین و نهادهای عمومی و انقلابی را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

## فصل ۷- امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی

**ماده ۳۲-** در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و بندهای ۶ و ۱۱ سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تأمین امنیت غذایی پایدار و غذای سالم و با کیفیت برای آحاد جامعه، پایداری مناطق روستایی و عشایری و توزیع متعادل جمعیت بین مناطق روستایی و شهری و تحقق اهداف کمی اقدام می‌شود.

وزارت جهاد کشاورزی مکلف است گزارش سنج‌های عملکردی این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

**ماده ۳۳-** وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری سازمان برنامه و سایر دستگاه‌های مرتبط، بر اساس اسناد آمایش سرزمین، شرایط اقلیمی و ملاحظات زیست‌محیطی، اقدامات زیر را انجام دهد:

**الف-** برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) محصولات کشاورزی موضوع ماده (۳۱) قانون افزایش بهره‌وری را به صورت پنج‌ساله تهیه و هر سال سه ماه پیش از آغاز سال زراعی در هر حوضه آبخیز و دشت تعیین کند. کلیه حمایت‌های دولتی باید منطبق با این برنامه باشد.

برنامه بر مبنای شرایط آب و خاک، مزیت نسبی، ارزش افزوده، محصولات راهبردی، محدودیت کشت محصولات غیرراهبردی و شرایط اقلیمی تدوین می‌شود.

**ب-** حمایت از کشاورزان بر اساس میزان رعایت الگوی کشت انجام می‌شود؛ تخطی از آن، تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب می‌گردد.

**تبصره:** دولت مکلف است مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و بازار را در سقف بودجه سنواتی پرداخت نماید.

**پ-** تا پایان برنامه، حمایت‌های قیمتی، فنی و مالی به انتهای زنجیره تولید و متناسب با کیفیت و کمیت محصول و الگوی کشت منتقل می‌شود. وزارت جهاد کشاورزی موظف به ارائه گزارش سالانه به مجلس است.

**ت-** برای تولید محصولات اساسی:

۱- ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون، تولید و صادرات محصولات گلخانه‌ای در قالب شهرک‌ها و قطب‌های کشاورزی انجام شود.

۲- طرح‌های پیشران در حوزه آب و خاک، شامل طرح ۵۵۰ هزار هکتاری خوزستان و ایلام، طرح‌های شمال کشور و طرح‌های گرمسیری و سردسیری با همکاری وزارت نیرو تکمیل شود.

۳- اجرای سامانه کشاورزی هوشمند زیرسطحی در اراضی بالای ده هکتار برای کاهش ۵۰٪ مصرف آب و افزایش ۱.۵ برابری بهره‌وری و کاهش وابستگی به واردات خوراک دام.

۴- تعرفه آب مصرفی گلخانه‌ها، نهالستان‌ها و بوستان‌های جنگلی با نرخ مصوب کشاورزی محاسبه می‌شود.

۵- سالانه ۱٪ از مصرف آب‌های زیرزمینی از طریق کشت مقاوم به خشکی و شورورزی کاهش یابد.

۶- سازمان منابع طبیعی مجاز است از ظرفیت بهره‌برداران محلی در طرح‌های آبخیزداری و جنگل‌کاری استفاده کند.

ث- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است ساختار سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات) را بازطراحی کرده و تا پایان سال اول برنامه به تصویب شورای عالی اداری برساند.

ج- برای افزایش بهره‌وری صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه کشاورزی، ادغام و اصلاح ساختار آن‌ها صورت می‌گیرد.

چ- دولت مجاز است اعتبار لازم جهت افزایش سرمایه بانک کشاورزی تا حداقل کفایت سرمایه ۸٪ را در بودجه پیش‌بینی کند. بانک کشاورزی مکلف است حداقل پنج برابر افزایش سرمایه را تسهیلات پرداخت کند.

ح

۱- شهرداری‌ها مکلفند برای ایجاد بازارچه‌های عرضه مستقیم محصولات کشاورزی، فضاهای مناسب را با قیمت کارشناسی در اختیار تولیدکنندگان روستایی و عشایر قرار دهند.

۲- بیمه مرکزی با همکاری وزارت جهاد کشاورزی ورود بیمه‌های تجاری به حوزه بیمه مسئولیت مدنی شرکت‌های فنی و دانش‌بنیان کشاورزی را تسهیل می‌کند.

۳- صندوق بیمه کشاورزی مکلف است محصولات اساسی (گندم، جو، برنج، حبوبات، گوشت، شکر، ذرت و دانه‌های روغنی) را بیمه اجباری تمام‌خطر کند. حق بیمه سهم کشاورز از محل مطالبات و ردیف خرید تضمینی پرداخت می‌شود.

۴- وزارت جهاد کشاورزی باید تا پایان سال اول برنامه سامانه یکپارچه اطلاعات مکانی، توصیفی و بازار را در ارتباط با سامانه جامع تجارت مستقر کند.

### ماده ۳۴- ارتقای سلامت و ایمنی مواد غذایی

وزارتخانه‌های بهداشت و جهاد کشاورزی مجازند به‌منظور ارتقای سلامت مواد غذایی و رفع تعارض منافع، با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار، نسبت به ایجاد کانون‌های مسئولان فنی و بهداشتی در کارخانه‌ها و کشتارگاه‌ها اقدام نمایند. آیین‌نامه اجرایی ظرف سه ماه به پیشنهاد مشترک دو وزارتخانه و با همکاری وزارت دادگستری و معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

**ماده ۳۵- شناسنامه‌دار کردن محصولات و کنترل محصولات تراریخته**

الف- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری اتاق اصناف کشاورزی و سازمان نظام مهندسی کشاورزی، محصولات کشاورزی را شناسنامه‌دار و قابل رهگیری نموده و مصرف نهاده‌ها را بهینه‌سازی کند.

ب-

۱- رهاسازی و کشت هرگونه محصول تراریخته در کشور ممنوع است.

۲- تحقیقات آزمایشگاهی و گلخانه‌ای روی محصولات تراریخته در مراکز مجاز، با رعایت قانون ایمنی زیستی، مجاز می‌باشد.

۳- وزارت بهداشت موظف است بر تولید و عرضه فراورده‌های غذایی تراریخته نظارت و الزام برچسب‌گذاری این محصولات را اجرا نماید. عدم درج برچسب موجب تعلیق مجوز بهداشتی واحد متخلف و معرفی آن به مراجع قانونی می‌شود.

۴- وزارت جهاد کشاورزی باید تا پایان برنامه با افزایش بهره‌وری، توسعه کشت‌های کم‌آبر و اصلاح نگهداری علوفه، واردات محصولات تراریخته، روغن و نهاده‌های دامی را حداقل ۵۰٪ کاهش دهد. همچنین با همکاری تشکلهای مرتبط، خام‌فروشی نهاده‌های دامی و آبزیان را تا ۵۰٪ کاهش دهد.

واحدهای تولیدی مجاز به تولید خوراک آماده در محل هستند. وزارت جهاد کشاورزی موظف است هر شش ماه گزارش اجرای این ماده را به مجلس ارائه دهد.

**ماده ۳۶- حفظ و توسعه جنگل‌ها و زراعت چوب**

سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور مکلف است در چارچوب طرح مدیریت پایدار جنگل، نسبت به حفظ، احیا و توسعه جنگل‌ها اقدام کند. هرگونه بهره‌برداری چوبی یا قطع درختان جنگلی ممنوع است.

**تبصره ۱-** برداشت درختان ریشه‌کن، شکسته، افتاده یا آفت‌زده غیرقابل احیا ناشی از عوامل طبیعی و درختان خطرناک حاشیه جاده‌ها و پارک‌های جنگلی صرفاً با تأیید رئیس سازمان منابع طبیعی مجاز است.

**تبصره ۲-** سازمان منابع طبیعی موظف است با برگزاری فراخوان و عقد قراردادهای اقتصادی مدت‌دار (بدون انتقال مالکیت)، اجرای طرح‌های زراعت چوب در اراضی مناسب، عرصه‌های جنگلی فاقد پوشش و بهره‌برداری از جنگل‌های دست‌کاشت را از طریق سرمایه‌گذاری بخش خصوصی انجام دهد.

**فصل ۸- نظام مدیریت یکپارچه منابع آب**

**ماده ۳۷-** در اجرای بند ۷ سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره ۸ اهداف کمی سنجه‌های عملکردی نظام مدیریت یکپارچه منابع آب بر مبنای سال آبی ۱۴۰۱

سنگه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
تأمین از منابع آب سطحی	میلیارد مترمکعب	۴۳/۴
تأمین از منابع آب زیرزمینی	میلیارد مترمکعب	۳۶۷
تأمین از منابع آبهای نامتعارف (آب دریا و پساب)	میلیارد مترمکعب	۱/۷۷۴
کشاورزی	میلیارد مترمکعب	۶۵
شرب	میلیارد مترمکعب	۹/۲
صنعت	میلیارد مترمکعب	۳/۷
جبران تراز آب	میلیارد متر مکعب	۱۵
حفاظه محیط زیست	میلیارد متر مکعب	۱۰/۷

وزارت نیرو مکلف است گزارش سنگه های عملکردی نظام مدیریت یکپارچه منابع را سالانه به مجلس ارسال نماید.

### نظام مدیریتی آب

**ماده ۳۸-** به منظور بهبود نظام تصمیم‌گیری، استقرار حکمرانی مطلوب منابع آب، وحدت رویه در سیاست‌ها و مدیریت یکپارچه منابع و مصارف آب با اولویت مهار آب‌های مرزی و حوضه‌های دارای تالاب‌ها و مناطق چهارگانه محیط‌زیستی، اقدامات زیر انجام می‌شود:

**الف-** وزارت نیرو مکلف است تا پایان سال دوم برنامه، برای مدیریت بخش آب کشور بر اساس مرزهای حوضه‌های آبریز و نظام عادلانه توزیع آب، با هدف کاهش ساختارهای موازی، تفکیک وظایف حاکمیتی و تصدی‌گری و رفع تعارض منافع، برنامه اصلاح ساختار و اساسنامه شرکت‌های زیرمجموعه خود را از طریق ادغام یا انحلال تهیه و پس از تأیید سازمان اداری و استخدامی به تصویب هیأت وزیران برساند.

**ب-** دولت (وزارت نیرو) مکلف است برای پایداری سرزمین و مدیریت یکپارچه تالاب‌ها و دریاچه‌ها، تا پایان سال اول برنامه، سازوکارهای اجرایی لازم را جهت اجرای «برنامه عمل ملی حفاظت و مدیریت تالاب‌ها» با اولویت برنامه‌های جامع مدیریت زیست‌بومی و تأمین نیاز آبی زیست‌محیطی تالاب‌ها فراهم کند. این اقدام باید با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، نیرو، میراث فرهنگی و سازمان حفاظت محیط زیست و با مشارکت جوامع محلی انجام شود.

**پ-** وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک) مکلف است برای حفظ منابع آبی کشور، سالانه نیم درصد (۵٪/۰) از ارزش صادرات محصولات کشاورزی و غذایی پرآب‌بر خلاف الگوی کشت را به عنوان عوارض دریافت کرده و هر سال نیم درصد به آن اضافه کند تا در پایان سال پنجم به ۵٪/۲ برسد.

درآمد حاصل به خزانه واریز شده و ۷۰٪ آن برای احیای قنوت، افزایش بهره‌وری آب و اجرای طرح‌های آبخیزداری و الگوی کشت به وزارت جهاد کشاورزی، و ۳۰٪ آن برای نصب کنتورهای هوشمند چاه‌های کشاورزی به وزارت نیرو اختصاص می‌یابد. فهرست محصولات مشمول هر سال توسط وزیر جهاد کشاورزی تعیین و ابلاغ می‌شود.

وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و اقتصاد مکلفند گزارش عملکرد سالانه این بند را به مجلس ارسال کنند.

**ت-** وزارت نیرو موظف است در سال اول اجرای قانون، با رعایت ترازنامه منابع آب و به‌منظور تعادل بخشی سفره‌های زیرزمینی، «بازار مبادله آب‌های نامتعارف» را ایجاد کند.

این بازار باید با حفظ کاربری آب، جلوگیری از آلودگی خاک و تشویق سرمایه‌گذاران، از طریق اعطای مجوزها، کمک‌های فنی و تسهیلات بانکی شکل گیرد.

آیین‌نامه اجرایی شامل سازوکار مبادله، شرایط، حجم و دوره مصرف آب با پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری سازمان برنامه، سازمان محیط زیست، وزارتخانه‌های اقتصاد، جهاد کشاورزی و صمت تدوین و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ث- هزینه‌های نقدی و غیرنقدی خیرین در احداث و توسعه طرح‌های آبرسانی، آبخیزداری، آبخوانداری و احیای منابع طبیعی در چارچوب طرح‌های مصوب، با تأیید وزارت نیرو و جهاد کشاورزی، هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود.

ج- وزارت نیرو با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط مکلف است ظرف دو سال، «طرح جامع پیشگیری و پایش سیلاب کشور» را با اولویت حوضه‌های پرخطر تهیه و برای اجرا و تأمین اعتبار به سازمان برنامه و سازمان مدیریت بحران ارائه نماید.

**تبصره ۱-** وزارت نیرو ظرف یک ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون، باید موقعیت نقاط گلوگاهی فاقد آبگذری مناسب برای عبور سیلاب را به وزارت کشور و وزارت راه اعلام کند. وزارتخانه‌های مذکور موظفند ظرف شش ماه، برنامه رفع انسداد و اصلاح سازه‌ها را تصویب و در مدت دو سال اجرا نمایند. شهرداری‌ها باید از محل منابع خود نسبت به اجرای طرح‌ها اقدام کنند.

**تبصره ۲-** فعالیت‌های آبخیزداری و آبخوانداری در حوضه‌های بالادست برای پیشگیری از سیل، از جمله اقدامات طرح جامع کنترل سیلاب محسوب می‌شود.

**تبصره ۳-** به‌منظور ارتقای مدیریت سیل و حفاظت از رودخانه‌ها، اتخاذ رویکرد مدیریت جامع حوضه‌های آبریز با مشارکت مردمی و انسجام نهادی الزامی است و همه اقدامات باید مبتنی بر آمایش حوضه‌ای انجام شود.

## چ

۱- وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی باید با هدف افزایش بهره‌وری و تعادل بخشی مثبت، کلیه طرح‌های در دست اجرای خود را تا پایان سال اول برنامه بازنگری و اصلاح کنند. طرح‌های آب ژرف سیستان و بلوچستان از این حکم مستثنی است.

۲- دولت موظف است برای مهار آب‌های مشترک و مرزی، لایروبی اروندرود، انتقال آب از دریای عمان به شرق کشور، توسعه فناوری حفاری و بهره‌برداری از آب‌های ژرف و افزایش حقبه از هیرمند با مشارکت بخش غیردولتی اقدامات قانونی انجام دهد.

ح- وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و کشور و با بهره‌گیری از مشارکت مردمی، اقداماتی برای افزایش حجم آب استحصالی کشور معادل ۱۵٪ متوسط بلندمدت نزولات آسمانی انجام دهد؛ شامل:

۵٪ از طریق کنترل آب‌های سطحی، ۵٪ از طریق آبخیزداری و آبخوانداری، و ۵٪ از طریق استحصال آب‌های جوی، سامانه‌های جمع‌آوری آب باران و کاهش تبخیر در شبکه‌های آبی.

تعدیل جدول شماره (۷) قانون متناسب با عملکرد این بند به تصویب مجلس می‌رسد. وزارت نیرو موظف است هر شش ماه گزارش اجرای این ماده را به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

**مدیریت مصرف و بهره‌وری آب**



**ماده ۳۹-** به منظور اصلاح الگوی مصرف و ارتقای بهره‌وری منابع آبی کشور، اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- وزارت نیرو موظف است تعرفه آب خانوارها را با توجه به مناطق جغرافیایی اصلاح نماید، به گونه‌ای که:

- تعرفه خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی تا سقف الگوی مصرف «صفر» باشد.
- تعرفه مصرف تا سقف الگو به صورت «پارانه‌ای» و مصرف بیش از الگو به صورت «غیرپارانه‌ای و پلکانی (EBT)» محاسبه شود.

الگوی مصرف بر اساس سرانه مصرف و تبصره (۴) ماده (۱) قانون توسعه و بهینه‌سازی آب شرب مصوب ۱۳۹۴ تعیین می‌گردد.

۱. حق انشعاب و آب‌بها برای مصارف تجاری و اداری طبق آیین‌نامه‌ای مصوب هیأت وزیران تعیین می‌شود.

۲. معافیت تعرفه فقط تا سقف الگوی مصرف مجاز است و مازاد بر آن طبق قوانین محاسبه می‌شود.

۳. شرکت‌های آب و فاضلاب موظف به تأمین و نصب ابزار اندازه‌گیری استاندارد برای مشترکین جدید و تعویض ابزار قدیمی

(با اولویت پرمصرف‌ها) هستند. هزینه نصب ابزار هوشمند برای پرمصرف‌ها بر عهده خود آنان است و می‌تواند اقساطی

پرداخت شود. هزینه ابزار مشترکین کم‌مصرف از بودجه سنواتی تأمین می‌شود.

وزارت نیرو موظف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه به مجلس ارائه دهد.

**تبصره ۱-** وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفند تعرفه آب، برق و گاز خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی را تا سقف

الگوی مصرف صفر در نظر گیرند. اعتبارات مربوطه در بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود.

**تبصره ۲-** افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی و خیرین مسکن‌ساز برای ساخت مسکن مددجویان از پرداخت هزینه‌های صدور

پروانه، عوارض شهرداری و دهیاری و هزینه انشعابات آب، فاضلاب، برق و گاز فقط برای یک بار معاف هستند.

ب-

۱. آب صنایع آب‌بر (غیر از صنایع غذایی، بهداشتی و آشامیدنی) از آب‌های نامتعارف مانند پساب یا آب دریا تأمین می‌شود.

در صورت نبود چنین منابعی، وزارت نیرو می‌تواند به‌طور موقت مجوز استفاده از آب متعارف را صادر کند. آیین‌نامه

اجرایی و تعیین ارزش اقتصادی آب با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط تدوین و تصویب می‌شود.

۲. وزارت نیرو مکلف است با بهره‌گیری از بخش غیردولتی و در چارچوب سیاست‌های کلان آب و انرژی، بر اجرای طرح‌های

حوزه آب و برق توسط سرمایه‌گذاران نظارت کند.

پ- وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی مجازند برای تسریع در تکمیل و بهره‌برداری از شبکه‌های اصلی و فرعی آبیاری و

زهکشی، اعتبارات مصوب و منابع داخلی را به‌صورت کمک فنی و اعتباری در اختیار سرمایه‌گذاران طرح‌های مشارکتی قرار

دهند. الگوی اجرایی ظرف شش ماه تصویب می‌شود.

ت- شرکت‌های کشت و صنعت و مالکان اراضی آبی ۱۰ هکتار و بیشتر موظفند تا پایان سال دوم برنامه شبکه‌های نوین آبیاری

(سطحی یا زیرسطحی) را اجرا کنند. در صورت عدم اجرا، از سال سوم آب‌بهای آنان با بالاترین نرخ منطقه محاسبه می‌شود.

وزارت جهاد کشاورزی بر اجرا نظارت دارد.

ث- وزارت نیرو موظف است ظرف سه ماه از اجرای قانون، با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن، نفت و محیط‌زیست، بازتخصیص آب صنایع بزرگ آب‌بر را انجام داده و تأمین آب جایگزین را با اولویت منابع نامتعارف زمان‌بندی کند. پس از مهلت تعیین‌شده، بهای آب صنایع معادل بهای تمام‌شده آب جایگزین محاسبه می‌شود. منابع حاصل برای طرح‌های آب و فاضلاب اختصاص می‌یابد.

ج- وزارت امور خارجه مکلف است با همکاری وزارت نیرو و سازمان محیط‌زیست و هماهنگی شورای عالی امنیت ملی، سند و نقشه راه «دیپلماسی آب» کشور را در چارچوب سیاست خارجی تدوین کند. محورهای آن شامل سیاست چندلایه، شناخت عوامل سیاسی و منطقه‌ای، احصای فرصت‌های اقتصادی، استیفای حقه ایران از منابع مشترک و استفاده از معاهدات بین‌المللی است.

چ- وزارت نیرو موظف است ظرف دو سال، شبکه پایش کمی و کیفی منابع آب را تکمیل و سامانه ملی حسابداری آب را زیر نظر شورای عالی آب راه‌اندازی کند. این سامانه مرجع داده‌های آبی کشور است.

**تبصره -** وزارت نیرو با همکاری جهاد کشاورزی باید ظرف دو سال برنامه روش‌شناسی ترازنامه آب را مطابق استانداردهای جهانی تهیه و هر سال به‌روز کند.

وزارت نیرو مکلف است گزارش اجرای این ماده را هر شش ماه به مجلس ارائه نماید.

#### منابع آبهای سطحی و زیرزمینی

**ماده ۴۰ -** به منظور حفظ منابع آب کشور، تعادل بخشی و جلوگیری از اضافه برداشت از آب‌های زیرزمینی، اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- تمامی دستگاه‌های اجرایی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و نیروهای مسلح موظفند در سال اول برنامه، با همکاری وزارت نیرو، همه منابع آبی در اختیار خود را به ابزار اندازه‌گیری هوشمند استاندارد مجهز کرده و مصرف را در سقف مجاز اعلامی وزارت نیرو تنظیم کنند. در غیر این صورت برداشت آنان غیرمجاز تلقی می‌شود.

**تبصره:** در شرایط تنش آبی، با تصویب شورای عالی آب، این دستگاه‌ها موظفند منابع آبی و اراضی مستعد حفر چاه شرب خود را در اختیار وزارت نیرو قرار دهند.

ب- آبیاری فضای سبز با آب شرب در اماکن عمومی و دولتی، در صورت وجود آب جایگزین، ممنوع است. متخلفان به مجازات تعزیری درجه شش محکوم می‌شوند. شهرداری‌ها و متولیان موظفند شبکه مستقل آبیاری ایجاد و از پساب و آب‌های نامتعارف با رعایت استانداردهای زیست‌محیطی استفاده کنند.

پ- وزارت نیرو مکلف است برای کنترل اضافه برداشت در دشت‌های بحرانی، با همکاری وزارتخانه‌های نفت و جهاد کشاورزی، بر روی چاه‌ها شمارشگر نصب کند. در صورت برداشت مازاد، پس از دو اخطار، جریمه‌ای تا سقف قیمت تمام‌شده آب سطحی اخذ می‌شود و در صورت تکرار بیش از ۴۰٪، سهمیه آب متخلف در فصل بعدی قطع می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت- وزارت نیرو با هماهنگی جهاد کشاورزی موظف است ظرف یک سال مدیریت مشارکتی آب را از طریق ایجاد یا تقویت تشکلهای بهره‌برداران مستقر کند و وظایف تصدی‌گری نظیر بازرسی، تأمین حقابه و نگهداری شبکه‌های آبیاری را در صورت وجود این تشکلهای، با قرارداد به آنان واگذار نماید. نظارت بر عهده وزارت نیرو است.

ث- تردد و فعالیت دستگاه‌های حفاری چاه منوط به مجوز وزارت نیرو است. تخلف از این حکم جرم بوده و منجر به توقیف تجهیزات، مجازات ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب و لغو پروانه فعالیت در صورت تکرار بیش از دو بار می‌شود. وزارت نیرو با همکاری فراجا و دادستانی مکلف به شناسایی و مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز است.

ج- انتقال آب بین شش حوضه آبریز داخلی برای مصارف غیرشرب ممنوع است. انتقال آب شرب بین حوضه‌ها فقط با تأیید فنی، تصویب شورای عالی آب و رعایت حقابه زیست‌محیطی مجاز است.

تبصره: انتقال آب از دریا و دریاچه‌ها از این حکم مستثنی است.

چ- وزارت نیرو موظف است تا پایان برنامه، با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی و دانش‌بنیان، حداقل ۸۰٪ آب شیرین‌کن‌های مورد نیاز سواحل جنوبی و دریای خزر را از طریق خرید تضمینی آب و انتقال فناوری تأمین نماید.

ح- دولت مکلف است برای پایداری شرایط دریای خزر مطالعات و اقدامات لازم را انجام دهد.

#### بازچرخانی پساب

**ماده ۴۱-** رهاسازی آب آلوده و آلوده نمودن منابع آب سطحی و زیرزمینی ممنوع است. مرتکب به مجازات مقرر در ماده ۶۸۸ کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) مصوب ۰۲/۰۳/۱۳۷۵ محکوم می‌گردد.

**تبصره ۱-** به منظور کاهش آلودگی، کلیه واحدهای تولیدی، صنعتی، عمرانی، خدماتی، زیربنایی و معدنی موظفند نسبت به پایش آلودگی سطحی، زیرزمینی، خاک و دریاها تالاب‌ها اقدام و نتیجه را در چهارچوب خوداظهاری پایش زیست محیطی به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نمایند. سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با هماهنگی دستگاه‌های مربوط نام واحد مستتکف پرخطر را در صورت عدم جبران در فهرست واحدهای مشمول عوارض سبز موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده قرار دهد.

**تبصره ۲-** وزارت کشور با هماهنگی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مکلف است با مدیریت صحیح پسماندهای شهری و روستایی از نشت و نفوذ پسماند و شیرابه به منابع آب و خاک جلوگیری نماید.

#### فصل ۹- انرژی

**ماده ۴۲-** در اجرای بند ۸ سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۹) - اهداف کمی سنجه‌های عملکردی انرژی (نفت و گاز)

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
ظرفیت تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۴۴۵۰
تولید نفت خام (توان)	هزار بشکه در روز	۴۲۵۰
تولید میعانات گازی	هزار بشکه در روز	۸۰۴
تولید گاز خام	میلیون مترمکعب در روز	۱۲۳۹
جمع‌آوری گازهای مشعل	میلیارد مترمکعب در سال	۱۵
کاهش مصرف از طریق اجرای طرحهای بهینه‌سازی مصرف انرژی (مطابق جدول شماره ۱-۱۰)	معادل هزار بشکه نفت خام در روز	۱۲۸۵
تولید بنزین	میلیون لیتر در روز	۱۲۹
تولید نفت گاز	میلیون لیتر در روز	۱۳۰
تولید نفت کوره	میلیون لیتر در روز	۴۹
نسبت تولید بنزین و نفت گاز یورو ۴ به بالا به کل تولید این دو فراورده	درصد	۷۵
نسبت تولید نفت کوره به کل تولید	درصد	۱۲/۹

محصولات پالایشگاهی		
تولید نفت خام از طریق روشهای ازدیاد برداشت و بهبود تولید	درصد از کل تولید نفت خام	۱۵ (سال سوم ۱۰)

وزارتخانه های نفت و نیرو مکلفند به ترتیب گزارش سنجه های عملکردی انرژی (نفت و گاز) سنجه های عملکردی انرژی (برق) را سالانه به مجلس ارسال نمایند.

### نظام راهبری انرژی

**ماده ۴۳-** در راستای بهبود نظام تصمیم گیری و ارتقای اقدامات زیر انجام می شود:

وزارتخانه های نفت و نیرو مکلفند با همکاری سازمان تا پایان سال اول اجرای برنامه، نسبت به اصلاح ساختار اداری و سازمانی ستادی، شرکتها و سازمان های زیرمجموعه خود در حوزه برق، گاز و نفت با رویکرد تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی-گری، اقدام نموده و پیشنهاد لازم را پس از تایید شورای عالی اداری برای طی تشریفات قانونی الزام ارائه نمایند.

وزارتخانه های نفت و نیرو مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون های اجتماعی و انرژی مجلس ارسال نمایند.

به منظور تقویت نظارت بر تأسیسات و فعالیت های هسته ای و پرتوی کشور، مرکز نظام ایمنی هسته ای کشور وابسته به سازمان انرژی اتمی ایران به صورت یک مؤسسه دولتی با شخصیت مستقل، تغییر وضعیت مییابد. تمامی اختیارات، اعتبارات و اموال این مرکز به مؤسسه منتقل میشود. اساسنامه این مؤسسه ظرف یکسال از لازم الاجرا شدن این قانون به پیشنهاد سازمان انرژی اتمی ایران با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران میرسد.

### تولید و (سیاست) دیپلماسی انرژی

**ماده ۴۴-** باهدف تولید حداکثری و در راستای توسعه (سیاست) دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین المللی و مقاوم سازی اقتصاد، اقدامات زیر انجام می گیرد:

وزارت نفت مجاز است با رعایت قوانین و اصل هفتاد و هفتم ۷۷ قانون اساسی از طریق شرکت ملی نفت ایران بدون واگذاری مالکیت در میادین مشترک نسبت به عقد قرارداد های بهره برداری مشترک با همسایگان و همچنین عقد قراردادهای مشارکت در تولید میادین مشترک اقدام نماید.

وزارت نفت مجاز است با هدف توسعه صادرات فرآورده های نفتی از طریق شرکت های تابعه ذیربط یا شرکت های متقاضی غیردولتی مشروط به اخذ تضامین لازم برای دریافت خوراک از جمهوری اسلامی ایران نسبت به مشارکت در توسعه پالایشگاه یا پتروپالایشگاه خارجی یا احداث پالایشگاه یا پتروپالایشگاه جدید خارجی یا تملک سهام آنها و نیز افزایش ظرفیت داخلی پتروپالایش نفت کشور به میزان ۳۰۰/۰۰۰ بشکه در روز، از طریق تهاثر خدمات و تجهیزات مورد نیاز با رعایت قانون حمایت از توسعه صنایع پایین دستی نفت خام و میعانات گازی با استفاده از سرمایه گذاری مردمی مصوب ۲۴/۴/۱۳۹۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی از محل تحویل نفت خام مازاد بر تعهدات بودجه ای با تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.

**ماده ۴۵-** دولت مکلف است در راستای افزایش ارزش افزوده محصولات در زنجیره پایین دستی پتروپالایشگاه و نیز افزایش کیفیت فرآورده های نفتی و تطابق آن با استانداردها و الزامات قانونی داخلی و بین المللی سازوکارهای مورد نیاز برای ارتقای کیفی فراورده های تولیدی و کاهش تولید فرآورده های سنگین را به نحوی تهیه نماید که تا پایان برنامه، ترکیب و کیفیت فرآورده های نفتی تولید شده توسط شرکت های پالایش نفت و پتروپالایشگاه از استانداردهای لازم برخوردار باشد.

### مصرف انرژی

**ماده ۴۶-** به منظور مدیریت و کاهش شدت انرژی، اقدامات زیر انجام می گیرد:

وزارتخانه های نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت و کشور مکلفند به منظور رفع نا ترازهای انرژی و افزایش سهم انرژی های تجدیدپذیر در تامین برق کشور، در قالب ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به اتخاذ تمهیدات لازم جهت توسعه احداث نیروگاه های خورشیدی و بادی، نیروگاه های خود تأمین در بخشهای صنایع کوچک و متوسط، کشاورزی، تجاری، عمومی، اداری و خانگی، برقی سازی خودروها با اولویت اتوبوس های شهری، تاکسی ها،

موتورسیکلت ها و تأمین سرمایه و گرمایش ساختمان ها در استان های ساحلی جنوب کشور با استفاده از مکنده (پمپ) های حرارتی زمین گرمایی اقدام نمایند.

دولت مکلف است به منظور ایجاد هماهنگی فرابخشی و مدیریت کلان و متمرکز در حوزه بهینه سازی مصرف انرژی، مدیریت بهینه ناترازی انرژی در بخشهای مختلف با رعایت ملاحظات کاهش شدت انرژی و پیگیری اجرای طرحهای بهینه سازی مصرف انرژی و تعیین میزان و نحوه تخصیص کلیه یارانه های انرژی در هر بخش با اجرای کامل قانون هدفمندکردن یارانه ها، "سازمان بهینه سازی و مدیریت راهبردی انرژی" را به صورت فرادستگاهی از تجمیع و ادغام تمام ظرفیت های سازمانی موجود در دستگاه های اجرائی از جمله شرکت بهینه سازی مصرف سوخت، سازمان انرژی های تجدیدپذیر و بهره وری انرژی برق (ساتبا) و ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت تأسیس نماید و اساسنامه آن را ظرف سه ماه به تصویب هیأت وزیران برساند و به منظور تسهیل در شکل گیری "بازار بهینه سازی انرژی"، تضمین تسویه "گواهیه های صرفه جویی انرژی" و کاهش نكول پذیری آنها، حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، "حساب بهینه سازی مصرف انرژی" را نزد خزانه داری کل کشور ایجاد کند.

به منظور حل ناترازی بنزین، ایجاد تنوع در سبد سوختی کشور و اجرای تکالیف پدافند غیرعامل و قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۰۴/۲۵، سازمان مکلف است با همکاری وزارتخانه های نفت، کشور، صنعت معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان ملی استاندارد ایران، برنامه جامع تأمین و تخصیص حامل های انرژی شبکه حمل و نقل کشور را شامل بنزین، نفت گاز، گازمایع، برق و گاز طبیعی فشرده حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

به منظور مردمی سازی بهینه سازی مصرف انرژی و توسعه بازار بهینه سازی انرژی، "سازمان بهینه سازی و مدیریت راهبردی انرژی" مکلف است با اعلام شرکت های تابعه ذریع وزارتخانه های نفت و نیرو نسبت به صدور گواهی حامل انرژی صرف هجویی- شده زمان اوج و غیراوج مصرف (برق یا گاز طبیعی)، در طرحهای بهینه سازی مصرف انرژی به نفع سرمایه گذار عامل صرفه جویی متناسب با اهداف بهینه سازی مصرف انرژی این برنامه، مطابق سازوکار بازار بهینه سازی انرژی و محیط زیست از طریق بهابازار (بورس) انرژی اقدام نمایند.

شرکت ملی نفت ایران مجاز است بر اساس مصوبات شورای اقتصاد در هر یک از طرحهای صرفه جویی انرژی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به ارائه حواله یا سپرده نفت خام قابل تبدیل به گواهی معادل حامل صرفه جویی شده از سهم دولت به سرمایه گذاران اقدام و تحویل نفت یا ارزش معادل روز تحویل را تضمین نماید.

## فصل ۱۰- طرح های صنعت، معدن و رشد تولید

ماده ۴۷- در اجرای بندهای ۸ و ۹ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی مطابق با احکام این قانون اقدام میشود.



وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گزارش سنجه های عملکردی صنعت، معدن و رشد تولید را سالانه به مجلس ارسال نماید.

**ماده ۴۸-** به منظور تحقق سیاست های کلی کشور، رشد اقتصادی، اجرای طرح های عظیم ملی و تکمیل زنجیره ارزش، اقدامات زیر انجام می شود:

**الف- طرح های ملی پیشران:** سازمان با همکاری وزارتخانه های ذی ربط مکلف است چند طرح بزرگ اقتصادی ملی را تا سه ماه پس از لازم الاجرا شدن قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند، از جمله:

۱. دالان های راهبردی ترانزیت ریلی و دریایی.
۲. قطار سریع السیر تهران-مشهد و مسیرهای مشابه.
۳. تحول دیجیتال در فرآیندها و خدمات دولت و بنگاه ها.
۴. توسعه منطقه مکران و ارونند با رویکرد درونزا و برون گرا.
۵. مهار و انتقال آب های مرزی و توسعه شهرهای ساحلی.
۶. توسعه خوشه های تولیدی برای جذب سرمایه خارجی.
۷. توسعه زنجیره اکتشاف و استخراج نفت، گاز و پتروشیمی.
۸. دستیابی به توان تزریق ماهواره به مدار زمین آهنگ.

**ب- توسعه صادرات دانش فنی و صنایع معدنی:** دولت مکلف است در راستای جهش اقتصادی و تکمیل زنجیره ارزش اقدامات زیر را انجام دهد:

۱. شناسایی کشورهای هدف برای صادرات خدمات مهندسی و معدنی و عقد موافقت نامه همکاری.
  ۲. صدور بیمه نامه و تضامین صادرات خدمات توسط بیمه ها و صندوق های ضمانت.
  ۳. ارائه خدمات کنسولی ویژه به شرکت های صادرکننده.
  ۴. حمایت از شرکت های توانمند ایرانی برای حضور بین المللی.
- وزارت صمت باید گزارش عملکرد را هر شش ماه به مجلس ارائه کند.

## ۲. انتشار داده های زمین شناسی:

وزارت صمت (سازمان زمین شناسی) مکلف است تا پایان سال اول، تمامی اطلاعات زمین شناسی، ژئوشیمی، ژئوفیزیک و گزارش های اکتشافی را منتشر کرده و به صورت برخط در اختیار عموم قرار دهد. دستگاه های دولتی نیز موظف اند داده های خود را به این سازمان تحویل دهند.

**تبصره:** ملاحظات امنیتی در ارائه اطلاعات رعایت می شود.

۳. تعیین قطب های معدن کاری کشور و تدوین برنامه آمایش معدنی برای تولید، آموزش، پژوهش و فناوری.

۴. اجازه مشارکت «ایمیدرو» با بخش خصوصی در محدوده های دارای پروانه اکتشاف.

۵. افزایش عمق اکتشاف ذخایر معدنی به سطح متوسط جهانی با انتقال فناوری.

۶. استفاده از نیروی بومی:

دولت موظف است در طرح‌های معدنی اولویت را به نیروها و پیمانکاران بومی واجد صلاحیت دهد تا اشتغال پایدار و توسعه منطقه‌ای محقق شود.

#### تبصره‌ها:

- اولویت منوط به صلاحیت حرفه‌ای است.
  - قید «در شرایط برابر» شامل پیمانکار و نیروهای انسانی است.
۷. تنفیذ ماده ۴۳ قانون برنامه ششم توسعه.
۸. وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارت صمت مکلف است برنامه توسعه زیرساخت ریلی برای حمل مواد معدنی را با بسته‌های تشویقی سرمایه‌گذاری تدوین کند.
۹. جایگزینی مواد معدنی با مواد پلیمری:
- دولت موظف است در راستای حفظ محیط‌زیست، شناسایی و بهره‌برداری از مواد معدنی جایگزین را برای کاهش مصرف مواد بسپاری انجام دهد.
۱۰. نهادها و شرکت‌های دارای پهنه معدنی باید ظرف یک سال تعیین تکلیف کنند (واگذاری، مشارکت یا برنامه اقدام). در غیر این صورت، وزارت صمت مجوز آنها را ابطال می‌کند.
۱۱. تعاونی‌های توسعه و عمران شهرستانی در صدور مجوزهای معدنی در شرایط برابر در اولویت هستند.
۱۲. شناسایی ذخایر معدنی فراسرزیمینی و دریایی با همکاری وزارت خارجه و اتاق بازرگانی.
۱۳. سازمان محیط زیست و منابع طبیعی موظف‌اند استعلام طرح‌های صنعتی و معدنی را حداکثر ظرف دو ماه پاسخ دهند؛ عدم پاسخ به منزله تأیید است.
۱۴. وزارت صمت مکلف است تا پایان سال اول، سامانه هوشمند محاسبه میزان برداشت از معادن را راه‌اندازی کند.
۱۵. ایمیدرو مجاز است از محل سود ویژه دولت و مازاد منابع بودجه عمومی در زیرساخت‌ها و عناصر معدنی نادر سرمایه‌گذاری کند.

#### پ- تأمین برق صنایع و معادن

۱. واحدهای صنعتی، معدنی و کشاورزی می‌توانند با قرارداد با وزارت نیرو، برق تولید یا صرفه‌جویی‌شده خود را بدون محدودیت استفاده کنند.
۲. احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر در محدوده معادن تا ۲۰٪ سرمایه‌گذاری، مشمول معافیت تبصره (۵) ماده (۱۴) قانون معادن می‌شود.

**ت- راهبرد ملی پیشرفت صنعتی:** وزارت صمت موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، «سند راهبرد ملی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره ارزش کشور» را ظرف سه ماه تدوین و به تصویب هیأت وزیران برساند. این سند مبنای تمامی تصمیمات، آیین‌نامه‌ها و حمایت‌های دولتی است.

#### تبصره‌ها:

۱. بازرنگری مجوزهای پتروشیمی و فولاد تا پایان شهریور ۱۴۰۴ بر اساس ظرفیت خوراک و زیرساخت.
۲. تدوین «نقشه راه زنجیره‌های اقتصادی مزیت‌دار استان‌ها» ظرف دو سال با همکاری دستگاه‌های اجرایی و اتاق‌های بازرگانی و تعاون.
۳. کلیه مجوزها و نیازسنجی‌ها مشمول ماده (۷) قانون اصل ۴۴ هستند.

#### ث- تنظیم‌گری زنجیره‌های تولید

۱. شورای رقابت موظف است تا پایان سال دوم برنامه حداقل سه نهاد تنظیم‌گر در حوزه‌های اولویت‌دار ایجاد کند.
۲. قیمت‌گذاری دولتی ممنوع است مگر برای کالاهای اساسی یارانه‌ای، کالاهای و خدمات انحصاری و خدمات دولتی.
۳. شورای رقابت دستورالعمل قیمت و دسترسی در بازارهای انحصاری را تعیین می‌کند.
۴. تحمیل مالیات یا عوارض جدید بر طرح‌های سرمایه‌گذاری در طول برنامه، بدون رأی دوسوم نمایندگان، ممنوع است. دولت موظف است نرخ خوراک و انرژی این طرح‌ها را در قراردادهای حداقل پنج‌ساله تثبیت کند.

#### ج- مشوق‌های زنجیره ارزش پتروشیمی

به وزارت نفت اجازه داده می‌شود تخفیف‌های پلکانی خوراک را از طریق «اوراق تسویه مبتنی بر خوراک» برای سرمایه‌گذاران زنجیره صنایع پایین‌دستی اعمال کند. آیین‌نامه آن توسط وزارت نفت با همکاری صمت و اقتصاد تهیه می‌شود.

#### چ- حمایت از سازمان‌های توسعه‌ای

۱. وزارت اقتصاد موظف است ۷۰٪ وجوه حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های تابعه سازمان‌های توسعه‌ای را به‌منظور مشارکت در طرح‌های توسعه‌ای به حساب این سازمان‌ها واریز کند.
۲. سرمایه‌گذاری سازمان‌های توسعه‌ای فقط طبق اساسنامه و قانون اصل ۴۴ مجاز است.
۳. ایمیدرو می‌تواند ارزش اقتصادی پروانه‌های بهره‌برداری را به‌عنوان دارایی ثبت کند.
۴. دستگاه‌های اجرایی مجازند منابع کمک‌های فنی و اعتباری را برای افزایش سرمایه صندوق‌های حمایتی استفاده کنند.

#### ح- ارتقای صنایع کوچک

۱. وزارت صمت مجاز است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، شهرک‌ها و نواحی صنعتی تخصصی در حوزه‌های فناوری، صنایع خلاق و پاک در محدوده شهری و روستایی ایجاد کند.
۲. برنامه ملی توسعه خوشه‌های صنعتی ظرف سال اول تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۳. صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک به «صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری صنایع کوچک» با اختیارات اعطای تسهیلات و ضمانتنامه تبدیل می‌شود.

### خ- مدیریت شهرک‌ها و نواحی صنعتی

۱. فسخ قراردادهای راکد بر عهده کارگروهی متشکل از مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی، نماینده استاندارد و قوه قضائیه است.

۲. توسعه واحدهای موجود در شهرک‌ها صرفاً با تأیید وزارت صمت و بدون نیاز به مجوز جدید انجام می‌شود.

### د- تسهیل تولید

۱. در پرونده‌های غیرکیفری مرتبط با واحدهای تولیدی، توقیف ماشین‌آلات یا حبس مدیرعامل تا صدور حکم قطعی ممنوع است.

۲. واردات ماشین‌آلات جدید در صورت عدم ساخت داخل مجاز و مشمول معافیت گمرکی است.

۳. یک‌سوم منابع بخش تعاون از محل واگذاری شرکت‌های دولتی به افزایش سرمایه بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت تعاون اختصاص می‌یابد.

۴. وزارت نیرو موظف است صادرات برق از نیروگاه‌های تجدیدپذیر و حرارتی بخش خصوصی را تسهیل و در صورت ممانعت، معادل نرخ صادراتی به نیروگاه‌ها پرداخت کند.

۵. وزارت ارتباطات موظف است سکوی ملی توزیع کالا و شبکه پستی هوشمند ایجاد کند.

۶. دولت مکلف است خط اعتباری برای خریداران محصولات دانش‌بنیان ایرانی در کشورهای هدف ایجاد کند.

۷. محصولات مازاد پتروشیمی با رضایت مالک به‌عنوان خوراک صنایع پایین‌دستی تخصیص می‌یابد.

### فصل ۱۱- توسعه مسکن

ماده ۴۹- دولت مکلف است در اجرای بند ۹ سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدامات زیر را به عمل آورد:

جدول شماره (۱۲)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی توسعه مسکن

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
راهبردی	سال	۷,۵
	درصد	۲۰
	درصد	۱۵
عملیاتی	هزار واحد	۱,۵۰۰
	هزار واحد	۱,۰۰۰
	هزار واحد	۵۰۰
	هزار واحد	۲,۰۰۰

**ماده ۵۰-** به منظور گسترش عرضه و ارتقای کمی و کیفی مسکن، به ویژه برای اقشار واجد شرایط و در اجرای قانون جهش تولید مسکن، وزارت راه و شهرسازی مکلف است اقدامات زیر را انجام دهد:

الف) برنامه تولید و عرضه مسکن حمایتی را با تصویب شورای عالی مسکن و با رویکرد حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی، از طریق اعتبارات حمایتی مصوب اجرا نماید.

ب) زمین مورد نیاز متقاضیان واجد شرایط را از اراضی در محدوده شهرها و زمین‌های موضوع مواد (۹)، (۱۰) و (۱۲) قانون جهش تولید مسکن، پس از آماده‌سازی و تفکیک قطعات، از طریق سامانه جامع طرح‌های حمایتی واگذار کند.

**تبصره ۱:** وزارتخانه مکلف است به منظور افزایش ۲٪/۰ از مساحت کشور به ظرفیت سکونت با تراکم حداکثر ۶۰ نفر در هکتار، در روستاها، شهرهای کوچک و مناطق مرزی برنامه‌ریزی نماید. در این واگذاری‌ها شرط سکونت پنج‌ساله حذف و واگذاری ۹۹ ساله مجاز است.

**تبصره ۲:** قراردادهای طرح‌های حمایتی از جمله نهضت ملی مسکن و بافت فرسوده، از شمول مواد (۳۸) و (۴۱) قانون تأمین اجتماعی خارج و تابع قانون بیمه کارگران ساختمانی مصوب ۱۴۰۲ هستند.

پ) وزارتخانه از طریق توافق با مالکان اراضی غیردولتی فاقد کاربری مسکونی، با رعایت قوانین مربوط به کاربری اراضی و آمایش سرزمینی، زمین لازم برای طرح‌های حمایتی یا احداث شهرک‌های مسکونی را فراهم نماید.

آیین‌نامه اجرایی نحوه توافق با مالکان، بر اساس ارزش افزوده ناشی از تغییر کاربری و افزایش تراکم، ظرف شش ماه تهیه و پس از تصویب شورای عالی شهرسازی، به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

**تبصره - مسکن سازمانی نیروهای مسلح:**

۱. ستاد کل نیروهای مسلح مجاز است سالانه زمین احداث ۱۰ هزار واحد خانه سازمانی را تأمین کند.

۲. دولت موظف به تأمین زمین و زیرساخت احداث ۱۰۰ هزار واحد برای فرابرجا است.

۳. وزارت راه و شهرسازی زمین احداث ۳ هزار واحد برای وزارت اطلاعات را رایگان تأمین می‌کند.

۴. بانک مرکزی موظف است سهمیه تسهیلات بانکی لازم را تعیین و بر پرداخت آن نظارت کند.

۵. فرابرجا مجاز به سپرده‌گذاری برای دریافت تسهیلات کم بهره است.

**تبصره ۳:** وزارت راه و شهرسازی موظف است در طرح‌های حمایتی، زمین رایگان برای احداث حوزه‌های بسیج و ایستگاه‌های صداوسیما تخصیص دهد.

ت) به دولت اجازه داده می‌شود برای ایجاد فضاهای فرهنگی، ورزشی، آموزشی و بوستان‌ها در بافت‌های فرسوده و حاشیه‌ای، اراضی بلااستفاده دولتی را با حفظ مالکیت به شهرداری‌ها واگذار کند. شهرداری‌ها باید ظرف سه سال این فضاها را احداث کنند. دولت می‌تواند پس از بهره‌برداری، اراضی را بابت بدهی خود به شهرداری تهاتر نماید.

ث) ۱. عوارض الحاق، تغییر کاربری یا تفکیک اراضی در محدوده شهرها فقط طبق تبصره (۴) قانون تعیین وضعیت املاک و ماده (۱۰۱) قانون شهرداری اخذ می‌شود.

۲. در صورت ورود زمین‌های دولتی یا زراعی به محدوده شهر جهت طرح‌های مسکن، عوارض تغییر کاربری و خدمات حذف می‌شود و فقط معابر و درصدی از زمین به شهرداری واگذار می‌گردد.

#### تبصره‌ها:

- درباره موقوفات طبق مقررات عمل می‌شود.
- مالکین می‌توانند نسبت به سهم خود اعتراض قضایی کنند.
- ۳. در الحاق اراضی به محدوده روستاها، عوارض قانون حفظ کاربری اخذ نمی‌شود. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این ماده را سالانه به مجلس ارائه دهد.

#### مسکن روستایی

**ماده ۵۱-** به منظور توسعه، عمران و آبادانی روستاهای کشور و در راستای شناسایی و بهره برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی، بهبود وضعیت، ارتقای منزلت اجتماعی، سطح درآمد و کیفیت زندگی روستایی و جایگاه روستاها، اشتغال و تولید، احداث مسکن روستایی برای محرومین خصوصاً جوانان و زوج‌های جوان ساکن در روستا ایجاد معیشت پایدار و ماندگاری جمعیت، زمینه سازی برای مهاجرت معکوس به روستاها، توسعه دسترسی به خدمات و بسترسازی جهت شکوفایی و پیشرفت عدالت محور و متوازن روستاها اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

**الف-** دولت مکلف است به منظور تمرکز امور روستاها، ظرفیت‌های اجرایی کشور، افزایش جمعیت روستاها، مهاجرت معکوس، رونق تولید و اشتغال، تأمین معیشت روستاییان و ارتقای نقش روستاها در اقتصاد ملی، با پیشنهاد سازمان اداری و استخدامی کشور و هماهنگی با وزارت جهاد کشاورزی و سایر دستگاه‌های مرتبط از محل امکانات، منابع و نیروی انسانی موجود با رعایت قوانین مربوط، دستگاه اجرایی مناسب را در سال اول برنامه ایجاد نماید.

**ب-** طرح‌های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور بر اساس ضوابط مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران توسط اداره بنیاد مسکن شهرستان تهیه می‌شود و در کمیته ای متشکل از معاون عمرانی استاندار (رئیس کمیته)، مدیرکل بنیاد مسکن استان (دبیر)، نماینده اداره کل راه و شهرسازی استان، نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان، نماینده اداره کل حفاظت محیط زیست استان، فرماندار شهرستان، مدیر بنیاد مسکن شهرستان، بخشدار بخش مربوط و رئیس شورای اسلامی روستا و دهیار (ناظر) بررسی شده و به تصویب میرسد.

#### مسکن بافت فرسوده و ناکارآمد شهری

**ماده ۵۲-** وزارت راه و شهرسازی مجاز است به منظور تشویق مالکان به مشارکت در نوسازی بافت‌های فرسوده در فرایند معاوضه کلید به کلید واحدهای بافت فرسوده با واحدهای نوساز یا اراضی تحت مالکیت خود با رعایت قوانین، در قیمت



کارشناسی واحدهای نوساز یا اراضی معوض مزبور، تا سقف چهل درصد ۴۰٪ تخفیف اعمال نماید و یا اراضی یا واحدهای مسکونی واقع در بافت فرسوده را تا سقف چهل درصد ۴۰٪ بیش از قیمت کارشناسی، قیمت گذاری نماید.

آیین نامه اجرائی این بند توسط وزارت راه و شهرسازی ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران میرسد.

وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

### سایر روش های ساخت

**ماده ۵۳-** به منظور تسهیل ساخت مسکن توسط مردم اقدامات زیر انجام میگردد:

**الف-** وزارت راه و شهرسازی موظف است تا پایان سال اول برنامه، نسبت به تکمیل رقومی (دیجیتال) سازی اطلاعات تمامی طرح های جامع و تفصیلی کلان شهرها با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی در سامانه طرحهای جامع و تفصیلی و همچنین الکترونیکی نمودن فرایند اخذ مجوزهای مربوط به شورای عالی معماری و شهرسازی ایران و کمیسیون های استانی ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران اصلاحی ۱۳۹۰/۰۳/۳۱ اقدام نماید. در مورد سایر شهرها نیز تا پایان سال سوم برنامه باید اقدام شود. از زمان راه اندازی این سامانه، کلیه مصوبات شورا و کمیسیون های فوق الذکر به صورت برخط و آنی در سامانه مزبور بارگذاری و اعلام عمومی می شود و صرفاً پس از بارگذاری در سامانه مذکور قابل اجراست. نحوه اجرای طرح های جامع و تفصیلی از طریق این سامانه به صورت دوره های رصد و پایش میشود و گزارش عملکرد آن با اولویت کلان شهرها به صورت عمومی منتشر میگردد.

**ب-** وزارت راه و شهرسازی موظف است تا پایان سال دوم برنامه، بازار رقابتی پیش فروش ساختمان تنظیم شده برای ارائه خدمات واسطه امین (ضامن) بین خریداران و مالکان شامل زیرساخت ثبت رسمی قرارداد پیش فروش با رعایت قانون پیش فروش ساختمان، ارائه ضمانتنامه تضمین به موقع و با کیفیت ساختمان، مدیریت خطریذیری (ریسک) تأمین مصالح، اعتبارسنجی خریداران و مالکان و اعطای تسهیلات ساخت به خریدار را ایجاد نماید.

**ت-** به شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید اجازه داده میشود از محل منابع داخلی خود نسبت به مشارکت در تأمین منابع مورد نیاز برای ساخت آزادراهه ۱، بزرگراه ها و خطوط ریلی شهری- حومه ای در داخل و خارج از حریم شهرهای جدید (بدون ایجاد شرکت جدید و صرفاً برای اتصال به شهر مادر خود) اقدام نماید.

### ارتقای بهره وری

**ماده ۵۵-** به منظور بهبود کیفیت و کاهش هزینه های ساخت و ساز مسکن، اقدامات زیر انجام میشود:

**الف-** وزارت راه و شهرسازی موظف است تا پایان برنامه، حداقل پانزده درصد ۱۵٪ از برنامه های تأمین مسکن را با استفاده از فناوری های نوین، صنعتی سازی (پیش ساخته و مجموعه ای) مدولار و هوشمندسازی سازگار با اقلیم و بافت کشور با اولویت احداث شهرک های مسکونی، انبوه سازی و توسعه شهرهای جدید عملیاتی نماید.

وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یک بار به کمیسیون عمران و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

ب وزارت راه و شهرسازی موظف است نسبت به بازنگری شناسنامه فنی-ملکی برای کلیه ساختمان های جدیدالاحداث و همچنین ایجاد و راهبری سامانه صدورالکترونیکی آن با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی اقدام نماید به طوری که امکان درجه بندی ساختمان ها و مستحقات جدیدالاحداث در دو بخش کیفیت ساخت و بهره وری انرژی در چهار رده فراهم گردد.

تکمیل مرحله ای شناسنامه فنی-ملکی از شروع اخذ پروانه ساخت و در زمان تنظیم گزارش های مرحله ای توسط مهندسین ناظر تا صدور پایانکار الزامی بوده و شهرداری ها مکلفند از صدور پایانکار برای ساختمان های فاقد شناسنامه فنی-ملکی مورد تأیید سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور خودداری نمایند و حسب مورد پرونده تخلفات ساختمانی را برای تعیین تکلیف به کمیسیون مواد ۹۹ و ۱۰۰ قانون شهرداری و تخلف ناظرین نظام مهندسی را به شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی ساختمان ارجاع نمایند.

از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، کارکنان دستگاه های اجرائی، امکان فعالیت به عنوان مجری یا نماینده مجری در فرایند ساخت و ساز ساختمانها را ندارند.

آیین نامه اجرائی این بند شامل تکالیف دستگاه ها، عوامل فنی، اجرائی و نظارت ساختمان، فرایندهای تهیه و صدور شناسنامه فنی - ملکی ساختمان و ضوابط و معیارهای صنعتی سازی و بهره وری انرژی ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارتخانه های کشور، نفت و نیرو، سازمان، سازمان نظام مهندسی ساختمان و شورای عالی استان ها تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران میرسد.

## فصل ۱۲- گذر (ترانزیت) و اقتصاد دریامحور

ماده ۵۶- در اجرای بندهای ۱۰ و ۱۱ سیاست های کلی برنامه هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می شود:

اهداف کمی سنجه های عملکردی گذر (ترانزیت) و اقتصاد دریا محور

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۵۰ (در پایان سال اول ۱۶ میلیون تن؛ از سال دوم ۸,۵ میلیون تن، افزایش سالانه)	میلیون تن	میزان گذر (ترانزیت) زمینی سالانه کالا از ایران
۱۶	درصد	متوسط رشد سالانه ارزش افزوده اقتصاد دریامحور
۳۰	درصد	سهم حمل و نقل ریلی از جابه‌جایی کل بار زمینی داخلی (تن-کیلومتر)
۲۵	درصد	سهم ریلی بنادر کشور
۱- کل خطوط: ۳,۲۰۰ ۲- سهم مجموع طول خطوط دوخطه یا بیشتر و خطوط برقی از طول خطوط آهن سراسری: حداقل ۱۰۰۰ ۳- میانگین طول خطوط فرعی به مبادی بار و مراکز	کیلومتر	احداث زیرساخت‌های ریلی گذری (ترانزیتی) شامل خطوط اصلی، دوخطه‌سازی، برقی‌سازی و خطوط فرعی ریلی

فروشگاه کالاهای دانش‌پژوهی

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
معدنی، صنعتی و تجاری: حداقل ۴۰۰		
۵۵۰	دستگاه کشنده (لوکوموتیو)	نوسازی و تأمین ناوگان ریلی جدید با مشارکت بخش غیردولتی
ارتقا به میزان حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) نسبت به شروع برنامه	میانگین در سال	سرعت سفر و سیر بازرگانی بار ریلی
۱۱۰,۰۰۰	دستگاه	نوسازی ناوگان جاده‌ای (تجمعی)
۳۰	درصد از پیمایش کل سالانه	حداکثر مجموع مسافت تردهای خالی (بدون بار) کامیون‌های کشور
۳	تعداد بندر	بنادر نسل سه و بالاتر (مطابق با اسناد بین‌المللی)
۶,۵	میلیارد یورو	صادرات غیرنفتی و غیرانرژی‌بر از مناطق ویژه اقتصادی
۸	درصد	نسبت جمعیت سواحل جنوبی به کل کشور
۵	میلیون تن	حجم سوخت‌رسانی به کشتیها (بانکرینگ)

### مدیریت گذر (ترانزیت)

**ماده ۵۷-** به منظور نظم بخشی و ایجاد انسجام در مدیریت گذر (ترانزیت) و آماد و پشتیبانی (لجستیک) بین الملل و با هدف ایجاد پیوندهای متقابل و مستحکم اقتصادی بین کشورها از طریق ایران و حضور فعال و افزایش سهم بری از زنجیره های ارزش منطقه ای و فرامنطقه ای براساس مزیت‌های نسبی مناطق مختلف کشور و مزیت های اقتصادی جدید ایران موضوع ماده ۴۸ این قانون، اقدامات زیر در طی سال های اجراي برنامه انجام می گیرد:

**الف-** ستاد ملی ترانزیت به عنوان هماهنگ کننده و مسؤول حوزه گذر (ترانزیت) و آماد و پشتیبانی (لجستیک) به ریاست رئیس جمهور و در غیاب وی معاون اول رئیس جمهور و عضویت وزرای امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، کشور، نفت، امور خارجه، راه و شهرسازی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، رئیس سازمان و یکنفر عضو ناظر از کمیسیون عمران و با انتخاب مجلس تشکیل می شود. دبیرخانه این ستاد در وزارت راه و شهرسازی تشکیل و رئیس دبیرخانه توسط رئیس جمهور انتخاب می شود. آن دسته از وظایف شورای عالی هماهنگی ترابری کشور که به امر گذر (ترانزیت) و آماد و پشتیبانی (لجستیک) بین الملل پرداخته است از این شورای عالی منتزع و به ستاد ملی ترانزیت منتقل میگردد.

ب- وزارت راه و شهرسازی به عنوان متولی پنجره واحد خدمات یکپارچه گذر (ترانزیت) در مبادی ورودی و خروجی کشور تعیین میشود. دستگاه های اجرایی مستقر در مبادی ورودی و خروجی اعم از نهادهای نظامی، انتظامی، امنیتی و اقتصادی موظفند وظایف قانونی خود را به طور مؤثر و به موقع در قالب پنجره واحد با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی به متقاضیان خدمات مزبور ارائه نمایند.

پ- وزارت راه و شهرسازی به عنوان دستگاه سیاستگذار آماد و پشتیبانی (لجستیک) غیرنظامی در کشور تعیین میگردد. نحوه صدور مجوز فعالیت شرکت های ارائه دهنده این گونه خدمات و مراکز مربوط، ضوابط و نحوه تقسیم کاردستگاه های اجرایی با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کاربر اساس آیین نامه اجرایی که توسط وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت، امور اقتصادی و دارایی و جهاد کشاورزی تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران میرسد، تعیین میگردد.

### مشوق ها و حمایت ها

**ماده ۵۸-** برای افزایش رقابت پذیری گذر (ترانزیت) ایران نسبت به مسیرهای رقیب:

الف) مشوق ها و حمایت های قانون «توسعه و حمایت از صنایع دریایی» تا پایان برنامه احیا و اعمال می شود.

ب) وزارتخانه های نفت و راه و شهرسازی موظفند با همکاری صمت، امور خارجه، بانک مرکزی و شورای عالی مناطق آزاد، زیرساخت های صادراتی را توسعه دهند؛ از جمله تأسیسات برون ساحلی (Offshore)، مراکز بارانداز و فضاهای مسقف جهت تسهیل صدور کالا و تأمین امنیت صادرکنندگان.

گزارش دهی: سازمان، عملکرد بندهای «الف» و «ب» را سالانه به تفکیک دستگاه ها به مجلس ارسال می کند.

پ) وزارت راه و شهرسازی مکلف است برای افزایش رقابت پذیری ترانزیت (کاهش زمان و هزینه، مطابق هدف ماده ۵۶)، سایر مشوق ها و حمایت ها را پس از تأیید «ستاد ملی گذر مرز به مرز (ترانزیت)» با رعایت قوانین، به تصویب هیأت وزیران رسانده و اجرا کند.

ت) سازمان بنادر و دریانوردی مجاز است (با رعایت سیاست های کلی و قانون اجرای اصل ۴۴ و قانون جذب سرمایه خارجی) با شرکت های معتبر داخلی و بین المللی شرکتی برای سرمایه گذاری و بهره برداری از بنادر اصلی بین المللی تشکیل دهد؛ سهم سازمان و بخش خصوصی داخلی حداقل ۵۱٪ است.

### زیرساخت

#### ماده ۵۹-

الف) وزارت راه و شهرسازی موظف است ظرف شش ماه نخست برنامه، جدول عوارض جبران خسارت جاده ها را بر اساس میزان بارمحوری و صدمه وارده توسط کامیون ها و کامیونت ها تهیه کرده و پس از تأیید شورای عالی هماهنگی ترابری کشور، به تصویب هیأت وزیران برساند.

ب) برای جلوگیری از تخریب جاده‌ها بر اثر تناژ بالای حمل محصولات معدنی، تمامی معادن کشور باید در خروجی واحد تولیدی با هماهنگی اداره کل راهداری استان، برنامه رسمی صادر کنند. تخصیص سهمیه سوخت ناوگان معدنی منوط به دریافت برنامه و تأیید پیمایش است. وزارت صمت با همکاری وزارت راه، تا پایان سال اول برنامه، سازوکار جبران خسارت زیرساخت‌ها و راه‌ها را از طریق دریافت هزینه از بهره‌برداران معادن تدوین و اجرا می‌کند. معادن مواد پرتوزا از این حکم مستثنی هستند.

پ) دولت می‌تواند در ازای اسقاط اتوبوس یا کشنده بالای ۲۵ سال، به مالک آن مجوز واردات خودروی مشابه زیر ۱۰ سال کارکرد اعطا کند. آیین‌نامه اجرایی شامل مشوق‌هایی مانند تخفیف عوارض گمرکی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت) شورای عالی هماهنگی حمل‌ونقل و ایمنی کشور مکلف است برای کاهش سالانه ۱۰٪ تلفات جاده‌ای، «برنامه ارتقای ایمنی راه‌ها» را ظرف شش ماه تصویب و اجرای آن را در لوایح بودجه سنواتی لحاظ کند.

### اقتصاد دریامحور

**ماده ۶۰-** با هدف هدایت جمعیت و فعالیت‌های آب‌بر و صادرات‌گرا به مناطق مستعد در چارچوب اسناد آمایش سرزمین و مدیریت سواحل:

الف) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است در ارائه حمایت‌ها و مشوق‌های اشتغال، اولویت را به جمعیت فعال این مناطق بدهد.

ب) وزارت نیرو باید آب مورد نیاز صنایع استان‌های ساحلی جنوبی را از طریق احداث آب‌شیرین‌کن‌ها، رأساً یا با مشارکت بخش خصوصی تأمین کند.

پ) وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفند برق و گاز پایدار شهرک‌های صنعتی، پالایشگاه‌ها، پتروپالایشگاه‌ها و شهرک‌های شیلاتی را تأمین کنند.

ت) سازمان حفاظت محیط‌زیست با همکاری شیلات و نهادهای مرتبط موظف به بازسازی زیستگاه‌های حساس آبی است.

ث) دولت باید طی سه ماه تمهیدات لازم برای واگذاری حق بهره‌برداری، اعطای تسهیلات، معافیت‌ها و مشوق‌های توسعه اقتصاد دریامحور در سواحل شمالی و جنوبی را فراهم کند.

**ماده ۶۱ - الف)** دولت موظف است با محوریت جزایر شهرستان ابوموسی، طرح فعال‌سازی ظرفیت‌های این منطقه را در حوزه‌های انرژی، ارتباطات، صنعت، معدن، گردشگری و خدمات اجتماعی اجرا کند.

ب) وزارت امور اقتصادی و دارایی باید با همکاری وزارت راه و شهرسازی، ظرف شش ماه فعالیت گمرکات در مرزهای زمینی و بنادر پرتردد را شبانه‌روزی نماید.

پ) وزارت راه و شهرسازی مکلف است با همکاری وزارت صمت، ظرف شش ماه نظام تعرفه‌گذاری خدمات بندری را اصلاح و رقابتی کند.

**ماده ۶۲ -** برای افزایش سهم ایران در بازار سوخت‌رسانی به کشتی‌ها (بنکرینگ) در خلیج فارس و دریای عمان:



الف) وزارت نفت باید نفت کوره کم سولفور (۵٪/۰) را با رشد سالانه ۲۵٪ تولید و تحویل شرکت‌های سوخت‌رسان کرده و فرآورده‌های واردات و تأمین سوخت دریایی را تسهیل نماید.

ب) وزارت راه و شهرسازی موظف است حق بهره‌برداری زمین برای احداث زیرساخت‌های خدمات جانبی بنک‌رینگ را به بخش خصوصی واگذار کند.

هر دو وزارتخانه باید گزارش عملکرد را هر شش ماه به کمیسیون انرژی مجلس ارائه دهند.

**ماده ۶۳ -** به منظور افزایش تولید شیلات و مصرف پروتئین دریایی:

الف) وزارتخانه‌های نیرو و نفت باید آب، برق، گاز و سوخت ناوگان صید فراساحلی را تأمین کنند.

ب) وزارت جهاد کشاورزی با همکاری معاونت علمی ریاست‌جمهوری موظف است تجهیزات پرورش ماهی در قفس را بومی‌سازی کرده و شرایط ایجاد مراکز خوراک و تکثیر آبزیان را تسهیل کند.

### فصل ۱۳- توسعه شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد رقومی (دیجیتال)

ماده ۶۴- در اجرای بندهای ۱۹ و ۲۰ سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود:

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است گزارش عملکرد سنجه‌های عملکردی رقومی (دیجیتال) را سالانه به مجلس ارسال نماید.

#### شبکه ملی اطلاعات

**ماده ۶۵-** به منظور افزایش دسترسی به شبکه ملی اطلاعات اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی و با ارتقای مدل اقتصادی و تعدیل تعرفه خدمات ارتباطی کشور، امکان اتصال اماکن اداری، تجاری و مسکونی شهرهای هر استان به شبکه ملی اطلاعات را از طریق شبکه دسترسی مبتنی بر تار (فیبر) نوری و دسترسی پرسرعت روستاهای بالای بیست خانوار فراهم کند. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

پ- دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مکلفند با اعلام وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مجوز استفاده از ابنیه و زیرساخت‌های خود از قبیل تیرهای انتقال، مسیرهای ارتباطی زمینی و زیرزمینی، مجرا (داکت)ها و فضاهای مناسب از قبیل فضاهای دولتی، عمومی و تفریحی را جهت نصب تجهیزات ارتباطی، وفق تعرفه‌های مصوب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات در اختیار کارور (اپراتور)های مخابراتی قرار دهند.

تبصره- مرکز ملی فضای مجازی کشور موظف است با همکاری سایر دستگاه‌های مرتبط، آیین‌نامه تقسیم کار نهادی، نحوه حکمرانی فضای مجازی، به ویژه حوزه امنیت فضای مجازی و شاخص‌های اجرائی "سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در

فضای مجازی" را، تدوین نموده و به تصویب شورای عالی فضای مجازی برساند و نتایج اقدامات دستگاه های اجرایی را پیگیری و گزارش آن را هر شش ماه، به آن شورا اعلام نماید.

### اقتصاد رقومی دیجیتال

**ماده ۶۶-** به منظور افزایش سهم اقتصاد رقومی دیجیتال از تولید ناخالص ملی، اقدامات زیر انجام میگیرد:

**الف-** وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است وفق سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی سند نظام اقتصاد رقومی دیجیتال را با همکاری دستگاه های عضو کارگروه ویژه اقتصاد دیجیتال دولت، ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، تهیه کند و به تصویب شورای عالی فضای مجازی برساند.

**ب-** وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است با مشارکت و سرمایه گذاری بخش غیردولتی از طریق سازمان توسعه ای زیرمجموعه خود نسبت به تأمین زیرساخت های لازم برای توسعه اقتصاد رقومی (دیجیتال)، اعم از ارتباطی و اطلاعاتی (ابری) و ذخیره سازی و پردازش سریع برای حضور و رقابت در بازارهای داخلی و بین المللی، اقدام نماید.

**ث-** مرکز آمار ایران با همکاری وزارتخانه های ارتباطات و فناوری اطلاعات و صنعت، معدن و تجارت موظف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، نسبت به تهیه نظام سنجش سهم زیست بوم اقتصاد رقومی در ارزش افزوده کل اقتصاد کشور و به روزرسانی آن به صورت سالانه اقدام نماید.

**ماده ۶۷-** وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و ستاد کل نیروهای مسلح مبتنی بر سند سیاست ها و برنامه های کلان بخش فضایی کشور مصوب شورای عالی فضایی، به منظور شتاب دهی رشد صنعت فضایی کشور و توسعه کاربرد خدمات فضایی و داده های فضایی در بخشهای اقتصادی (نهادهای دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش خصوصی) نسبت به اجرای برنامه های فضایی با اولویت های زیر اقدام کند:

۱- تثبیت قابلیت دستیابی ارزان و سریع به مدارهای پایین و حفظ نقاط مداری کشور

۲- ایجاد و توسعه زیرساخت های آزمون سامانه های ماهواره های و ماهواره برها

۳- تکمیل پایگاه ملی پرتاب

۴- ارتقای توانمندی ساخت بومی ماهواره های سنجشی، مخابراتی، پخش تلویزیونی و ناوبری

۵- توسعه توانمندی دستیابی به مدارهای ارتفاع بالا و زمین آهنگ

۶- پوشش خطرات سرمایه گذاری بخش غیردولتی در تأمین، توسعه فناوری و راه اندازی منظومه های ماهواره ای ارائه دهنده خدمات ارتباطی، سنجشی و اینترنتی

۷- توسعه دسترسی خدمات مبتنی بر فناوری های فضایی برای کسب وکارها

۸- ایجاد سازوکارهای رشد اقتصادی صنعت فضایی کشور با نرخ رشد سالانه هشت درصد ۸٪

۹- مشارکت و سرمایه گذاری در سامانه های فضایی بین المللی به منظور تأمین نیازمندی های داخل کشور و کشورهای همسایه از قبیل کشورهای عضو بریکس و سازمان شانگ های، کشورهای اسلامی و کشورهای عضو جنبش عدم تعهد با رعایت اصل هفتاد و هفتم ۷۷ قانون اساسی.

#### فصل ۱۴- ارتقای نظام سلامت

**ماده ۶۸-** در اجرای بند ۱۳ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود:

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است گزارش عملکرد سنجه های عملکردی نظام سلامت را سالانه به مجلس ارسال نماید.

#### ارتقای کیفیت خدمات

**ماده ۶۹-** رای ارتقای کیفیت خدمات، کاهش هزینه ها و افزایش رضایتمندی بیماران اقدامات زیر انجام می گیرد:

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با هدف ایجاد نظام هوشمند اطلاعات سلامت و استقرار کامل پزشک خانواده و نظام ارجاع در بستر الکترونیکی، ظرف دو سال از لازم الاجرا شدن این قانون، با آماده سازی مراکز امن داده و استقرار امضای الکترونیکی، کلیه سامانه های مراکز ارائه دهنده خدمات و کالای سلامت از جمله سامانه های بیمارستانی، نسخه نویسی و نسخه پیچی سرپایی، نرم افزارهای حوزه بهداشتی سطح اول خدمات سلامت، سامانه کنترل و ممیزی اسناد سلامت و سامانه های خودمراقبتی را به صورت یکپارچه به یکدیگر متصل نموده و با جمع آوری کلیه داده های سلامت تولیدشده از این مبادی و ذخیره سازی امن و متمرکز آنها در پایگاه ملی سلامت مبتنی بر قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی ضمن صیانت از اطلاعات سلامت شهروندان، نسبت به در اختیار قرار دادن اطلاعات موجود به پزشکان معالج یا هر فرد یا گروهی که قانوناً یا براساس مجوز اخذ شده از مالک اصلی اطلاعات شهروند امکان استفاده از این اطلاعات را دارد، اقدام نماید.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است ظرف شش ماه اول اجرای این قانون، مقررات لازم برای ارائه خدمات یکپارچه سلامت الکترونیکی مبتنی بر نظام تنظیم گری (رگولاتوری) و کاروری (اپراتوری) سلامت الکترونیکی با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی را تهیه، تصویب و ابلاغ نماید.

**چ** وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است در جهت ارتقای جایگاه خدمات طب سنتی ایرانی نسبت به ساماندهی خدمات طب سنتی بر اساس شواهد علمی و توسعه خدمات آموزشی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی و دارویی و تهیه فهرست فراورده ها و داروهای سنتی و گیاهی کشور و نظارت بر توزیع و عرضه آنها در مراکز و اماکن مجاز اقدام نماید.

#### راهبری نظام سلامت

**ماده ۷۰-** به منظور ارتقای بهره وری و دسترسی عادلانه به خدمات سلامت و ایجاد فضای رقابتی بین واحدهای مختلف ارائه دهنده خدمت با هدف جلب رضایت خدمت گیرندگان، اقدامات زیر انجام می پذیرد:

**الف-** تولید نظام سلامت از جمله بیمه سلامت شامل سیاستگذاری اجرائی، برنامه ریزی های راهبردی، نیازسنجی تأسیس مؤسسات پزشکی ارائه دهنده خدمات سلامت (پس از بررسی صلاحیت و تأیید مدارک تحصیلی متقاضیان) ارزشیابی، اعتبارسنجی و نظارت با تأکید بر خرید راهبردی خدمات و پرداخت عملکردی بر اساس راهنماهای بالینی واگذاری امور تصدی گری با رعایت ماده ۱۳ قانون مدیریت خدمات کشوری و سطح بندی خدمات و تقویت و کارآمدسازی نظام شبکه خدمات جامع و همگانی سلامت از طریق اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع با رعایت مفاد سیاست های کلی سلامت و این قانون و ماده ۷ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور و با در نظر گرفتن اولویت پیشگیری بر درمان با مشارکت سازمان های بیمه گر پایه سلامت، صیانت از حقوق سلامت مردم، ارتقای شاخص های بهره مندی عادلانه مردم از خدمات پایه، متناسب سازی و مدیریت کنترل تقاضا و توجه به عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی تأثیرگذار بر سلامت، در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی متمرکز میگردد. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی از جمله ارائه کنندگان خدمات سلامت بهداشتی، تشخیصی، دارویی، مراقبتی، درمانی و توانبخشی در بخش های سرپایی، بستری و خدمات رقومی دیجیتال سازمان ها و شرکت های بیمه پایه و تکمیلی سلامت موظفند از خط مشی و سیاست های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیت کنند.

**ب-** سازمان مکلف است منابع بودجه عمومی سلامت را که ماهیت بیمه ای دارد صرفاً از طریق نظام بیمه با محوریت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همکاری سایر مراکز و نهادها تخصیص دهد.

**ت-** شورای عالی بیمه سلامت کشور مکلف است تا پایان سال اول برنامه، تعرفه خدمات شایع تشخیصی- درمانی پزشکی را از شیوه "به ازای خدمت" به شیوه "پرداخت موردی (گلوبال) هزینه خدمات" تبدیل و به تصویب هیأت وزیران برساند، به گونه ای که شیوه تعرفه گذاری حداقل چهارصد شناسه خدمت تا پایان برنامه، مشمول این تغییر شده باشد و توسط بیمه های پایه و تکمیلی پس از تفکیک اقلام دارویی و تجهیزات و ملزومات مصرفی پزشکی به شیوه پرداخت جدید، خرید خدمت شود. شورای عالی بیمه سلامت کشور مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون بهداشت و درمان مجلس ارسال نماید.

**بند الحاقی ۱-** وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است به منظور ارتقای مستمر کیفیت مراقبتها و خدمات سلامت، افزایش اثربخشی و کارایی و استفاده بهینه از امکانات بهداشتی، درمانی و توانبخشی کشور اقدامات ذیل را در طول برنامه انجام دهد:

**۱-** استانداردسازی ارائه خدمات درمانی و کاهش خدمات کاذب و القائی تا پایان سال اول اجرای برنامه و تدوین و ابلاغ راهنماهای بالینی، استانداردهای خدمات درمانی و راهنماهای تجویز دارویی

**۲-** تدوین شاخص های پایش، نظارت، ارزشیابی مراقبتها و خدمات سلامت و اعتباربخشی با لحاظ پراکندگی جغرافیایی و نصاب جمعیتی و نظارت بر کلیه مراکز و مؤسسات خدمات مراقبتی، بهداشتی، تشخیصی، درمانی، دارویی و توانبخشی

سرپایی و بستری بر اساس شاخص های تعیین شده، استانداردها، راهنماهای بالینی، رعایت تعرفه ها و نظام پرداخت مصوب

۳- ارزیابی فناوریها و خدمات جدید و ارتقای خدمات جاری نظام سلامت براساس آن

## دارو و تجهیزات پزشکی

**ماده ۷۱-** به منظور اطمینان از تأمین پایدار ذخایر راهبردی با کیفیت دارو، پیش بینی و پیشگیری از کمبود دارو و کاهش سهم واردات فوریتی از تأمین نیاز کشور اقدامات زیر در طول اجرای برنامه انجام میشود:

**الف-** سازمان غذا و دارو با همکاری دستگاه های اجرائی مربوط مکلف است تا پایان سال اول اجرای برنامه، به گونه ای تنظیم گری نماید که ذخایر راهبردی دارو و تجهیزات مصرفی پزشکی با کیفیت به میزان حداقل شش ماه نیاز کشور با اولویت تولید داخلی و واردات رسمی تأمین باشد. دولت مکلف است از طریق دستگاه های مربوط، منابع مورد نیاز را در بودجه های سنواتی پیش بینی نموده و در اختیار سازمان غذا و دارو قرار دهد. وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه به کمیسیون بهداشت و درمان و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

**ب-** وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تا پایان سال اول اجرای برنامه نسبت به ایجاد سازوکار پرداخت سهم یارانه دولت از طریق تسویه الکترونیکی و اعتباری مطالبات در زنجیره تأمین دارو، تجهیزات و ملزومات پزشکی حسب مورد در وجه داروخانه ها، بیمارستان ها، شرکت های پخش و تأمین کننده اقدام نماید.

**ماده ۷۲-** به منظور تبدیل جمهوری اسلامی ایران به قطب تأمین سلامت منطقه جنوب غرب آسیا، دستیابی به صادرات سالانه بیش از یک میلیارد یورو دارو و ایمن ساز واکسن و بیش از یک میلیارد یورو تجهیزات پزشکی، افزایش درآمد سالانه کشور از گردشگری سلامت به شش میلیارد یورو و افزایش درآمد سالانه حاصل از جذب دانشجویان خارجی در رشته های علوم پزشکی به بیش از هفتصد میلیون یورو، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف به انجام اقدامات زیر است:

**الف-** جهت افزایش ضریب خودکفایی در تأمین مواد اولیه دارو، فراورده های دارویی و محصولات کشاورزی، ملزومات مصرفی و تجهیزات پزشکی تا پایان سال اول اجرای برنامه با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت جهاد کشاورزی نسبت به ایجاد سازوکار مناسب برای رعایت استانداردهای لازم جهت صادرات محصولات کشاورزی و دارو و راه اندازی سامانه ثبت قراردادهای صادراتی و تضمین حقوق و امنیت این قراردادها اقدام نماید. وزارت جهاد کشاورزی و سازمان غذا و دارو مکلفند جز در موارد ضرورت نسبت به اعلام ممنوعیت های صادراتی حداقل یکسال پیش از اعمال آنها اقدام نمایند. در صورت اتخاذ ممنوعیت های صادراتی، قراردادهایی که در چهارچوب سازوکارها و استانداردهای مذکور انجام شده باشد، مشمول این ممنوعیت ها نیستند. موارد ضرورت در هر مورد با تشخیص وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی تعیین می گردد.

## فصل ۱۵- ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه

**ماده ۷۴-** در اجرای بند ۱۳ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام میشود:

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است گزارش عملکرد سنجه های عملکردی ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه را سالانه به مجلس ارسال نماید.

**ماده ۷۵-** در راستای اعتلای فرهنگ عمومی در جهت تحکیم سبک زندگی اسلامی - ایرانی، ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، تقویت همبستگی و اعتماد به نفس ملی، ارتقای هویت ملی و روحیه مقاومت، کار و تلاش در جامعه اقدامات زیر انجام میشود:

الف- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان اداری و استخدامی کشور مکلفند با همکاری دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی و مرکز مدیریت حوزه های علمیه و سایر دستگاه های فرهنگی ذیربط به منظور بازسازی انقلابی ساختار فرهنگی کشور با رویکرد اصلاح ذهنیت، فرهنگ و نرمافزار حاکم بر جامعه و با هدف افزایش کارایی و اجتناب از همپوشانی و تداخل مأموریت و وظایف و با رویکرد استقرار الگوی حکمرانی هوشمند، شبکه ای، تعاملی، مردم پایه، ارزشی و انقلابی تا پایان سال دوم برنامه نسبت به تهیه طرح اصلاح رویکردها، رویه ها، روشها و مأموریت، ساختار، وظایف و تشکیلات دستگاه های فرهنگی که به نحوی از انحا از بودجه های عمومی به طور مستقیم و یا غیرمستقیم استفاده می کنند، اقدام نموده و به تصویب مراجع ذیصلاح برسانند.

ب- به منظور احصای دقیق و برخط داده های آماری مورد نیاز به جهت تسهیل پردازش، تحلیل دقیق و ایجاد بستر مناسب برای آینده پژوهی روندهای سبک زندگی جامعه ایرانی، شناخت تحولات فرهنگی- ارتباطی و همچنین انتشار آنها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و مرکز آمار ایران و راهبری و نظارت مرکز رصد و برنامه ریزی و ارزیابی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی و با رعایت اصل بیست و پنجم (۲۵) قانون اساسی و قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی نسبت به راه اندازی سامانه رصد، پایش و سنجش مستمر شاخص های فرهنگ عمومی، سبک زندگی مردم، مرجعیت رسانهای و وضعیت ارتباطات کشور اقدام نماید.

ت- دستگاه های اجرائی به ویژه وزارتخانه های فرهنگ و ارشاد اسلامی و امور خارجه، سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، سازمان تبلیغات اسلامی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم مکلفند با استفاده از کلیه امکانات فرهنگی، هنری و امکانات تجسمی و رسانه های همگانی نسبت به تبیین، تبلیغ، ترویج و نشر آثار و اندیشه ها و سیره عملی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره) در گستره ملی و بین المللی اقدام نمایند.

**ماده ۷۶-** در راستای مواجهه مؤثر با جنگ ترکیبی دشمنان انقلاب اسلامی با تأکید بر مواجهه مؤثر رسانه ای، ارتقای هویت ملی، تقویت فرهنگ دینی، رونق اقتصاد فرهنگ، تحکیم سبک زندگی اسلامی - ایرانی و تقویت پایگاه های عبادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی دولت و دستگاه های ذیربط مکلفند اقدامات ذیل را انجام دهند:



**الف-** به منظور حمایت از تولید محتوا در حوزه فضای مجازی با رویکرد گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان، تقسیم کار و تعیین حدود وظایف سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برابر آیین نامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی صورت می گیرد. دستگاه های مذکور مکلفند گزارش عملکرد خود را در بازه های زمانی شش ماهه به کمیسیون فرهنگی مجلس ارائه نمایند.

**بند الحاقی -** وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری دستگاه های ذیربط مکلف است جهت افزایش میزان تولید پویانمایی (انیمیشن) به میزان هفت هزار و سیصد ساعت تا پایان برنامه، اقدامات و حمایت های ذیل را از بخش غیردولتی به عمل آورد:

۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است اقدامات قانونی لازم برای حمایت گمرکی و نیز ارائه تسهیلات برای ورود تجهیزات و فناوری های سخت و نرم مربوط به تولید پویانمایی را به عمل آورد.

۲- معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری مکلف به حمایت از توسعه شرکت های بزرگ تولید پویانمایی از طریق ارائه تسهیلات بلندمدت صندوق نوآوری و شکوفایی میباشد به طوری که حداقل سهم آن سالانه از سه درصد (۳٪) کمتر نباشد.

۳- معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری به منظور توسعه و تجهیز زیرساخت های فنی مورد نیاز برای افزایش میزان تولید پویانمایی داخلی مکلف است حداقل دو پارک علم و فناوری ویژه تولید پویانمایی ایجاد نماید و مجاز است با توجه به استعداد و نیاز هر استان حداقل یک کارخانه نوآوری تولید پویانمایی در هر استان ایجاد نماید. پارکها و کارخانه های مذکور مشمول معافیت های مالیاتی و تسهیلات موضوع قانون جهش دانش بنیان مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱ میباشند.

**ماده ۷۷-** به منظور مرجعیت رسانه ای سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و تقویت کارایی و اثربخشی رسانه ملی برای گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان و ایجاد تحول در محتوا، رویکرد و سازوکار، اقدامات زیر انجام می گیرد:

**الف-** سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است در راستای ارتقای رسانه ملی به عنوان مرجعیت رسانه ای، پوشش حداکثری و پاسخگویی به نیازهای تمامی مخاطبان و ارتقای شاخص های هویت ملی و انقلابی آنان و با ساماندهی شبکه ها، برون سپاری و خرید خدمات، صنعتی سازی از طریق ارتقای فناوری های تولید و پوشش صددرصدی ۱۰۰٪ استانها، توسعه کمی و کیفی برنامه های تولیدی ملی، استانی و برونمرزی و حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی نسبت به تحقق سنجه های جدول ذیل تا پایان برنامه و گزارش سنجه های عملکردی را سالانه به مجلس ارسال اقدام نماید.

دولت مکلف است منابع مورد نیاز این اقدامات را تأمین کند.

**ماده ۷۸-** به منظور توسعه ورزش های همگانی و قهرمانی، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است با هماهنگی وزارت ورزش و جوانان، آیین نامه نحوه تعیین میزان حق پخش تلویزیونی مسابقات ورزشی و چگونگی تأمین و تسهیم آن بین ذینفعان را با لحاظ کیفیت و کمیت مسابقات و تعداد مخاطبان ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

## فصل ۱۶- زن، خانواده و جمعیت

ماده ۷۹- در اجرای بندهای ۱۵ و ۱۶ سیاست های کلی برنامه هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می شود:

معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری مکلف است گزارش عملکرد سنجه های عملکردی زن، خانواده و جمعیت را سالانه به مجلس ارسال نماید.

## ماده ۸۰-

**الف-** به منظور تحکیم نهاد خانواده دولت مکلف است نسبت به ساماندهی مراکز مشاوره ازدواج و خانواده و فعالیت روانشناسان ازدواج و خانواده دارای مجوز قانونی از دستگاه های زیرمجموعه قوه مجریه با هدف ترویج الگوی صحیح همسرگزینی، ترغیب به ازدواج به هنگام و پایدار و همچنین کاهش طلاق اقدام نموده و در خصوص موارد زیر در طول سال های اجرای برنامه اقدامات قانونی لازم را انجام دهد:

۱- ساماندهی و اعتبار بخشی مراکز مشاوره متناسب با فرهنگ اسلامی

۲- ساماندهی، یکپارچه سازی و ایجاد نظام صلاحیت سنجی و رتبه بندی مشاوران

۳- ترویج مشاوره قبل، حین و پس از ازدواج حداقل به مدت پنج سال آیین نامه اجرائی این بند توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با همکاری وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی کشور و سازمان نظام روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران با مشورت حوزه های علمیه طی سال اول برنامه تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

**ب-** به منظور شناخت تحولات حوزه زنان و خانواده، افزایش کارایی در اقدامات و سیاست های مرتبط، اصلاح قوانین و مقررات و بهبود نظام حکمرانی در راستای ارتقای خانواده مداری و تقویت رویکرد الگوی ایرانی- اسلامی زن (الگوی سوم)، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با همکاری دستگاه های ذیربط و مراکز پژوهشی و اندیشه ورز مکلف است نسبت به تعیین شاخص های سنجش وضعیت زنان و خانواده، تهیه اطلس حوزه زنان و خانواده و آینده پژوهی مسائل این حوزه در سال اول برنامه اقدام نماید.

**پ-** وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و کمیته امداد امام خمینی و سازمان به منظور توانمندسازی و حمایت از زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- طراحی شاخص های ارزیابی وضعیت خانوار دارای سرپرست زن و بدسرپرست از منظر اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سلامت (جسمانی و روانی) و سطح بندی حمایت ها و خدمات مبتنی بر مقتضیات سنی، جسمی و آزمون وسع در شش ماه اول برنامه و رصد مستمر وضعیت مخاطبان این بند ۲- راه اندازی سامانه پنجره واحد خدمات در سال اول اجرای برنامه در راستای یکپارچه سازی فرایند شناسایی، جذب و خدمات حمایتی و توانمندسازی نهادهای حمایتی و مردمی در حوزه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست مبتنی بر لایه بندی خدمات با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی

۳- تدوین تمهیدات قانونی جهت کاهش پنجاه درصدی تعرفه خدمات مشاوره ای ذیل سازمان بهزیستی کشور و وزارت ورزش و جوانان برای خانواده های دارای سرپرست زن و یا بدسرپرست

**ماده ۸۱-** در راستای حمایت از خانواده و ارتقای کارآمدی ساختار سازمانی در حوزه های خانواده، زنان و جوانان و حمایت همه جانبه از فرزندآوری و رفع موانع و ایجاد مشوق های مؤثر و اصلاح فرهنگی اقدامات ذیل انجام میگردد:

**الف-** وزارت آموزش و پرورش سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک مکلف است نسبت به تدوین برنامه تنوع بخشی به الگو مدل های مهدکودک از جمله مهدهای خانگی؛ خانه های مادر کودک و کودکانستان های سازمانی وابسته به نهادهای دولتی و عمومی با رعایت ماهیت غیردولتی آنها و ضوابط اداره و نظارت بر آنها و دستورالعمل آموزشی هر یک به صورت اختصاصی تهیه نموده و ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران برساند.

**ب -** در راستای تحقق سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری دبیرخانه ستاد ملی جمعیت، جهاد دانشگاهی، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و مراکز مدیریت حوزه های علمیه مکلف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، برنامه ساماندهی روش های جایگزین نوین در حوزه ناباروری از جمله رحم اجاره ای، فریز تخمک، ساماندهی مراکز ارائه دهنده این خدمات با در نظر گرفتن جنبه های حقوقی، فقهی، قضائی و اجتماعی در سقف بودجه سنواتی منابع قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و تمهیدات قانونی جهت پوشش بیمه پایه را به عمل آورده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

## **فصل ۱۷- میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی**

**ماده ۸۲-** در اجرای بند ۱۷ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام میشود:

اهداف کمی سنجه های عملکردی میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

هدف کمی در پایان برنامه	سال پایه ۱۴۰۱	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۱۵,۰۰۰	۴,۲۳۰	هزار نفر	تعداد گردشگر ورودی به کشور
۱,۹۰۰	۱,۴۳۰	تعداد	تعداد هتل‌های کشور
۱۰۰۰	۷۷۵	تعداد	موزه‌های فعال کشور (وزارت، سایر دستگاهها و غیردولتی)
۵۷	۴۷	اثر	اثر ثبت شده در فهرست آثار جهانی
۹۵۰	۶۰۰	اثر	تعداد آثار غیرمنقول مرمت شده در طول سال
۴۹۰	۲۲۴	میلیون یورو	ارزش صادرات صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته (بر اساس آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران)
۸٪		درصد	رشد سالانه اقتصاد صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته
۱ میلیون	۵۰۰,۰۰۰	نفر	افزایش تعداد شاغلان حوزه تولید صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است گزارش عملکرد را سالانه به مجلس ارسال نماید.

**ماده ۸۳-** به منظور توسعه گردشگری داخلی و افزایش جذب گردشگران خارجی، حفظ میراث فرهنگی کشور و همچنین توسعه و ترویج صنایع دستی اقدامات زیر انجام می شود:

#### الف-

۱- تمامی تأسیسات و فعالیت های گردشگری و حوزه صنایع دستی از هر نظر دارای معافیت های مالیاتی قبلی و قوانین و مقررات بخش صنعت خود بوده و از شمول قوانین نظام صنفی مستثنی هستند. به منظور یکسان سازی، یکپارچگی و انسجام بخشی شکل های حرفه ای صنعت گردشگری و صنایع دستی، آیین نامه اجرائی این بند مشتمل بر نحوه تشکیل، اداره، فعالیت و آموزش و توانمندسازی اعضای تشکل های مذکور و امور غیرحاکمیتی قابل واگذاری به آنها، توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بر اساس ضوابط و مقررات ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه شده و به تصویب هیأت وزیران میرسد.

۲- یارانه و تسهیلات مالی در چهارچوب بودجه سنواتی و معافیت های مالیاتی و عوارضی به تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی در چهارچوب قوانین مربوط و با رعایت ماده (۲۷) این قانون اختصاص مییابد.

۳- زیرساخت های مورد نیاز مناطق گردشگری از قبیل راه، خدمات رفاهی و اقامتی، استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سرمایه گذاری، واگذاری تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی ایجاد میشود.

۴- اشخاص حقوقی فعال در حوزه گردشگری و صنایع دستی نسبت به اخذ مجوز لازم از تشکل های ذیربط با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار از طریق پنجره واحد اقدام مینمایند.

۵- فرش دستبافت و صنایع وابسته به آن نیز مشمول حکم این بند است و انجام امور مربوط به آن کماکان برعهده وزارت صنعت، معدن و تجارت میباشد.

## فصل ۱۸- سیاست داخلی و ارتقای سلامت اجتماعی

ماده ۸۴- در اجرای بند ۱۸ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود:

اهداف کمی سنجه های عملکردی سیاست داخلی و ارتقای سلامت اجتماعی

سنجه عملکردی	واحد	هدف کمی در پایان برنامه
بهبود شاخص سرمایه اجتماعی	درصد	۲۰
کاهش جرم و جنایت	درصد	۵۰
کاهش نرخ شیوع مصرف مواد مخدر	درصد	۱۰
افزایش میزان معنادان بهبود یافته	درصد	۵
افزایش میزان توانمندسازی زنان آسیب- دیده اجتماعی	درصد	۵۰

وزارت کشور مکلف است گزارش عملکرد سنجه های عملکردی سیاست داخلی و ارتقای سلامت اجتماعی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۸۵- در راستای ارتقای سلامت اجتماعی و پیشگیری، پایش و کاهش مسائل و آسیب های اجتماعی، اقدامات زیر توسط دستگاه های اجرائی ذیربط در چهارچوب مصوبات شورای اجتماعی کشور انجام می شود:

الف- سازمان امور اجتماعی کشور به عنوان دبیرخانه شورای اجتماعی کشور متولی تدوین و رصد شاخص های وضعیت اجتماعی کشور، هماهنگی و انسجام بخشی به دستگاه های ذیربط و پیگیری و نظارت بر برنامه ها و اقدامات آنها است. دستگاه های اجرائی ذیربط مکلفند برنامه های فوق العاده خود در زمینه پایش و کاهش آسیب های اجتماعی را با همکاری سازمان امور اجتماعی کشور تدوین نموده و تا پایان تیرماه هر سال با تأیید سازمان، به تصویب شورای اجتماعی کشور برسانند. سازمان مکلف است اعتبار لازم جهت اجرای برنامه های فوق العاده پایش و کاهش آسیب های اجتماعی بر اساس شاخص های معتبر و زمانبندی متناسب را در لوایح بودجه سنواتی کشور پیش بینی نماید.

ب- پیشگیری اولیه از بروز آسیب های اجتماعی از طریق ارتقای سطح دانش و مهارت های زندگی، کاهش عوامل خطر و تقویت عوامل محافظت کننده با تأکید بر نظام یکپارچه پیشگیری با اولویت حوزه های دانش آموزی، دانشگاهی و کارگری.

ج- توسعه و ارتقای ساختار مراکز فوریت‌های اجتماعی با هدف خدمات رسانی به موقع به افراد در معرض آسیب و آسیب دیدگان اجتماعی در چهارچوب قوانین و مقررات ذیربط

**ماده ۸۶-** به منظور ساماندهی مهاجرین و اتباع بیگانه، وزارت کشور با همکاری دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی مکلف است ضمن تشکیل سازمان ملی مهاجرت اقدامات زیر را انجام دهد:

**الف-** با همکاری وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز آمار ایران، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان ثبت احوال کشور و سایر دستگاه‌های اجرائی، نسبت به ساماندهی، ورود، خروج، طرد، سرشماری، آمایش سرزمینی و ثبت احوال اتباع بیگانه، پناه جویان، مهاجرین قانونی و غیرقانونی، به نحوی اقدام نماید که تمامی اطلاعات مهاجرین و اتباع بیگانه در یک پایگاه داده مرجع برخط و یکپارچه گردآوری شود و درگاه‌های بهره‌برداری آن بر اساس ماده ۷ قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی برای سایر دستگاه‌ها ایجاد شود. ارائه هرگونه خدمات به اتباع بیگانه توسط دستگاه‌های اجرائی باید بر اساس اطلاعات هویتی این سامانه باشد. ساختار، وظایف و اختیارات سازمان مذکور به تصویب مجلس میرسد.

## فصل ۱۹- ارتقای نظام آموزشی

**ماده ۸۷-** در اجرای بند ۲۰ سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش عملکرد سنج‌های عملکردی ارتقای نظام آموزشی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

## سرمایه انسانی

**ماده ۸۸-** به منظور ارتقای کیفیت نیروی انسانی آموزش و پرورش به عنوان محور تحول در نظام تعلیم و تربیت کشور، اقدامات ذیل انجام می‌گیرد:

**الف-** وزارت آموزش و پرورش مکلف است سند جامع سرمایه انسانی آموزش و پرورش شامل جذب، گزینش، تربیت، استخدام، نگهداشت، ارتقا، بازنشستگی و خروج از خدمت را ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و ترتیبات قانونی لازم را جهت تصویب و اجرائی نمودن آن اعمال نماید.

**ب-** سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان موظفند در طول اجرای برنامه، تا زمان تصویب و اجرای سند موضوع بند الف این ماده، ردیف‌های استخدامی و تأمین اعتبار مورد نیاز آموزش و پرورش و ظرفیت جذب، دانشجو در دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی برای جذب دانشجو معلمان را در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار دهند. جذب و تربیت نیروهای مورد نیاز در مشاغل آموزشی و پرورشی منحصراً از طریق دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی با تقویت زیرساخت‌ها و ظرفیت‌ها و توسعه کمی و کیفی آنها و با همکاری حوزه‌های علمی برای تربیت و توانمندسازی معلمان گروه معارف اسلامی، قرآن و مربی امور تربیتی و سایر دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی صورت گیرد.



ج- هرگونه بکارگیری نیروی جدید از طریق خرید خدمات آموزشی، حق التدریس آزاد و آموزشیار نهضت سوادآموزی بجز افرادی که در سنوات گذشته تحت این عناوین و به صورت مستمر شاغل در آموزش و پرورش بوده و هستند در مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی دولتی، ممنوع است. مقررات این حکم مانع از مشارکت افتخاری نخبگان بدون ایجاد هرگونه تعهد استخدامی برای دولت نیست.

ح- دولت مجاز است در صورت تأمین اعتبار در قوانین بودجه سنواتی، پاداش بازنشستگی معلمان در رتبه های استادیار معلم و بالاتر را در سال سیام خدمت بدون اعمال فرایند بازنشستگی پرداخت و با استمرار خدمت آنان تا پنج سال افزایش خدمت با رعایت سقف شصت و پنج سالگی موافقت نماید.

### کیفیت و عدالت تربیتی

**ماده ۸۹-** به منظور برخورداری نوآموزان کودکان زیر هفت سال و دانش آموزان از فرصت های تعلیم و تربیت باکیفیت و تأمین و بسط عدالت تربیتی، وزارت آموزش و پرورش مکلف است با همکاری دستگاه های ذیربط تا پایان سال اول برنامه، نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

**الف-** استانداردها و ضوابط اداره کیفی کودکانستان ها با رعایت ماهیت غیردولتی آنها، مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی در زمینه های آموزشی، پرورشی، تجهیزاتی و اداری را طراحی و ضمن ابلاغ به مدیران واحدهای مرتبط، تعهدات لازم برای اجرای صحیح قواعد اعمال شده را از آنها اخذ کند.

**ب-** اعتبار و سرانه دانشآموزی متناسب با نیازها، سطح محرومیت و کیفیت آموزشی و تربیتی را تعیین و به هر مدرسه ابلاغ نماید.

**پ-** عملکرد مدارس را بر مبنای شاخص های سنجش پذیر در بخشهای آموزشی و تربیتی و بر اساس میزان اجرای تعهدات موضوع این ماده مبتنی بر اهداف محقق شده ارزیابی نماید.

### بازماندگان از تحصیل

**ماده ۹۰-** برای جذب بازماندگان از تحصیل با اولویت دوره ابتدایی، وزارت آموزش و پرورش مکلف به انجام اقدامات زیر است:

**الف-** تدوین ب"رنامه درسی متناسب با جذب بازماندگان از تحصیل" به منظور تنوع بخشی و ایجاد انعطاف در نحوه اجرای برنامه ها، شیوه ها و ساعات آموزشی و تصویب آن در شورای عالی آموزش و پرورش

**ب-** تهیه و تأمین کتب درسی و تغذیه رایگان، بسته های حمایتی (از قبیل نوشت افزار و کیف، کفش و پوشاک و هزینه های ایاب و ذهاب) و منابع آموزشی و کمک آموزشی برای دانش آموز یا اعطای کمک نهاد های حمایتی به خانواده وی از طریق واحدهای آموزشی

**پ-** توسعه مدارس شبانه روزی، روستا مرکزی، عشایری، استثنائی و آموزش از راه دور با اولویت تأمین هزینه های وسیله ایاب و ذهاب دانش آموزان روستایی، عشایری و استثنائی به ویژه دختران وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش عملکرد این بند را سالانه به کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس ارسال نماید.

**ماده ۹۱-** به منظور ارتقای بهره وری و بهبود نظامات مدیریتی آموزش و پرورش، وزارت آموزش و پرورش مکلف است، ساختار و تشکیلات اداری خود را متناسب با مأموریت های مقرر در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در کلیه سطوح و تحقق تربیت تمام ساحتی با تأکید بر موارد زیر تا پایان سال اول برنامه بازنگری نماید و پیشنهاد اصلاحی را پس از تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیأت وزیران برساند.

**الف-** استقرار الگوی مدرسه در تراز سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با تأکید بر پیوند مدرسه با نهاد مسجد، نهادهای مذهبی، انقلابی، فرهنگی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، گروه های جهادی و خانواده و جلب مشارکت های آموزشی و تربیتی مردمی و اعطای اختیارات مالی، مدیریتی، آموزشی و پرورشی لازم به مدارس مربوط

**ب-** اصل مدرسه محوری با تأکید بر تقویت مدارس دولتی

**پ-** حذف ساختارهای غیرضرور و موازی در ستاد، استانها و مناطق

**ت-** اعطای اختیارات اداری و مالی لازم عقد قرارداد و تقویت سطح تصمیم گیری به ارکان مدرسه در جهت تحقق مدرسه به عنوان کانون تربیتی محله جهت اجرای تبصره های ۱ و ۲ بند ج ماده ۸۹ این قانون

**ث-** بکارگیری فناوری های نوین در ارائه خدمات اداری و آموزشی و پرورشی و سامانه سپاری خدمات و فرایندهای کاری با تأکید بر تکمیل و یکپارچه سازی نظام آماری و سامانه های کاربردی آموزش و پرورش با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی

**ج-** ایجاد بستر مناسب برای فعالیت خیرین مدرسه یار و واقفین آموزشی و تربیتی و نیز مراکز نیکوکاری.

### آموزش و پرورش به مثابه امر ملی

**ماده ۹۲-** در راستای ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش و تأکید بر همکاری همه ارکان و فعالان، اقدامات زیر انجام میگردد:

**الف-** به استناد بند "د" فصل هشتم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش دستگاه های اجرائی مکلفند بر اساس "برنامه تقسیم کار ملی و نقشه راه اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش" و "الگوی نظارت و نظام شاخص ها و استانداردهای ارزشیابی این سند" که ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران می رسد، نسبت به دراختیار گذاشتن امکانات و منابع خود بر اساس اعلام نیاز واحدهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش اقدام نمایند.

**پ-** سازمان مکلف است نسبت به تنظیم و اجرای سیاستهای حمایتی از خیرین مدرسه ساز و منظور نمودن معادل کمکهای تحقق یافته آنان جهت تکمیل طرح (پروژه) های نیمه تمام خیرین در بودجه سنواتی اقدام نماید، منوط به اینکه تعیین ساختگاه منطبق بر طرحهای مصوب و مبتنی بر اسناد آمایش سرزمین صورت گیرد.

### فصل ۲۰- ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی

**ماده ۹۳-** در اجرای بند ۲۰ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام میشود:

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است گزارش سنجش های عملکردی ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

### تحقیقات و پژوهش

**ماده ۹۴-** به منظور جهت دهی فعالیت های پژوهشی و فناورانه به سمت رفع نیازهای واقعی کشور و ارتقای بهره وری و افزایش اثربخشی تحقیقات و پژوهش با تأکید بر تحقیقات میان رشته ای با اولویت حوزه علوم انسانی، نظام تأمین مالی تحقیقات دولتی اعم از طرحهای پژوهشی، پایان نامه ها و رساله ها دانشگاه ها، دانشگاه فرهنگیان، پژوهشگاه ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاه های اجرائی به نحوی اصلاح میگردد که تا پایان برنامه حداقل پنجاه درصد ۵۰٪ منابع بودجه عمومی مربوط به این تحقیقات در قالب طرح های تحقیقاتی هدفمند و اولویتدار مبتنی بر نیازها، مزیت ها و آینده پژوهی تحولات علمی و فناوری مندرج در سامانه نظام ایده ها و نیازها نان و اولویت های نقشه جامع علمی کشور هزینه گردد.

آیین نامه اجرائی پژوهانه جامع این ماده ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

### آموزش

**ماده ۹۵-** در اجرای اصل سیام ۳۰ قانون اساسی و به منظور وحدت رویه و تقویت هماهنگی و همگرایی در روند توسعه آموزش عالی، پژوهش و فناوری، وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، طرح خود مشتمل بر تعیین ظرفیت کل و سهم دانشجویان به تفکیک رشته، مقطع تحصیلی و زیرنظام های آموزش عالی کشور، توزیع دانشجویان در رشته ها، مقاطع تحصیلی و نیز توسعه و ایجاد رشته ها و مقاطع تحصیلی مورد نیاز در گروه های آموزش عالی، مبتنی بر ملاحظات آمایش آموزش عالی و آمایش سرزمین را تهیه نموده و به تصویب شوراهای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی وزارتخانه های مذکور برسانند و هرساله آن را به روزرسانی نمایند.

**ماده ۹۶-** به منظور تحقق اهداف آمایش آموزش عالی، تنظیم ارتباط تحصیل و اشتغال، ارتقای پاسخگویی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهش و فناوری به نیازهای بازار کار و تقاضای اجتماعی، افزایش جذابیت تحصیل در رشته های دارای اولویت کشور حذف رشته های غیرضرور و تأمین مالی تحصیلات عالی منوط به پایش کنترل کیفی و کمی خدمات آموزشی، توسط وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان ضمن رعایت اصل سیام ۳۰ قانون اساسی از محل منابع عمومی انجام میگردد.

**الف-** سازمان مکلف است با همکاری وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آیین نامه نحوه تعیین اعتبارات دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری را بر اساس عواملی از قبیل سرانه دانشجو، عضو هیأت علمی، نرخ خدمات محلی، سرانه برون داده های علمی، میزان ارائه خدمات به دانشجویان، نوع رشته ها اعم از نظری، کاربردی و عملی و مقاطع تحصیلی ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

**ب-** به دانشجویان مستعد و ممتاز دانشگاه ها که در رشته های مورد نیاز کشور در سقف بیست درصد ظرفیت رشته محل های روزانه و بر مبنای ظرفیت سال اول برنامه پذیرش میشوند با شرط حفظ کیفیت آموزشی، کمک هزینه تحصیلی از طریق صندوق رفاه دانشجویان پرداخت میگردد.

### مرجعیت علمی

#### ماده ۹۷-

**الف-** وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند با هدف تحقق دانشگاه تمدن ساز و حکمت بنیان و زمینه سازی انجام پژوهش های مأموریت گرا و مسأله محور و پاسخگویی به نیازها و مسائل کشور، تحقق مرجعیت علمی و سرآمدی جهانی در عرصه علوم و فناوری و ارتقای شتاب علمی، در سال اول برنامه اقدامات قانونی لازم را به منظور بازنگری و اصلاح شاخص های ارزیابی، برنامه های آموزشی و پژوهشی و فناوری و آیین نامه ها و مقررات مربوط به جذب، تبدیل وضعیت، ارتقا، ترفیع و آیین نامه جامع مدیریت دانشگاه ها، نظام ارزیابی و انگیزش و نحوه ارائه خدمات موظفی اعضای هیأت علمی بر اساس رویکرد برنامه محوری از جمله مأموریت گرایی و مسأله محوری، شاگردپروری و استاد محوری انجام دهند.

**ب-** مؤسسات و مراکز پژوهشی وابسته به دستگاه های اجرایی موظفند تا پایان برنامه حداقل بیست درصد ظرفیت اولویت های پژوهشی سالانه خود و موضوعات جهاد تبیین را با ثبت در سامانه نظام ایده ها و نیازها (نان) از طریق پایان نامه ها و رساله های دانشجویی دانشجویان آن دستگاه یا دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بسیج اساتید، به انجام برسانند. موضوعات محرمانه مشمول این حکم نیست.

**ماده ۹۸-** به منظور فعال کردن قابلیت های سرزمینی و موقعیت راهبردی جمهوری اسلامی ایران و تعامل مؤثر با محیط بین المللی و منطقه ای اقدامات زیر انجام میگردد:

**الف-** در راستای ارتباط، جذب و بازگشت نخبگان و متخصصان و نقش آفرینی آنان در چرخه خدمت به کشور، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری با همکاری وزارت امور خارجه موظف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، آیین نامه اجرایی ارتباط نخبگان ایرانی خارج از کشور را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند به نحوی که تا پایان برنامه امکان تعامل مؤثر با حداقل بیست درصد ۹۰٪ از جامعه هدف فراهم شود.

ب- وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند با همکاری وزارت امور خارجه، دانشجویان خارجی را در سقف ظرفیت دانشگاه های دولتی، غیردولتی و دانشگاه آزاد اسلامی با توسعه برنامه های تبادل دانشجو و تسهیل شرایط لازم برای پذیرش، رقابتی کردن قیمتگذاری شهریه، تقویت تبادلپذیری برنامه های درسی دانشگاه های کشور با دانشگاه های خارجی هدف و تسهیل حضور در دوران تحصیل به ویژه اعطای حق اقامت به مدت تحصیل، ورود و خروج مکرر، کار پاره وقت، بیمه درمانی و خدمات بانکی به دانشجویان خارجی پذیرش نمایند.

## منابع مالی

**ماده ۹۹-** ارتقای بهره‌وری آموزش عالی و نوآوری (هدف: سهم ۷٪ فناوری‌های متوسط به بالا از GDP)

الف) تخصیص اعتبارات عمومی دانشگاه‌ها و مؤسسات موضوع ماده (۱) احکام دائمی، بر پایه شاخص‌های تخصصی وزارتخانه‌های علوم و بهداشت و موافقت‌نامه با سازمان انجام می‌شود؛ انطباق هزینه‌کرد با شاخص‌ها بر عهده رئیس دانشگاه/مؤسسه است. حاکمیت ماده (۱) احکام دائمی برقرار است.

تبصره: بودجه سالانه دانشگاه‌های وزارت علوم باید به‌گونه‌ای تنظیم شود که حداقل ۱۵٪ برای پژوهش و حداقل ۵٪ برای امور فرهنگی پیش‌بینی و ابلاغ گردد.

ب) برای تقویت تأمین مالی نوآوری، «کمک به افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی» یا «سرمایه‌گذاری مشترک با مدیریت صندوق» مصداق جزء (۲) بند «ت» ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش‌بنیان محسوب می‌شود.

پ) به‌منظور توسعه زنجیره ارزش و عبور از خام‌فروشی، صادرات مواد و محصولات معدنی، صنایع معدنی فلزی و غیرفلزی و محصولات نفتی، گازی و پتروشیمی (طبق فهرست مشترک وزارت صمت، اقتصاد، نفت و معاونت علمی و مصوب هیأت وزیران) در سراسر کشور مشمول مالیات بر درآمد و عوارض می‌شود؛ رقم قطعی عوارض هر سال تهیه و تصویب می‌گردد. همه درآمدهای این بند و حقوق ورودی ماشین‌آلات و تجهیزات خطوط تولید (صنعتی/معدنی/کشاورزی) با پیش‌بینی در بودجه و رعایت اصل ۵۳، برای اجرای قانون جهش دانش‌بنیان در اختیار معاونت علمی قرار می‌گیرد؛ ۵۰٪ منابع حتماً به افزایش سرمایه صندوق نوآوری اختصاص می‌یابد. گزارش شش‌ماهه به مجلس و سازمان الزامی است.

ت) معاونت علمی مکلف است با همکاری دستگاه‌ها و سازمان، برای تکمیل زیرساخت یکپارچه زیست‌بوم فناوری، جذب و توانمندسازی نخبگان و تسهیل دسترسی به زیرساخت‌ها (با مشارکت بخش خصوصی و ظرفیت قانون جهش)، در حوزه‌های پیشران: (۱) هوش مصنوعی، (۲) کوانتوم، (۳) زیست‌مهندسی، (۴) مواد و ساخت پیشرفته، (۵) ریزفناوری و ریزالکترونیک، (۶) فناوری‌های عصبی و علوم شناختی اقدام کند. آیین‌نامه اجرایی توسط معاونت علمی و سازمان، مصوب هیأت وزیران.

ث) وزارت صمت با همکاری معاونت علمی و بهره‌گیری از صندوق نوآوری و سایر ظرفیت‌های قانونی، سالانه حداقل ۱۰٪ از اقلام راهبردی موضوع ماده (۱) قانون جهش را با اتکا به شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و جهاد دانشگاهی (در صورت احراز توان) داخلی‌سازی کند. آیین‌نامه احراز اقلام و توان شرکت‌ها توسط صمت با همکاری معاونت علمی و سازمان، مصوب هیأت وزیران.

## فصل ۲۱ - سیاست خارجی

## دیپلماسی سیاسی - ماده ۱۰۰

وزارت امور خارجه مسؤول تحقق بند (۲۱) سیاست‌های کلی برنامه هفتم است؛ همه دستگاه‌ها در کنش‌های خارجی ملزم به هماهنگی با این وزارتخانه‌اند. وزارت خارجه باید با ظرفیت‌سازی منابع انسانی و تقویت مراکز آموزشی/پژوهشی خود، اقدامات زیر را انجام دهد:

۱) اجرای سیاست‌های کلان نظام در بعد مقابله با استکبار و رژیم صهیونیستی، حمایت از مستضعفین و فلسطین (طبق قوانین مصوب)، تقویت محور مقاومت، تقریب مذاهب و خنثی‌سازی تفرقه‌افکنی، و تبیین دیدگاه‌ها و دستاوردهای جمهوری اسلامی و اقتصاد مقاومتی در سطح فرامرزی با اولویت همسایگان و استفاده از ابزارهای نوین دیپلماسی.

۲) کنشگری فعال بین‌المللی در حوزه‌های حقوق بشر، خلع سلاح، محیط زیست، صیانت از برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز، لغو تحریم‌ها، مدیریت بحران‌های منطقه‌ای و مقابله با تروریسم و افراط‌گرایی؛ تقویت الهام‌بخشی انقلاب اسلامی. تبصره: وزارت خارجه مکلف به ارتقای نقش منطقه‌ای ایران و تقویت نظام چندقطبی از طریق روابط متوازن با کشورهای منطقه طی برنامه است.

۳) صیانت از حقوق و هویت ایرانیان خارج از کشور، تسهیل مشارکت اقتصادی/فرهنگی/علمی، تسهیل تردد و دسترسی به مشاوره حقوقی، و ارتقای شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور؛ بازنگری آیین‌نامه ظرف سه ماه و گزارش شش‌ماهه به مجلس الزامی است.

تبصره: اجرای این ماده درباره نیروهای مسلح تابع بند «الف» ماده (۱۲۰) است.

## دیپلماسی اقتصادی - ماده ۱۰۱

برای تقویت رویکرد اقتصادمحور در سیاست خارجی با اولویت همسایگان، وزارت خارجه مکلف است:

الف) ظرف ۳ ماه «طرح جامع ارتقای کارآمدی دیپلماسی اقتصادی» با تمرکز بر اقتصاد دانش‌بنیان و پیوندهای اقتصادی با همسایگان، آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین، قدرت‌های نوظهور و سازمان‌های بین‌المللی (مانند شانگهای) را با همکاری دستگاه‌ها و در قالب ستاد هماهنگی روابط اقتصادی خارجی تهیه کند.

ب) با همکاری صمت، موافقت‌نامه‌های تجارت ترجیحی/آزاد را (میان‌مدت/بلندمدت) منعقد و تعمیق کند (از جمله با اوراسیا و همسایگان).

پ) زمینه مشارکت بخش خصوصی و تعاونی را در توسعه روابط اقتصادی/تجاری خارجی با اتکا به اتاق‌های بازرگانی و تعاون فراهم آورد.

ت) برای تأسیس شرکت‌های مشترک با کشورهای هدف (بهره‌گیری از تسهیلات سند سیاست تجاری متبادله) معاضدت کند.

ث) با همکاری سازمان ملی استاندارد، توافقات دوجانبه استاندارد تدوین کند.



ج) میزان و نحوه کمک‌های توسعه‌ای به کشورهای هدف را در چهارچوب برنامه‌های عملیاتی و با تصویب هیأت وزیران تعیین نماید.

چ) تسهیل مقررات قرنطینه دامی را با همکاری دفتر قرنطینه و امنیت زیستی سازمان دامپزشکی پیگیری کند.

ح) صدور روادید تجاری و کثیرالمسافری الکترونیکی برای تجار خارجی واجد سابقه و مورد تأیید اتاق بازرگانی را تسهیل نماید.

خ) با اتکای ظرفیت سازمان‌های شانگهای، بریکس، اکو و اتحادیه اقتصادی اوراسیا، جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی ایران را از مسیر توسعه ترانزیت انرژی/کالا/مسافر/گردشگری، توسعه مکران و بندر چابهار، اتصال بنادر شمالی و جنوبی، تنوع بازارها، جذب سرمایه و فناوری، سازوکارهای ضدتحریم بانکی/بیمه‌ای (جایگزین سوئیفت)، کشت فراسرزمینی و امنیت غذایی، حقابه‌ها، اتصال شبکه‌های انرژی همسایگان، ترویج گردشگری سلامت/زیارتی/علمی، تجارت فناوری و خدمات فنی-مهندسی و سوآپ انرژی ارتقا دهد؛ با همکاری گسترده دستگاه‌ها و بخش غیردولتی.

گزارش شش‌ماهه به مجلس الزامی است.

## فصل ۲۲ - دفاعی و امنیتی

### ماده ۱۰۲ - تقویت بنیه دفاعی، هم‌افزایی صنعتی و ارتقای سرمایه انسانی

الف) دولت مکلف است حداقل ۵٪ منابع بودجه عمومی و درآمدهای اختصاصی را به ردیف‌های «تقویت بنیه دفاعی» اختصاص دهد (غیرقابل کاهش در طول برنامه). تأمین این اعتبارات ۱۰۰٪ الزامی است؛ در صورت عدم امکان، بنا به درخواست ستاد کل، معادل ریالی نفت خام/میعانات در خزانه لحاظ می‌شود. نیروهای مسلح مجازند سهم نفت/میعانات خود را برای تولید فرآورده در پالایشگاه‌ها/پتروشیمی‌ها به کار گیرند.

ب) وزارت دفاع باید سرریز فناوری دفاعی را با مشارکت بخش خصوصی/تعاونی/عمومی و بهره‌گیری از دانشگاه‌ها و پارک‌ها به صنایع هوایی، دریایی، انرژی، خودرو، میکروالکترونیک، معدن، کشاورزی و خدمات منتقل کند؛ الزامات دومنظوره‌سازی را از طریق کارگروه مشترک و شرکت‌های سرمایه‌گذاری مشترک سامان دهد. آیین‌نامه مشترک با صمت، معاونت علمی و سازمان، با تأیید ستاد کل؛ رعایت ملاحظات حفاظتی الزامی است.

پ) وزارت صمت مکلف است به درخواست ستاد کل، مجوز بهره‌برداری از معادن در پادگان‌های تحت مالکیت نیروهای مسلح را با رعایت قوانین و اصل ۴۴ صادر کند؛ آیین‌نامه حقوق دولتی و فرایند بهره‌برداری با همکاری ستاد کل و سازمان، مصوب هیأت وزیران.

ت) ستاد کل با تأمین منابع پایدار دولتی، متوسط خدمت سربازی را به ۱۴ ماه (با آموزش) کاهش دهد، جایگزین‌های عضویتی را توسعه دهد و وضعیت مشمولان غایب و دانشجویان واجد شرایط خارج از کشور را وفق قانون تعیین تکلیف کند.

**تبصره ۱:** مشمولان بالای ۳۵ سال با حداقل دو فرزند و غیرغایب معافند.

**تبصره ۲:** ادامه تحصیل خارج از کشور طبق دستورالعمل مشترک ستاد کل، وزارتخانه‌های علوم و بهداشت و شورای عالی حوزه‌ها مجاز است.

ث) دولت برای اعتلای بسیج، منابع اجرای مأموریت‌های: جذب و سازماندهی تا بسیج ده‌ها میلیونی، مقابله با جنگ نرم، ترویج سبک زندگی ایرانی-اسلامی و کاهش آسیب‌های اجتماعی، ارتقای نقش بسیج اقشار و متخصصین و برنامه‌های امنیت مردمی، هسته‌های علمی و شرکت‌های دانش‌بنیان، راهیان نور/پیشرفت، و بسیج سازندگی را تأمین کند؛ گزارش شش‌ماهه به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس الزامی است.

ج) دولت با ستاد کل و در سقف بودجه مصوب: ۱) بدهی آب/برق/گاز رده‌ها (جز منازل سازمانی) را تسویه جمعی خرجی کند؛ آیین‌نامه صرفه‌جویی انرژی ظرف ۳ ماه. ۲) زیرساخت‌های نظامی، فرهنگی و رفاهی نیروی دریایی ارتش در مکران و تأسیسات منطقه یکم در جاسک را پشتیبانی کند؛ ۳) فرودگاه‌های نظامی مشترک را تجهیز و ارتقا دهد؛ ۴) از صنعت هوافضا و خدمات فضاپایه پشتیبانی کند؛ ۵) وجوه کسرشده کمک‌هزینه مسکن کارکنان ساکن منازل سازمانی را به خزانه واریز و معادل آن را به ردیف نگهداشت همان منازل تخصیص دهد؛ ۶) برای احداث رده‌های بسیج تا سطح حوزه‌های مقاومت و تجهیزات دفاعی/امنیتی اقدام نماید.

### ماده ۱۰۳ - پدافند غیرعامل، امنیت سایبری و تاب‌آوری زیرساخت‌ها

الف) وزارت ارتباطات با همکاری وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه و سازمان پدافند غیرعامل و استفاده از شرکت‌های دارای گواهی ممیزی امن، خدمات امن‌سازی، ارزیابی و رتبه‌بندی سالانه امنیت سایبری دستگاه‌های اجرایی را طبق ضوابط کارگروه دائمی پدافند غیرعامل انجام و به سه قوه گزارش دهد.

ب) وزارت ارتباطات با همکاری دستگاه‌های امنیتی، شکل‌گیری «کارورهای امنیت» صلاحیت‌دار برای ارائه خدمات امنیت سایبری به بخش دولتی و غیردولتی را تمهید کند.

پ) دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، «سند راهبردی امنیت» و «طرح جامع پایش اطلاعاتی کشور» با رویکرد مقابله با بیوتروریسم، ناامنی و تهدیدات را تا پایان سال اول برای تصویب به شورا ارائه کند.

تبصره ۱ و ۲: سازمان مکلف است منابع ارزی برنامه‌های مصوب وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه را طی برنامه به حداقل سطح سال ۱۴۰۱ یا بالاتر تضمین کند.

ت) نهادهای نظامی/انتظامی مرزی موظف به ایجاد دسترسی وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه به داده‌های سامانه‌های مرزی و امکان استقرار سامانه‌های اختصاصی‌اند؛ دستورالعمل تبادل اطلاعات ظرف ۶ ماه توسط شورای امنیت کشور ابلاغ می‌شود.

ث) فراجا مکلف است تا پایان سال اول، ثبت داده مکانی و تصویربرداری مأموریت‌های عملیاتی (با رعایت حریم خصوصی) از طریق دوربین‌های لباس/خودرو/اماکن را اجرا و داده‌ها را حداقل ۶ ماه نگهداری و دسترسی قضایی فراهم کند.

تبصره: تصویربرداری از جرائم منافی عفت ممنوع و در صورت وقوع باید فوراً احیا شود؛ استثنای قانونی برای موارد ضروری برقرار است.

ج) همه دستگاه‌ها موظف‌اند برای پیشگیری از حوادث و افزایش تاب‌آوری زیرساخت‌ها، «معاینه فنی سالانه ایمنی» ساختمان‌های حیاتی/حساس/مهم را توسط شرکت‌های واجد صلاحیت انجام دهند؛ وزارت کشور سالانه به مجلس گزارش می‌دهد.

چ) همکاری همه دستگاه‌ها با مرکز ملی فضای مجازی برای ارتقای قدرت سایبری و صیانت از امنیت فضای مجازی الزامی است.

ح) برای ارتقای امنیت عمومی و معیشت کارکنان فراجا: ۱) احداث/تکمیل/بازسازی پاسگاه‌ها و کلانتری‌ها با درج اعتبار در بودجه سنواتی؛ ۲) فراهم‌سازی دسترسی برخط فراجا به بانک‌های اطلاعاتی مأموریتی (با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و حریم خصوصی).

خ) شهرداری‌ها و وزارت راه سامانه‌های نظارتی و مراقبتی هوشمند معابر و جاده‌ها را نصب/نگهداری/به‌روزرسانی و دسترسی برخط آن را به فراجا ارائه می‌کنند؛ هزینه‌های شهری از سهم جرایم رانندگی پس از گردش خزانه تأمین می‌شود.

### فصل ۲۳- اصلاح نظام اداری

ماده ۱۰۴- در اجرای بند ۲۵ سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

اهداف کمی سنج‌های عملکردی اصلاح نظام اداری

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
بازطراحی و اصلاح روش‌های انجام کار	درصد	۶۵
کاهش مجموع کارکنان دستگاه‌های اجرایی	درصد	۱۵
کاهش ساختمان‌ها و فضاهای اداری دولتی به استثنای مدارس دولتی	درصد	۵
واگذاری وظایف و اختیارات قابل‌واگذاری به سطوح استانی و شهرستانی	درصد	۷۵
انجام کلیه معاملات دولت به‌صورت الکترونیکی	درصد	۱۰۰
ارائه کلیه خدمات دولت به شهروندان به‌صورت الکترونیکی	درصد	۱۰۰
بهبود رتبه کشور در شاخص توسعه دولت الکترونیکی	رتبه	۷۵

سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است گزارش سنج‌های عملکردی اصلاح نظام اداری را سالانه به مجلس ارسال نماید.

### ساختار دولت

**ماده ۱۰۵-** به منظور ارتقای بهره‌وری نظام اداری کاهش هزینه‌های جاری و چابک‌سازی، هوشمندسازی، و متناسب‌سازی اندازه دولت، مبتنی بر نقش دولت در سیاستگذاری و تنظیم‌گری و کاهش تصدیگری اقدامات زیر انجام شود:

**الف-دستگاه‌های اجرائی مکلفند** با رعایت موارد مذکور در این بند، ساختار سازمانی خود را بازطراحی و تا پایان سال سوم برنامه به تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور برسانند به نحوی که هر سال، حداقل به میزان پنج درصد از واحدهای سازمانی کاهش یابد. سازمان اداری و استخدامی کشور موظف است گزارش عملکرد اجرای این بند را به تفکیک دستگاه‌های اجرائی به صورت فصلی به رئیس‌جمهور و مجلس ارائه دهد.

۱- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است تا پایان سال اول برنامه، فعالیتها و وظایف خارج از مأموریت‌های ذاتی دستگاه‌های اجرائی و تشکیلات موازی و غیرضرور را شناسایی نماید و پیشنهاد حذف آنها را جهت تصویب به شورا یعالی اداری ارائه نماید

۲- فرایندهای ارائه خدمات با تمرکز بر نتیجه‌گرایی و رعایت کیفیت و دسترسی عادلانه اصلاح و کوتاه شود.

۳- ایجاد هرگونه دستگاه اجرائی توسط دولت بجز از طریق ادغام یا تجمیع ممنوع است.

### سرمایه انسانی دولت

**ماده ۱۰۶-** برای ارتقای بهره‌وری و انگیزه کارکنان دولت، ساماندهی جذب و توسعه کیفی نیروی انسانی اقدامات زیر انجام می‌شود:

**الف)** جذب و بکارگیری نیرو فقط از طریق سامانه یکپارچه نظام اداری و با مجوز سازمان برنامه و سازمان اداری و استخدامی مجاز است؛ اختیارات دستگاه‌ها در این زمینه موقوف‌الاجراست.

**ب۱)** انتقال کارکنان جدید فقط درون همان شهرستان و با حفظ حقوق ممکن است.

**ب۲)** کارکنان قراردادی از نظر انتقال و مأموریت همانند رسمی و پیمانی‌اند.

**تبصره:** انتقال قراردادی‌ها منوط به داشتن شناسه و موافقت مبدأ و مقصد است.

**ب۳)** دولت می‌تواند برای عدالت پرداخت و نگهداشت نیروها، فوق‌العاده خاص برقرار کند.

**پ)** مرکز آموزش مدیریت دولتی موظف به ایجاد سامانه نظارت و ارزیابی آموزش کارکنان دولت ظرف سه ماه است.

**ت)** سازمان اداری و استخدامی باید با همکاری دستگاه‌ها، نیازسنجی آموزشی و طراحی پودمان‌های توسعه مدیران را انجام دهد؛ صدور مدرک معادل ممنوع است.

**تبصره:** بندهای فوق شامل نهادهای عالی نظام، نیروهای مسلح و صداوسیما نیست.

**ث)** دولت موظف است مشاغل آتش‌نشانی و پرتوکاری را سخت و زیان‌آور محسوب کند..

### هوشمندسازی و دولت الکترونیک

**ماده ۱۰۷-** به منظور تحقق دولت الکترونیک و هوشمندسازی، دستگاه‌های اجرایی موظفند با رعایت قوانین مدیریت داده‌ها و تسهیل مجوزها اقدامات زیر را اجرا کنند:

الف) کلیه مراکز داده اصلی و پشتیبان خود را به زیرساخت یکپارچه ابری دولت هوشمند متصل کنند. آیین نامه نحوه اتصال و انتقال داده ها توسط وزارت ارتباطات با همکاری وزارت اطلاعات تدوین و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

**تبصره ۱:** وزارت ارتباطات باید تا پایان سال اول برنامه با مدل مشارکت عمومی-خصوصی زیرساخت ابری را ایجاد و استقرار دهد.

**تبصره ۲:** وزارت اطلاعات، نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی از شمول این بند مستثنی اند.

ب) سازمان اداری و استخدامی موظف است با تجمیع واحدهای فناوری اطلاعات، امنیت، تحول اداری و تحقیق و توسعه، «مرکز نوآوری، هوشمندسازی و امنیت» را متناسب با مأموریت هر دستگاه تا پایان سال اول برنامه ایجاد کند.

تبصره: آیین نامه اجرایی شامل شرح وظایف و ساختار تشکیلاتی و نحوه نظارت به تصویب هیأت وزیران می رسد.

پ) دستگاه ها باید ظرف یک سال برنامه عملیاتی برای چرخه هوشمندسازی، اصلاح فرآیندها و حکمرانی داده محور تهیه و اجرا کنند.

ت) موظفند سامانه های موازی را حذف و سامانه های مشترک ستادی طراحی و راهبری کنند.

**تبصره:** ایجاد سامانه ملی جدید فقط با مجوز وزارت ارتباطات و رعایت قانون مدیریت داده ها مجاز است. وزارتخانه موظف به پاسخ در یک ماه است؛ در صورت سکوت یا تأخیر، دستگاه مجاز به اقدام است و عدم پاسخ تخلف محسوب می شود.

ث) اقدامات لازم برای ارتقای شاخص های ملی و بین المللی دولت هوشمند با توجه به معیارهای بومی و قوانین داده ای باید اجرا شود. وزارت ارتباطات با همکاری سازمان اداری و استخدامی دستورالعمل های مربوط را ابلاغ می کند.

ج) خدمات دستگاه ها باید تا پایان سال اول برنامه به صورت برخط، امن و غیرحضوری ارائه شود و هر سال حداقل ۲۰٪ از خدمات الکترونیکی از طریق «پنجره ملی خدمات دولت هوشمند» بدون دخالت انسانی انجام گیرد.

**تبصره:** سازمان ثبت احوال مکلف به ایجاد پایگاه ملی هویت برای شناسایی افراد و خانوار است.

چ) دستگاه های متولی پایگاه های اطلاعاتی پایه باید تا پایان سال اول آن ها را تکمیل و از سال دوم، تبادل داده و پاسخ استعلام ها را برخط انجام دهند. گزارش سالانه تحقق این بند باید به مجلس ارائه شود.

ح) ظرف یک سال از اجرای قانون، دریافت دستی مدارک مرتبط با پایگاه های داده پایه یا الزام کاربران به بارگذاری آن ممنوع است.

خ) برای افزایش بهره وری و سهم اقتصاد دیجیتال، وزارتخانه ها، سازمان اداری و استخدامی، بانک مرکزی، محیط زیست و معاونت علمی باید تا پایان سال اول برنامه، برنامه تحول دیجیتال خود را با طرح های پیشران و سازوکارهای مالی تدوین و به تصویب هیأت وزیران برسانند.

**تبصره:** سازمان نظام صنفی رایانه ای می تواند طرح های پیشنهادی تحول دیجیتال و ارتقای بهره وری را ارائه دهد و دستگاه ها موظف به لحاظ آن در برنامه های خود هستند.

**ماده ۱۰۸-** قوه قضائیه موظف است در راستای توسعه هوشمندسازی اقدامات زیر را انجام دهد:

الف) مزایده‌های اجرای احکام، ثبت و تصفیه ورشکستگی باید از طریق «سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)» برگزار شود. وزارت صمت باید امکان برگزاری مزایده‌ها را فراهم کند. کلیه اموال جز اموال فاسدشدنی باید از این طریق فروخته شود. شرکت‌کنندگان باید ۱۰٪ بهای مال را به صورت تضمین نقدی بپردازند که در صورت عدم پرداخت مابقی، ضبط می‌شود. دستورالعمل تضامین جایگزین ظرف سه ماه به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد. ستاد مبارزه با مواد مخدر نیز مکلف است مزایده اموال مرتبط را از همین طریق انجام دهد. وزارت دادگستری باید هر شش ماه گزارش عملکرد را به مجلس ارائه دهد. ب) با ایجاد زیرساخت لازم، کلیه اسناد مالکیت (به جز وسایل نقلیه) به صورت الکترونیکی و در پایگاه ملی اسناد و املاک و حدنگاری صادر شود. سند در سامانه ابلاغ قوه قضائیه به مالک ارسال و شناسه یکتا از طریق پیامک اعلام می‌شود.

پ) احراز هویت برای دریافت خدمات ثبتی از دفاتر رسمی و ثبت شرکت‌ها تنها از طریق گواهی امضای الکترونیکی مجاز است. اتباع خارجی فاقد حساب ثنا، زندانیان و خدمات خارج از کشور مستثنی‌اند.

**ماده ۱۰۹-** مراجع غیرقضایی که تصمیماتشان باید به ذی‌نفع ابلاغ شود (از جمله تعزیرات، هیأت‌های مالیاتی، تأمین اجتماعی، کارگر و کارفرما، و کمیسیون‌های شهرداری و زمین شهری) مکلفند از ابتدای سال دوم برنامه، ابلاغ‌ها را از طریق سامانه ابلاغ الکترونیکی قضایی (ثنا) انجام دهند، مشروط بر اینکه فرد حساب کاربری داشته باشد. در غیر این صورت، ابلاغ به روش سنتی انجام می‌شود. قوه قضائیه باید امکان استفاده از سامانه برای این مراجع را فراهم کند و وزارت دادگستری موظف است هر شش ماه گزارش اجرای این ماده را به مجلس ارائه دهد.

### ارزیابی عملکرد و ارتقای رقابت پذیری

**ماده ۱۱۰-** مطابق مصوبه هیأت وزیران که ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون ابلاغ می‌شود، وزارتخانه‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و تمام دستگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات (آموزشی، درمانی، کشاورزی، بانکی، مالیاتی، ثبت احوال و...) به تفکیک ملی و استانی، بر اساس شاخص‌های کیفیت، قیمت تمام‌شده، سرعت، میزان الکترونیکی بودن خدمات و رضایت مردمی، سالانه ارزیابی و رتبه‌بندی می‌شوند. گزارش نتایج تا پایان خرداد سال بعد به رئیس‌جمهور و عموم مردم اعلام می‌شود. ده درصد برتر مشمول تشویق و ده درصد انتهایی مشمول برخورد انضباطی خواهند بود.

### نظام بهره‌وری

**ماده ۱۱۱-** برای تحقق سهم ۳۵٪ رشد بهره‌وری در رشد اقتصادی هدف (۸٪)، دولت مکلف است ظرف شش ماه شاخص‌های کمی و کیفی بهره‌وری را تدوین و به تصویب شورای عالی راهبری برنامه برساند و هر سال به مجلس گزارش دهد. همچنین باید طرح «نظام ملی بهره‌وری» شامل هدف‌گذاری، تقسیم کار ملی و استانی و نظام سنجش بهره‌وری خدمات کلیدی را تهیه کند تا در پایان اجرای برنامه، شاخص بهره‌وری خدمات دولتی حداقل ۱۰٪ افزایش یابد. دولت با استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان و معاونت علمی ریاست‌جمهوری، باید دستورالعمل‌های مشارکت و تسهیم منافع آنان در ارتقای بهره‌وری را تا پایان سال اول تدوین و گزارش آن را سالانه به مجلس ارائه نماید.

### فصل ۲۴- تحول قضائی و حقوقی



**ماده ۱۱۲-** در اجرای بند ۲۶ سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام میشود:

اهداف کمی سنجه های عملکردی تحول قضائی و حقوقی وزارت دادگستری مکلف است گزارش سنجه های عملکردی تحول قضائی و حقوقی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

**ماده ۱۱۳-** به منظور تسهیل رسیدگی قضایی و کاهش اختلافات مردمی، قوه قضائیه و وزارت دادگستری با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی مکلف به اجرای اقدامات زیرند:

(الف) تا پایان سال دوم، فرآیندهایی مانند ارجاع پرونده، تعیین وقت و انتخاب کارشناس با بهره گیری از فناوری های نوین از جمله هوش مصنوعی و با حفظ مسئولیت قاضی انجام شود.

(ب) تا پایان برنامه، کلیه پرونده های قضایی به صورت الکترونیکی جایگزین پرونده های کاغذی شوند.

(پ) سامانه استعلامات مالی قوه قضائیه (سهم) برای استعلام برخط وضعیت مالی مدعیان اعسار یا محکومان راه اندازی شود. دستگاه ها موظف به ارائه برخط اطلاعات اموال اشخاص به قوه قضائیه هستند.

(ت) سامانه «شفافیت عملکرد وکلا و کارشناسان رسمی» تا پایان سال اول برنامه راه اندازی شود تا اطلاعات کاری، تخلفات و رضایت سنجی موکلان شفاف شود. در صورت گزارش بیش از پنج تخلف، دادستان کانون مربوط موظف به پیگیری قضایی است.

(ث) سازمان ثبت احوال مکلف است از ابتدای سال دوم، گواهی انحصار وراثت را بدون نیاز به درخواست وراثت و بر اساس داده های ثبتی ظرف بیست روز صادر و به نهادهای مرتبط ارسال کند. این گواهی قابل اعتراض در هیأت حل اختلاف و سپس دادگاه صالح است. آیین نامه اجرایی ظرف سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران میرسد.

(ج) قوه قضائیه موظف است تا پایان سال اول، متون نمونه و پایگاه جامع وکالت نامه ها و قراردادهای صلح را ایجاد کند تا استعلام و طبقه بندی آنها تسهیل شود.

(چ) در راستای گسترش داورى، میانجیگری و صلح، قوه قضائیه با استفاده از ظرفیت های مردمی و بدون تحمیل هزینه عمومی، اقدامات زیر را انجام دهد:

توسعه روش های جایگزین دادرسی مانند داورى و میانجیگری.

ایجاد «حساب خیریه صلح» نزد خزانه برای دریافت کمک ها و هدایا جهت ترویج صلح و سازش با نظارت رئیس قوه قضائیه. (ح) دولت موظف است در سال اول، سهم بودجه قوه قضائیه از درآمدهای عمومی را ۳۰٪ نسبت به سال ۱۴۰۲ افزایش دهد و این رقم مبنای بودجه سال های بعد باشد.

(خ) قوه قضائیه باید سامانه خودکاربری عمومی برای پیگیری الکترونیکی دادخواست ها و شکواییه ها تا پایان سال اول ایجاد کند.

(د) در تصادفات منجر به صدمات غیرعمدی (به جز موارد کیفری سنگین)، نیروی انتظامی موظف به تعیین علت حادثه و ارجاع به پزشکی قانونی است. در صورت عدم اعتراض ظرف یک هفته، بیمه یا صندوق خسارت‌های بدنی موظف به پرداخت خسارت ظرف بیست روز بدون نیاز به رأی دادگاه است. در صورت اعتراض، پرونده به مرجع قضایی ارجاع می‌شود.

(ذ) قوه قضائیه با همکاری وزارتخانه‌های دادگستری و خارجه موظف است در زمینه جرائم بین‌المللی علیه بشریت و جنایات کشورهای غربی اقدامات حقوقی لازم را انجام دهد.

(ر) ارجاع دאوری درباره اموال دولتی و عمومی تنها با رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی و استعلام مالکیت معتبر است؛ در غیر این صورت رأی داور بی‌اعتبار است.

(ز) دولت مکلف است اموال نامشروع مشمول اصل ۴۹ قانون اساسی را شناسایی، گزارش و برای استرداد اموال خارج‌شده از کشور از طریق مراجع بین‌المللی اقدام نماید.

**ماده ۱۱۴-** برای صیانت از حقوق مردم و تسهیل خدمات ثبتی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف به اقدامات زیر است: الف) تا پایان سال اول، سامانه خودکاربری اجرای مفاد اسناد رسمی را راه‌اندازی کند تا ثبت و پیگیری درخواست‌ها، صدور اجرائیه و بازداشت املاک به صورت برخط و بدون مداخله انسانی انجام شود.

**تبصره:** همه دستگاه‌های دارنده داده‌های مرتبط باید اطلاعات لازم را برخط در اختیار سامانه قرار دهند.

ب) سامانه جامع املاک و اسناد را به گونه‌ای اصلاح کند که تمام حقوق و تعهدات ملکی، وقایع و آرای قضایی به صورت برخط ثبت و قابل استعلام باشد.

**تبصره:** پس از سال اول برنامه، در صورت عدم پاسخ دستگاه‌های ذی‌ربط درباره مطالبات، دفاتر اسناد مجاز به ثبت سند بدون پرداخت مطالبات‌اند و مسئولیتی در قبال آن ندارند. همچنین باید امکان پرداخت این مطالبات از طریق سامانه ثبت فراهم شود.

پ) به منظور تسریع اجرای قانون کاداستر، مجوز کارگزاری‌های فنی و حقوقی صادر شود.

ت) وزارت ارتباطات با همکاری نهادهای مرتبط موظف است امکان استعلام برخط اطلاعات وسایل نقلیه و اهلیت معاملاتی اشخاص را برای پلتفرم‌های خصوصی فراهم کند. پلیس نیز باید امکان ثبت معامله پیش از تعویض پلاک را در این بستر ایجاد نماید. آیین‌نامه مربوط به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

**ماده ۱۱۵-** برای کاهش اطاله دادرسی و ارتقای خدمات پزشکی قانونی:

الف) سازمان پزشکی قانونی موظف است تا پایان سال اول، سامانه الکترونیک یکپارچه خدمات و پاسخ‌دهی برخط به مراجع قضایی و انتظامی را ایجاد کند. همه دستگاه‌های مرتبط موظف به تبادل آنلاین داده‌ها هستند.

ب) این سازمان می‌تواند با رعایت موازین شرعی، بخشی از خدمات خود را به گروه‌های پزشکی معتمد از میان کارکنان دولت یا افراد واجد صلاحیت واگذار کند.

پ) مجاز است پزشکان امریه یا طرحی را پس از پایان خدمت، با رعایت مجوزها و به صورت رقابتی، به ویژه برای مناطق محروم جذب نماید.

ت) وزارت بهداشت موظف است ظرفیت آموزش پزشکی قانونی را در آزمون سراسری افزایش دهد تا نیاز این حوزه، خصوصاً در مناطق محروم، تأمین گردد.

#### ماده ۱۱۶-

الف) اولویت عفو/تخفیف برای زندانیانی که در حبس دستاورد جدی داشته‌اند: حفظ کل قرآن و نهج‌البلاغه، اخذ کارشناسی‌ارشد به بالا، یا مشارکت فعال فرهنگی. پیام روشن: تشویق اصلاح‌پذیری واقعی، نه امتیاز صوری.

ب) اختیارات اجرایی (اداری/مالی) قوه قضائیه، منطبق با اصول ۱۵۷، ۱۵۸ و ۱۶۰ و در سقف اعتبارات و اصل ۵۳، بر عهده رئیس قوه است؛ یعنی تمرکز پاسخگویی و انسجام هزینه‌کرد.

پ) برای عدالت پرداخت در خانواده قضایی-نظارتی، سازمان بازرسی ظرف ۶ ماه دستورالعمل تبصره ماده ۷ قانون استخدامی خودش را تدوین و به تأیید رئیس قوه می‌رساند.

ت) برای صیانت از اموال عمومی، «فوق‌العاده سمت تخصصی حقوقی/حمایت قضایی و مشوق‌ها» تعریف می‌شود؛ دستورالعمل با محور کارآمدی و صیانت داری عمومی توسط معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری (با همکاری دستگاه‌ها) تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

#### ماده ۱۱۷ - ساماندهی حقوقی دستگاه‌ها

الف) معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری مکلف است طی ۶ ماه «سامانه جامع برخط، خودکاربر و رایگان» برای مراجع اختصاصی اداری ایجاد کند: اصول دادرسی منصفانه، ثبت شکایت، ابلاغ آرا، و عضویت یک کارشناس حقوقی (جز مراجعی که قاضی عضو دارند). هدف: شفافیت و وحدت رویه؛ پایان پراکندگی و سردرگمی ارباب‌رجوع.

ب) اختلافات میان دستگاه‌های قوه مجریه ذیل اصل ۱۳۴ داخل دولت حل‌وفصل می‌شود. امتناع از اجرا؟ سازمان برنامه رقم را از بودجه سال بعد دستگاه مقصر کسر و به ذی‌نفع اضافه می‌کند؛ برای شرکت‌های دولتی/بانک‌ها، خزانه یا بانک مرکزی از حسابشان اقدام می‌کند. ارجاع به قوه قضائیه فقط با تصویب هیأت وزیران. (دعای کیفری مستثناست).

پ) اگر آرای قضایی نسبت به اموال دولت مشمول ماده ۴۷۷ آیین دادرسی کیفری باشد، معاون حقوقی رئیس‌جمهور می‌تواند موضوع را به مراجع ذی‌ربط منعکس کند؛ سازوکار صیانت از منافع عمومی در آرای خلاف بین.

#### ماده ۱۱۸ - ساختار راهبری برنامه

الف) تشکیل «شورای عالی راهبری برنامه» به ریاست معاون اول؛ دبیر: رئیس سازمان برنامه. ترکیب: وزرای رؤسای کمیسیون‌های دائمی هیأت دولت، وزیر اقتصاد، و یک ناظر از کمیسیون برنامه و بودجه مجلس. جلسات حداقل ماهانه؛ تصمیمات با اکثریت مطلق و تأیید رئیس‌جمهور نافذ.

دو ناظر برای هر دستگاه اصلی بودجه‌بگیر:

ناظر مالی (با پیشنهاد وزیر اقتصاد) و ناظر اجرایی (با پیشنهاد سازمان) از افراد مورد وثوق؛ مأموریت یک ساله غیر قابل تمدید. تکلیف: گزارش شش ماهه به دبیرخانه درباره تحقق مأموریت ها و موانع. مسئول صحت گزارش با خود ناظر؛ خلاف گویی = تخلف/جرم.

شورا مکلف است هر شهریور گزارش عملکرد اجرای قانون (گذشته و برنامه سال بعد + سند پشتیبان بودجه و سنجه ها) را به مجلس بدهد؛ کمیسیون ها ظرف مهلت مقرر بررسی و پیش از بودجه سالانه، گزارش تفکیکی عملکرد دولت ارائه می شود. (ب) دولت باید ظرف ۶ ماه، «برنامه تأمین مالی پنج ساله» اجرای احکام برنامه را (به تفکیک سال) به تصویب شورا رسانده و به مجلس تقدیم کند. جدول «منابع اجرای احکام برنامه» هر سال در بودجه می آید و تحقق آن در گزارش سالانه تبصره ۲ بند «الف» اعلام می شود. پیام شفاف: بدون پشتوانه مالی، برنامه فقط روی کاغذ است.

### ماده ۱۱۹ - تکالیف سیاستی و برنامه ای تا یک سال

دولت مکلف است با محور «نهاد پیشران» و تعیین تکلیف حکمرانی مناطق آزاد/ویژه، بسته کامل سیاست های اقتصادی-حکمرانی را تدوین کند؛ از جمله:

جدول کمی و روش های تجهیز منابع برای رشد (۸٪، ۲) برنامه رفع ناترازی های کلان، (۳) سهم بخش خصوصی و تعاونی در رشد، (۴) الزامات رشد < ۲۵٪ صادرات غیرنفتی، (۵) رشد تشکیل سرمایه و تراز تجاری، (۶) پیشرانی اقتصاد دانش بنیان و صادرات های تک، (۷) ارتقای عدالت اجتماعی، (۸) سهم ببری عادلانه در زنجیره تولید تا مصرف، (۹) رفع تبعیض در بهره مندی از منابع عمومی، (۱۰) عدالت مالیاتی، (۱۱) تأمین مالی خرد، (۱۲) فرصت برابر در استخدام و مناصب، (۱۳) کاهش ناترازی تجاری غیرنفتی، (۱۴) کاهش ناترازی حساب سرمایه، (۱۵) حکمرانی ریال، (۱۶) مهار سوداگری ارز/مدیریت انتظارات، (۱۷) تعیین تکلیف بدهی های دولت به تأمین اجتماعی/شهرداری ها/قرارگاه و...، (۱۸) شفاف سازی درآمد/هزینه شرکت ملی نفت، (۱۹) نقشه جامع رسوخ چهار فناوری پیشران (ICT، زیستی، نانو/ریزفناوری، انرژی های نو)، (۲۰) تکمیل جداول وضع موجود/سالانه/انتهای برنامه، (۲۱) سیاست توسعه دریامحور و ترانزیت/حمل و نقل ترکیبی، (۲۲) سند جامع آموزش های مهارتی مبتنی بر آمایش و آینده مشاغل، (۲۳) بسته ارتقای علوم انسانی/اجتماعی/هنر (بازنگری برنامه ها، محتوا، تقاضامحوری پایان نامه ها، نظریه پردازی بومی، پیوست شغلی، بورس نخبگان، تأمین نیروی انسانی توانمند)، (۲۴) ارتقای سطح علمی ضابطان قضایی، (۲۵) تعیین طرح های پیشران (هوایی، طراحی/ساخت هواپیما، دالان های ترانزیت شمال-جنوب و کریدورهای ریلی/جاده ای، هم افزایی صنعت/معدن/مسکن)، (۲۶) برنامه ثبات قیمتی و ارزی و تکریمی کردن تورم.

**تبصره:** سازمان برنامه باید گزارش ماهانه پیشرفت این ماده را به مجلس بفرستد؛ یعنی بهانه «عدم اطلاع» پذیرفته نیست.

### ماده ۱۲۰ - احکام پایانی و زمان بندی

**الف)** شمول قانون بر دستگاه های تحت نظر رهبری، منوط به اذن معظم له.

**ب)** آیین نامه های بی زمان بندی مشخص، حداکثر ظرف ۶ ماه تهیه و تصویب شود؛

برنامه ها/دستورالعمل ها/سامانه های دیجیتال بی زمان بندی نیز تا پایان ۱۴۰۳ باید ابلاغ شوند.

پ) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱۳۸۰) در طول اجرای برنامه تنفیذ؛ دولت ظرف ۶ ماه برای تعیین تکلیف نهایی آن اقدام کند.

ت) از ابتدای ۱۴۰۳ تا زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون، برنامه ششم معتبر است.

تصویب و تأیید: قانون (۱۲۰ ماده) در ۱/۳/۱۴۰۳ تصویب مجلس و در ۲/۴/۱۴۰۳ با اصلاحات محدود توسط مجمع تشخیص موافق مصلحت شناخته شد.



## ❖ فصل دوم: نکات مهم قانون برنامه هفتم توسعه تالیف ایران عرضه

- ۱- دستگاه های اجرایی: وزارتخانه ها موسسات دولتی و شرکت های دولتی از جمله شرکت هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است.
- ۲- به دولت اجازه داده می شود به منظور تسویه بدهی های خود و شرکت ملی نفت ایران به صندوق توسعه ملی از طریق وزارت نفت بدون واگذاری مالکیت و حاکمیت و بدون بنگاه داری نسبت به عقد قرارداد با این صندوق در زمینه اکتشاف توسعه استخراج، تولید، فروش و صادرات نفت و گاز با اولویت میادین جدید با مشترک اقدام نماید.
- ۳- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و مراجع یا هیأت های امنای ذی صلاح مکلف است آیین نامه اجرائی مربوط شامل ساز و کار اجرایی و تلفیق فهرست افرادی که صورت مزد و حقوق آنها توسط کارفرمایان اظهار شده را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.
- ۴- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی از ابتدای سال دوم برنامه با راه اندازی سامانه دفاتر تجاری به جای مهر و موم (پلمب) دفاتر تجاری موضوع مواد (۶) تا (۱۴) قانون تجارت به صورت الکترونیکی اقدام نماید.
- ۵- تسهیلات بانکی اعطایی به کسب و کارهای خرد خانگی و کارگاه های خرد به صورت قرض الحسنه و در مورد کارگاه های کوچک به صورت تسهیلات ارزان قیمت است.
- ۶- وزیر امور اقتصادی و دارایی مسئول اجرای برنامه افزایش سرمایه و بهبود نسبت کفایت سرمایه بانک های دولتی است و بانک مرکزی مسئولیت نظارت بر حسن اجرای برنامه مذکور را برعهده دارد.
- ۷- چنانچه شاکی به موجب رأی قطعی دادگاه متضرر شناخته شود خسارات وارد شده در حدود مقرر در قانون و حکم دادگاه صرفاً به صورت مالی توسط بانک مرکزی جبران می شود. چنانچه خسارت، مستند به قصور یا تقصیر افراد باشد بانک مرکزی موظف است از طریق مراجع قانونی علیه افراد دخیل در ایجاد خسارت اقامه دعوی نماید.
- ۸- صندوق ضمانت سپرده ها موظف است سپرده های تضمین شده سپرده گذاران در بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در حال گزیر را پس از اعلام شورای پول و اعتبار پرداخت نماید.
- ۹- اعطای اعتبار جدید توسط بانک مرکزی به بانکها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی بدون دریافت وثیقه ممنوع است نوع و میزان وثایق قابل پذیرش توسط شورای پول و اعتبار تعیین می شود
- ۱۰- تصمیمات و اقدامات قانونی بانک مرکزی که بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار به منظور مدیریت نوسان های ارزی برای مداخله در بازار طلا و ارز اعم از رسمی و غیر رسمی انجام می پذیرد، لازم الاجراست.
- ۱۱- لایحه و مصوبه مجلس در خصوص بودجه سالانه کل کشور نباید واجد احکام غیر بودجه ای باشد و نیز نباید منجر به اصلاح قوانین دائمی با برنامه های توسعه شود.



۱۲- دستگاه های اجرائی ملزم به ثبت اطلاعات اراضی املاک و سایر اموال غیر منقول از جمله انتقال و اموال تملیکی که به عنوان مالک بهره بردار متولی و نماینده دولت در اختیار دارند اعم از اینکه مورد بهره برداری بوده با متولی واگذاری در سامانه جامع اموال دستگاه های اجرائی (سادا) هستند.

۱۳- ایجاد هرگونه تعهد مالی بدون تامین اعتبار مورد نیاز برای صندوق های بازنشستگی و بیمه ای، شهرداری ها و سایر موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی ممنوع است

۱۴- سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است از طریق آزمایشگاه های معتمد و همکار، بر میزان آلاینده های و ارزیابی خوداظهاری واحدهای آلاینده و واسنجی کالیبراسیون تجهیزات پایش آلاینده های منابع زیستی نظارت نماید.

۱۵- پذیرش بدهی های قطعی بر عهده دولت در موارد اختلاف، منوط به طی مراحل رسیدگی و حسابرسی ویژه مطالبات ادعایی اشخاص از دولت و ارائه شناسه تعهد دولت از سازمان است.

۱۶- وضع هرگونه تخفیف، ترجیح، بخشودگی، کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید بجز مواردی که با تشخیص سازمان، وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران منجر به افزایش یا رونق تولید و صادرات شود در سال های برنامه ممنوع است.

۱۷- سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بازنشستگی کشوری مکلفند نسبت به واگذاری مدیریت آن دسته از بنگاه های تابع و وابسته که فاقد متقاضی جهت واگذاری مالکیت هستند از طریق انعقاد قرارداد پیمان مدیریت اقدام نمایند.

۱۸- بیمه پردازی که از ۱۵ تا ۲۰ سال تمام سابقه خدمت دارند به سنوات الزامی اشتغال آنان برای بازنشستگی به ازای هر سال تا زمان بازنشستگی چهار ماه اضافه می گردد.

۱۹- حمایت از کشاورزان متناسب با میزان رعایت برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) تعیین شده صورت می گیرد در غیر اینصورت هرگونه حمایت به منزله تصرف غیر قانونی در اموال عمومی است.

۲۰- رها سازی و کشت هرگونه محصول تراریخته تولید شده در داخل یا خارج از کشور در اراضی کشور ممنوع است.

۲۱- حق انشعاب و آب بهای مصارف تجاری و اداری حسب مورد مطابق آیین نامه اجرائی که به تصویب هیأت وزیران میرسد، محاسبه می گردد.

۲۲- شرکت های ارائه دهنده خدمات آب و فاضلاب موظفند نسبت به تامین و نصب ابزار اندازه گیری دارای استاندارد معتبر برای مشترکین جدید شهری و روستایی اقدام کنند.

۲۳- آبیاری فضای سبز با استفاده از آب شرب در صورت وجود آب جایگزین به تشخیص وزارت نیرو، در کلیه اماکن عمومی و دولتی ممنوع است.

۲۴- وزارت کشور با هماهنگی شهرداری ها و دهیاری ها مکلف است با مدیریت صحیح پسماندهای شهری و روستایی از نشت و نفوذ پسماند و شیرابه به منابع آب و خاک جلوگیری نماید.

- ۲۵- به منظور تقویت نظارت بر تاسیسات و فعالیت های هسته ای و پرتوی کشور، مرکز نظام ایمنی هسته ای کشور وابسته به سازمان انرژی اتمی ایران به صورت یک موسسه دولتی با شخصیت مستقل، تغییر وضعیت می یابد
- ۲۶- دولت مکلف است جهت تحقق زنجیره ارزش صنایع معدنی و پتروشیمی و به منظور حفظ محیط زیست و در راستای کاهش مصرف مواد پلیمری در صنایع پایین دستی پتروشیمی و صنایع تکمیلی و بسته بندی، اقدامات، حمایت ها و مشوق های لازم جهت شناسایی، اکتشاف، فراوری، بهره برداری و تولید مواد اولیه معدنی جایگزین مواد پلیمری را در طول اجرای برنامه انجام دهد.
- ۲۷- قیمت گذاری دولتی به استثنای کالاهای اساسی یارانه ای و کالاها و خدمات انحصاری و خدمات دولتی ممنوع است.
- ۲۸- شهرداری ها موظفند حداکثر ظرف سه سال نسبت به ایجاد فضاهای شهری برای استفاده عمومی از محل منابع خود اقدام کنند.
- ۲۹- نحوه اجرای طرح های جامع و تفصیلی از طریق این سامانه به صورت دوره های رصد و پایش میشود و گزارش عملکرد آن با اولویت کلان شهرها به صورت عمومی منتشر می گردد.
- ۳۰- مدولار و هوشمندسازی سازگار با اقلیم و بافت کشور با اولویت احداث شهرک های مسکونی، انبوه سازی و توسعه شهرهای جدید عملیاتی نماید.
- ۳۱- وزارت راه و شهرسازی به عنوان متولی پنجره واحد خدمات یکپارچه گذر (ترانزیت) در مبادی ورودی و خروجی کشور تعیین می شود.
- ۳۲- وزارت راه و شهرسازی موظف است جدول عوارض جبران خسارات وارد شده به جاده ها را بر اساس میزان بارمحوری و میزان صدمه وارد شده به جاده های کشور توسط انواع کامیون ها و کامیونت ها تا شش ماه اول برنامه تهیه کند و به تصویب شورای عالی هماهنگی ترابری کشور برساند.
- ۳۳- وزارت نیرو موظف است آب مصرفی صنایع مستقر در استان های ساحلی جنوب کشور را از طریق احداث تأسیسات آب شیرین کن رأساً یا با مشارکت بخش خصوصی تأمین نماید.
- ۳۴- وزارت نفت موظف است نسبت به تولید و تحویل نفت کوره کم سولفور نیم درصدی ۵/۰٪ با رشد سالانه بیست و پنج درصد ۲۵٪/۰ به شرکت های ارائه کننده خدمات جانبی به کشتی ها (بنکرینگ) و تسهیل فرایندهای واردات و تهیه سوخت بر اساس استانداردهای سوخت رسانی دریایی اقدام نماید.
- ۳۵- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است وفق سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی سند نظام اقتصاد رقومی دیجیتال را با همکاری دستگاه های عضو کارگروه ویژه اقتصاد دیجیتال دولت، ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، تهیه کند و به تصویب شورای عالی فضای مجازی برساند.

۳۶- زیرساخت های مورد نیاز مناطق گردشگری از قبیل راه، خدمات رفاهی و اقامتی، استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سرمایه گذاری، واگذاری تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی ایجاد میشود.

۳۷- وزارت آموزش و پرورش مکلف است سند جامع سرمایه انسانی آموزش و پرورش شامل جذب، گزینش، تربیت، استخدام، نگهداشت، ارتقا، بازنشستگی و خروج از خدمت را ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و ترتیبات قانونی لازم را جهت تصویب و اجرائی نمودن آن اعمال نماید.

۳۸- آیین نامه اجرایی پژوهانه جامع این ماده ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تهیه می شود و به تصویب هیات وزیران می رسد.

۳۹- ستاد کل نیروهای مسلح مجازند بخشی از سهمیه نفت خام و میعانات گازی را جهت صادرات فرآورده و مشتقات آن در پالایشگاه ها و پتروشیمی های تابعه و مرتبط استفاده نمایند.

۴۰- رعایت آیین نامه مولد سازی دارایی های دولت نسبت به احکام این ماده از جمله فروش زندان ها الزامی است.

